

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

Diplomová práce

2018

Bc. Štěpánka Volfová

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

Mediální obraz brexitu v českém tisku

Diplomová práce

Autor práce: Bc. Štěpánka Volfová

Studijní program: Mediální studia

Vedoucí práce: PhDr. Ulrike Notarp, Ph.D.

Rok obhajoby: 2018

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 9. 5. 2018

Štěpánka Volfová

Bibliografický záznam

VOLFOVÁ, Štěpánka. *Mediální obraz brexitu v českém tisku*. Praha, 2018. xx s.
Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut Mediálních studií a žurnalistiky. Katedra Mediálních studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Ulrike Notarp, Ph.D.

Rozsah práce: 116 878 znaků s mezerami

Anotace

Diplomová práce na téma *Mediální obraz brexitu v českém tisku* se zabývá tím, jak čeští novináři informují o konkrétní světové události, jaký mediální obraz jí vytvářejí a jaký na ni mají názor. Analyzované období odpovídá roku 2016, kdy proběhlo referendum o vystoupení Spojeného království z Evropské unie, ve kterém se občané vyslovili pro opuštění Unie. Zkoumaný materiál zahrnuje názorové články, které byly publikovány v roce 2016 v největších českých denících a několika týdenících. Pomocí kvalitativní obsahové analýzy za použití metody tzv. zakotvené teorie je vytvářen systém kategorií a subkategorií, který odráží témata, která novináři vnímají v souvislosti s brexitem jako klíčová. Ve druhé části výzkumu je zjišťováno, jestli fungování konkrétního mediálního systému má přímý vliv na publikační činnost českých novinářů. K charakteristice mediálního systému jsou používány parametry vymezené v rámci teorie tří modelů médií D.C. Hallina a P. Manciniho. Teoretická část zahrnuje specifikaci pojmu „mediální obraz světa“, vysvětluje termín „brexit“ a představuje stručnou historii vývoje odchodu Spojeného království z Evropské unie. Teoretická část také obsahuje představení zmíněné teorii tří modelů médií Hallina a Manciniho. Z perspektivy této teorie podrobně popisuje fungování českého mediálního systému, a to včetně jeho historického vývoje po roce 1989.

Annotation

The diploma thesis on the topic *Media Image of Brexit in the Czech Press* deals with how Czech journalists inform about that specific world affair, what kind of media image they create about it. The analysed period is 2016 when a referendum was held on the topic of the United Kingdom's staying in the European Union in which citizens decided to leave the EU. The material studied includes articles that were published in 2016 in the largest Czech daily newspapers and several weekly newspapers. Using a qualitative content analysis the so-called Grounded theory method a system of categories and subcategories was created that reflects the topics that journalists perceive as key topics to understand the Brexit. In the second part of the research I investigated whether the media system has a direct influence on the Czech media coverage about Brexit. To characterize the media system, I use the parameters defined in the theory of three media models D.C. Hallina and P. Mancini. The theoretical part includes the specification of the term "media image of the world", explains the term "brexit" and presents a brief history of the evolution of the

United Kingdom's departure from the European Union. The theoretical part also includes the introduction of the theory of three media models written by Hallina and Mancini. From the perspective of this theory, we describe in detail the functioning of the Czech media system, including its historical development after the year 1989.

Klíčová slova

Brexit, Evropská unie, odchod z Evropské unie, mediální obraz, český tisk, mediální systém, modely médií, obsahová analýza, zakotvená teorie.

Keywords

brexit, European Union, leaving the European Union, media image, Czech press, media system, models of media, content analysis, grounded theory.

Title/název práce

Media image of Brexit in the Czech Press.

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala za podnětné vedení mé diplomové práce PhDr. Ulrike Notarp, Ph.D. Poděkování patří také Honzovi za nebývalou podporu a trpělivost po celou dobu mého studia.

Obsah

Obsah	8
Úvod	10
Diskuze k tezím (důvody odchýlení od podávané verze).....	11
A. TEORETICKÁ ČÁST	12
1. Konstrukce mediální reality.....	12
1.1. Agenda setting, framing, gatekeeping	14
1.2. Mediální obraz	15
2. Vymezení pojmu „brexit“ a stručná historie průběhu brexitu	16
2.1. Brexit	16
2.2. Historie brexitu	16
3. Vývoj českého tisku po roce 1989	19
4. Český mediální systém a tři modely mediálních systémů	22
4.1. Tři modely mediálních systémů.....	23
4.1.1. Středomořský model	23
4.1.2. Severo/středoevropský model	24
4.1.3. Severoatlantický model	24
4.2. Charakteristika českého mediálního systému	24
4.2.1. Vývoj mediálního trhu	25
4.2.2. Politický paralelismus	25
4.2.3. Vývoj novinářského profesionalismu.....	28
4.2.4. Stupeň a způsob intervence státu	30
4.2.5. Shrnutí	31
B. VÝZKUMNÁ ČÁST	32
5. Výzkumná otázka	32
6. Zkoumaný materiál	32
7. Metoda výzkumu	34
7.1. První část výzkumu – kvalitativní obsahová analýza	34
7.2. Druhá část výzkumu	36
8. Limity výzkumu.....	36
9. Průběh výzkumu	37
9.1. Systém kategorií	38
9.2. Analýza kategorie 1 - Evropská unie	42
9.3. Analýza kategorie 2 - Velká Británie.....	43

9.3.1. Historický kontext/postavení země	43
9.3.2. Politická situace ve Velké Británii	43
9.3.3. Imigrace.....	45
9.4. Analýza kategorie 3 - Osobnosti.....	45
9.4.1. Theresa Mayová	45
9.4.2. David Cameron	46
9.4.3. Boris Johnson	47
9.5. Analýza kategorie 4 - Důsledky brexitu	48
9.5.1. Důsledky pro Velkou Británii	48
9.5.2. Důsledky pro Evropskou unii.....	48
9.5.3. Důsledky pro Českou republiku.....	50
9.5.4. Ekonomické důsledky	50
9.6. Analýza kategorie 5 - Referendum	51
9.6.1. O referendu.....	51
9.6.2. Výsledky referenda	51
9.6.3. Opakování referenda	52
10. Mediální obraz brexitu v českém tisku.....	52
11. Vliv fungování českého mediálního systému na informování o světové události – brexitu.....	57
11.1. Vývoj mediálního trhu	57
11.2. Politický paralelismus.....	58
11.3. Vývoj novinářského profesionalismu	59
11.4. Stupeň a způsob intervence státu	59
11.5. Shrnutí.....	60
Závěr.....	61
Summary.....	63
Použitá literatura	65
Teze diplomové práce.....	69
Přílohy	73

Úvod

V červnu 2016 odhlasovali britští občané v referendu odchod Velké Británie z Evropské unie. Velká Británie se tak stává první zemí, která se rozhodla pro tento radikální krok. I přesto, že je členem Evropské unie od roku 1973 a nezapojila se do všech integračních mechanismů (např. společná měna EURO), je Velká Británie jednou z nejsilnějších a nejvlivnějších zemí Evropské unie. O to větší dopad bude zřejmě mít její odchod z Unie na fungování celku.

Výsledky referenda i kampaň, která mu předcházela, stejně jako reakce na výsledky hlasování, velmi silně reflektovala domácí média, ale i média v ostatních členských zemích, tedy i v České republice. Kromě informativních článků byla k tématu publikována řada komentářů. Právě analýza těchto názorových článků bude předmětem diplomové práce.

Výzkumem bych ráda zjistila, jak čeští novináři informují o konkrétní světové události, jaký na ni mají názor, a to právě na kauze odchodu Velké Británie z Evropské unie, tedy brexitu. Budu se věnovat tomu, jaký mediální obraz novináři události vytvářejí, jestli je jimi vnímána negativně nebo pozitivně, jaký mají čeští novináři vlastně na brexit názor.

Zajímat se budu také o podtémata, která novináři reflektují v rámci hlavního tématu brexit. Jestli brexit vnímají jako kauzu o pozitivních a negativních členech v Evropské unii, nebo jako kauzu ekonomickou, nebo kauzu, která má svůj původ v migrační krizi. Bude mě také zajímat, jaký vliv bude mít odchod Velké Británie z Evropské unie dle českých novinářů na Českou republiku a její mezinárodní politiku.

Jako metoda kvalitativního výzkumu byla vybrána metoda tzv. zakotvené teorie, která umožňuje komplexní seznámení se s daty a vytvoření nové teorie na základě analýzy provedené pomocí několika druhů kódování. Výsledkem této části výzkumu bude mediální obraz brexitu v českém tisku.

V druhé části výzkumu mě bude zajímat, jestli fungování konkrétního mediálního systému ovlivňuje texty novinářů publikujících v něm. Český mediální systém si nejprve charakterizují na základě parametrů, které vymezují ve své knize *Systémy médií v postmoderním světě: Tři modely médií a politiky* Daniel C. Hallin a Paolo Mancini. S ohledem na historický vývoj českého mediálního systému zhodnotím případné odlišnosti. Získám tak model fungování českého mediálního systému, který porovná s získaným mediálním obrazem a budu zjišťovat, jestli má mediální systém vliv přímo na

vytváření mediálního obraz brexitu. Domnívám se totiž, že alespoň jeden ze čtyř vymezených parametrů se do toho, jak novináři zobrazují světovou událost, brexit, nutně promítá, protože čtyři parametry Hallina a Manciniho – vývoj mediálního trhu, politický paralelismus, vývoj novinářského profesionalismu a stupeň a způsob intervence státu, jsou indikátory, na základě kterých můžeme vysledovat obecně vztah mezi politikou a médií. Dále pak odpovídají na otázku nakolik a jak ovlivňuje podobu tohoto vztahu historická a kulturní situace dané země. To vše by podle mého mělo mít vliv na finální publikované texty novinářů.

V teoretické části stručně popíšu průběh brexitu a charakterizuji termín „brexit“ samotný. Dále se budu věnovat vymezení českého mediálního systému se zaměřením na tisk, a to podle kategorií, které vymezují ve své knize *Systémy médií v postmoderním světě: Tři modely médií a politiky* Daniel C. Hallin a Paolo Mancini. Tím získám teoretický základ, který využiji jako rámec k vysvětlení výsledků naší analýzy ve druhé části výzkumu. Vzhledem k celkovému kontextu a komplexnosti práce bude součástí teoretické části i stručný nástin vývoje českého tisku po roce 1989. Jsem totiž toho názoru, že fungování mediálního systému úzce souvisí s tím, jak se mediální systém vyvíjel.

Nedílnou součástí práce bude i seznámení se s metodikou výzkumu a stručný popis použitých výzkumných metod.

Domnívám se, že pokud se podaří analyzovat mediální obraz brexitu v českém tisku, bylo by do budoucna možné provést podobný výzkum s obdobnými parametry na tištěných médiích například v rámci zemí Evropské unie. Následným porovnáním těchto výzkumů by se dalo zjistit, jak se mediální obrazy takto zásadní evropské události liší a zřejmě by bylo možné dojít i k všeobecnému závěru jaký mediální obraz vytváří brexitu evropský tisk jako celek.

Diskuze k tezím (důvody odchýlení od podávané verze)

Diplomová práce měla původně nést název *Mediální obraz brexitu v českém a britském tisku*. Cílem práce mělo být srovnání mediálního obrazu brexitu českém a britském tisku. Srovnání mělo být prováděno na základě diskurzivní analýzy vybraných novinových článků.

Autorka práce spolu se svou vedoucí práce došly k závěru, že takto definovaná práce by rozsahem značně převyšovala vymezený rozsah diplomové práce. Po zralé úvaze

došla autorka práce také k tomu, že její jazykové schopnosti nedosahují takové úrovně, aby mohla kvalitně a bez cizí pomoci podrobně analyzovat články v anglickém jazyce. Vzhledem k výše uvedenému byl změněn název práce na „*Mediální obraz brexitu v českém tisku*“. Autorka práce i její vedoucí jsou přesvědčeny, že téma tak bude možné prozkoumat důkladněji a získat tak celistvější data.

Dále bylo zjištěno, že vybraná metoda, diskurzivní analýza, není pro zpracování tématu nejvhodnější. Proto byla vybrána metoda, která díky podrobnému obsahovému zkoumání pomůže autorce práce lépe vykreslit mediální obraz zobrazované události – brexitu. Výzkumnou metodou bude kvalitativní obsahová analýza za použití metody zakotvené teorie.

Autorka práce věří, že díky provedeným změnám bude výsledná práce kvalitnější, komplexnější a smysluplnější.

A. TEORETICKÁ ČÁST

1. Konstrukce mediální reality

Diplomová práce ve své výzkumné části hledá odpověď na otázku, jaký mediální obraz vytvářejí čeští novináři konkrétní světové události – brexitu. Zkoumáme tak, jak média transformují realitu, jaká témata v souvislosti s brexitem nabízejí, a také jaký celkový obraz události vytvářejí novináři tištěných médií dohromady. Výzkum mediálních obsahů se vždy musí zabývat i vztahem mezi obsahem a realitou. Proto je nezbytné krátce se pozastavit u pojmů *konstrukce sociální reality*, *konstrukce mediální reality*, *agenda setting*, *framig*, *gatekeeping* a *mediální obraz*.

Abychom pochopili princip mediální konstrukce reality, musíme se stručně pozastavit u teorie sociální konstrukce reality, kterou rozpracovali ve své knize *Sociální konstrukce reality* Peter L. Berger a Thomas Luckmann. Tato teorie vychází z předpokladu, že realita je vytvářena sociálně, tedy, že člověk (společnost) je současně tvůrcem i produktem sociálního světa. Člověk si uvědomuje, že se svět skládá z více než jedné reality, tyto reality je pak nutné na jednu stranu od sebe odlišit. Zároveň však jednotlivé reality fungují

v neustálé vzájemné interakci.¹ Bezprostřední realitou je pak pro jedince realita každodenního života. „*Realita každodenního života v sobě obsahuje typizační schémata, jejichž prostřednictvím vnímám ostatní lidi a „zacházím s nimi“ při osobních setkáních. Tak můžu svůj protějšek vnímat jako „muže“, „Evropana“, „nákupčího“, „bodrý typ“ a tak dále. Všechny tyto typizace neustále ovlivňují chování k němu.*“²

Berger a Luckmann vycházejí z třístupňového modelu, který je při konstruování reality uplatňován. Sociální realita je vytvářena prostřednictvím externalizace, objektivizace a internalizace. Externalizace je proces, během kterého dochází k intenzivní výměně informací, dochází tak k projekci jedné reality do druhé. Během objektivizace se pak to, čím se člověk projevoval do svého okolí během externalizace, stává objektivní skutečností a na člověku nezávislé. Proces utváření reality se pak uzavírá internalizací, kdy člověk zpětně do své reality přijímá podněty ze svého okolí a z reality, která je díky objektivizaci objektivní. Tento proces probíhá neustále, dochází k němu vždy, když se jedinec dostane do kontaktu s různými fenomény.³

Z teorie sociální konstrukce reality vychází teorie popisující konstrukci mediální reality, která se zaměřuje především na mediální sdělení. Média se podílejí na konstrukci reality do té míry, do jaké ve veřejném měřítku zprostředkovávají komunikaci.

Mediálním sdělením nebo mediálním produktem myslíme: „*to, co je uživateli nabídnuto jako jednorázově zveřejněný či opakovaně zveřejňovaný celek...Ten média prezentují svým příjemcům.*“⁴ U mediálních sdělení je proto důležité sledovat: jakým způsobem je téma reprezentováno, jaké výrazové prostředky byly použity, na kolik tyto prostředky vytvářejí obraz tématu, proč je téma takto podáno, zda se za tím skrývá nějaký účel autora nebo média a co o tématu reálně zpráva sděluje.⁵ Na mediální sdělení mají bezprostřední dopad také pracovní rutiny a interní postupy mediálních organizací. Příkladem je pak kritérium pro výběr zpráv, které můžeme definovat jako zpravodajské

¹ BERGER, Peter L. a Thomas LUCKMANN. *Sociální konstrukce reality: pojednání o sociologii vědění*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1999. ISBN 80-85959-46-1, s. 22-25.

² Tamtéž, s. 36.

³ KLAJBAN, Michal. Sociální konstrukce reality Petera Bergera a Thomase Luckmanna. In: *Inflow: magazín nejen pro knihovníky* [online]. Brno: Inflow, 2013, 31. 5. 2011 [cit. 2018-04-23]. Dostupné z: <http://www.inflow.cz/socialni-konstrukce-reality-petera-bergera-thomase-luckmanna>.

⁴ JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-287-4, s.119.

⁵ BURTON, Graeme. *Úvod do studia médií*. Brno: Barrister & Principal, 2001. Studium (Barrister & Principal). ISBN 80-85947-67-6, s. 197.

hodnoty. Podle nich pak novináři určují, jestli je zpráva dostatečně zajímavá a bude publikována. Prostřednictvím žurnalistických kritérií výběru zpráv tak pro recipienta vzniká obraz světa, který je nazván mediální realitou.⁶

1.1. Agenda setting, framing, gatekeeping

Teorie agenda setting tj. nastolování agendy se zabývá tím, proč se určité informace o některých tématech stanou celospolečenským tématem, proč jiná ne, a proč jsou některá témata vnímána veřejností jako závažnější než jiná. Zásadní role v tomto procesu je přisuzována médiím.⁷

Právě média, podle teorie nastolování agendy, mají vliv na to, o čem lidé přemýšlejí, a do jisté míry i na to, jak o tom uvažují a co vnímají jako důležité. Média totiž některá témata do svých obsahů zařazují a jiná ne, některým věnují větší prostor, než jiným. Svou roli hraje, zejména u zpravodajství, i pořadí odvyšovaných zpráv.⁸

Framing, tj. rámcování pak signalizuje důležitost jednotlivých zpráv a nabízí jejich možnou interpretaci. Využívá k tomu způsob zpracování tématu, ve kterém odráží dobový a společenský kontext.⁹

Gatekeeping, volně přeloženo jako „strážení brány“ můžeme definovat jako sérii rozhodnutí o tom, které události projdou zpravodajskými kanály od zdroje k reportérovi a od něj k sérii editorů. Obecněji řečeno, při vytváření mediálních obsahů mediální pracovníci rozhodují, které informace se v médiích objeví, a které nikoliv.¹⁰

⁶ KUNCZIK, Michael. *Základy masové komunikace*. Přeložil Štěpánka KUDRNÁČOVÁ, přeložil Milan ŠMÍD. Praha: Karolinum, 1995. ISBN 80-7184-134-x, s. 125.

⁷ JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-287-4, s.182.

⁸ TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-683-4, s. 242.

⁹ JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-287-4, s.181-182.

¹⁰ SHOEMAKER, Pamela J., Martin EICHHOLZ, Eunyi KIM a Brenda WRIGLEY. Individual and Routine Forces in Gatekeeping. *Journalism & Mass Communication Quarterly* [online]. 2016, **78**(2), 233-246 [cit. 2018-04-23]. DOI: 10.1177/107769900107800202. ISSN 1077-6990. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/107769900107800202>.

1.2. Mediální obraz

V teorii masové komunikace je termín mediální obraz často užíván, přesto pro něj neexistuje jednoznačná definice. Především novináři tento termín využívají intuitivně v řadě odlišných kontextů.

Mediální obraz můžeme obecně definovat jako označení pro souhrn všech informací, které k danému tématu média uveřejnila. Podle Jaromíra Volka má pak mediální obraz: *„povahu typifikovaného, zjednodušeného symbolu či přesněji znakové sestavy jako reprezentací konkrétních objektů a událostí, do kterých se promítají představy, postoje, názory a zkušenosti jejich tvůrců a skrze ně i jejich konzumentů.“*¹¹

Mediální obraz se skládá z řady dílčích ukazatelů, jako počet zpráv k tématu, jejich rozložení v čase a typech médií, strukturování tématu a jeho hodnocení. Do mediálního obrazu se promítají názory, postoje a zkušenosti jak tvůrců, tak příjemců. Jde o jakýsi pokus zachytiti otisk reality.

Vzhledem k tomu, že ve výzkumné části je analyzována světová událost – brexit, bude zajímavé sledovat, jaký mediální obraz česká tištěná média události vytváří a jak velký prostor mu v periodikách poskytují. Na jednu stranu se totiž jedná o téma českým občanům vzdálené, na straně druhé musíme vzít v potaz členství České republiky v Evropské unii. Bude nás tedy zajímat, jestli budou novináři na brexit nahlížet globálně, z pohledu Evropy a Evropské unie, nebo jestli jej budou spíše prezentovat jako událost, která se dotkne nebo nedotkne přímo obyvatel České republiky.

¹¹ VOLEK, Jaromír. *Mediální obraz ve volební kampani. Prezidentská volba v médiích jako ritualizované (melo)drama o hledání aristokrata plebejce*. Praha: Konference: Člověk a média. Fokoláre, Pontes, 2013.

2. Vymezení pojmu „brexit“ a stručná historie průběhu brexitu

2.1. Brexit

Slovo „brexit“ se používá jako zkrácené označení pro odchod Spojeného království z Evropské unie. Vzniklo spojením slov *Britain* a *exit*. Nejde o nové označení, v minulosti byl takto nazýván zvažovaný řecký odchod z měnové unie – Grexit.¹²

Termín brexit bývá ještě rozšířen o přídavné jméno určující míru, s jakou bude odchod realizován. „hard brexit“ by tak znamenal opuštění nejen Evropské unie jako společenství, ale i opuštění volného trhu nebo omezení volného pohybu osob. Naproti tomu „soft brexit“ by směřoval k podobným podmínkám, které má například Norsko, které je členem jednotného trhu a musí tak i akceptovat volný pohyb osob.¹³

Spojené království je první zemí opouštějící Evropskou unii. V minulosti došlo pouze k jednomu odchodu, kdy v 80. letech opustilo tehdy ještě Evropské hospodářské společenství Grónsko, jakožto závislé území Dánska.

Stát Evropské unie se může na základě článku 50 *Smlouvy o Evropské unii*: „v souladu se svými ústavními předpisy rozhodnout z Unie vystoupit.“¹⁴ Zajímavé je, že tento článek byl do *Smlouvy o Evropské unii* začleněn až v roce 2009 prostřednictvím *Lisabonské smlouvy*. Do té doby neexistoval právně upravený mechanismus pro země, které by chtěly Evropskou unii opustit.

Referendum o vystoupení z Evropské unie má váhu poradního hlasu, o vystoupení z Unie musí požádat parlament Spojeného království. Následně je třeba požádat Evropskou unii na základě výše zmíněného článku 50 *Smlouvy o Evropské unii* o odchod z ní.

2.2. Historie brexitu

Spojené království si od začátku drželo od evropské integrace značný odstup. Vzhledem ke svému vlastnímu společenství Commonwealth nemělo zájem o předávání pravomocí na nadnárodní úroveň. Velká Británie tak nebyla členem Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO), ale založila vlastní společenství spolu s Dánskem,

¹² HUNT, Alex a Brian WHEELER. Brexit: All you need to know about the UK leaving the EU. In: *BBC News* [online]. London: BBC, 2018, 26.3.2018 [cit. 2018-03-27]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/uk-politics-32810887>.

¹³ Tamtéž.

¹⁴ ČESKÁ REPUBLIKA. KONSOLIDOVANÉ ZNĚNÍ SMLOUVY O EVROPSKÉ UNII. In: *Euroskop.cz*. Úřední věstník Evropské unie, 2010, ročník 83, číslo 13. Dostupné také z: http://www.euroskop.cz/gallery/54/16335-smlouva_o_eu.pdf.

Norskem, Švýcarskem a dalšími – Evropské sdružení volného obchodu (EFTA). Velká Británie je členem Evropské unie až od roku 1973 (tehdy předchůdce Evropské unie – Evropské společenství). Kvůli svému původně odmítavému postoji musela o své členství v Evropské unii bojovat celých deset let. Za dobu členství se jí podařilo vyjednat řadu tzv. opt-outů.¹⁵ Mezi nejzásadnější patří snížení britského příspěvku do společného rozpočtu, ten se podařilo prosadit premiérce Margaret Thatcherové v roce 1984. Další zásadní opt-outy byly vyjednány v roce 1993 a 2008 v souvislosti s *Maastrichtskou* a *Lisabonskou smlouvou*. Velká Británie tak není členem Schengenského prostoru ani se neúčastní projektu eurozóny. Dále byly vyjednány výjimky z některých prvků společné vízové, azylové a přistěhovalecké politiky Evropské unie. Zajímavé také je, že Velká Británie nepodepsala *Evropskou chartu lidských práv a svobod*.¹⁶

Premiér David Cameron zveřejnil požadavky na reformu Evropské unie 10. listopadu 2015. Šlo o snahu změnit celkové směřování evropské integrace. „*Seznam zahrnoval například záměr vyvázat Velkou Británii z formulace o stále těsnější unii, která je součástí základních smluv EU. Dále britský premiér požadoval omezení volného pohybu osob z nových členských zemí a snížení sociálních dávek pro přistěhovalce EU pracujících v Británii, ochranu zájmů nečlenských zemí eurozóny a větší konkurenceschopnost EU omezením regulací a rozšířením jednotného trhu.*“¹⁷

Tyto požadavky byly projednány na zasedání Evropské rady 19. února 2016 s tím, že požadavkům Velké Británie bylo z velké míry vyhověno. Tato britsko-unijní dohoda měla začít platit (po řádném schvalovacím procesu členskými zeměmi) až po tom, co občané Spojeného království vysloví souhlas se setrváním v Unii.

Referendum o setrvání nebo vystoupení Velké Británie v Evropské unii bylo Davidem Cameronem vyhlášeno 20. února, Brity vyzval k tomu, aby hlasovali pro setrvání. Kampaň, která trvala od února do června 2016 byla politicky i mediálně velmi vyhrocená, a to nejen na území Spojeného království. Jako dva oficiální představitelé kampaně uvedme na straně zastánců setrvání v Evropské unii kampaň „The In Campaign“, která byla zastupována skupinou *Britain Stronger in Europe*, v jejímž čele stál Stuart Rose. Mezi

¹⁵ Trvalá výjimka z práva Evropské unie.

¹⁶ KUBÁTOVÁ, Eliška, Lucie BEDNÁROVÁ a Filip KALÁNEK. EU a Velká Británie: Historie vztahů a cesta k referendu. In: *EurActiv.cz: Zprávy z EU v českých souvislostech* [online]. Praha: EU-Media, s.r.o., EurActiv.cz, c2004-2016, 23.06.2016 [cit. 2018-03-27]. Dostupné z: <http://euractiv.cz/factsheet/budoucnost-eu/eu-a-velka-britanie-historie-vztahu-a-cesta-k-referendu-000142/>.

¹⁷ Tamtéž.

podporovatele se pak řadil například David Cameron nebo britský ministr financí George Osborne. Na straně zastánců odchodu z Unie nesla kampaň název „Vote Leave“, tu vedla Gisele Stuartová za podpory zájmové skupiny *Conservatives for Britain, Labour Leave* nebo *Business Britain*. Tyto oficiální kampaně byly limitovány množstvím výdajů, které za ně lze utratit. Konkrétně se jednalo o částku sedm milionů liber. Vedle oficiálních kampaní samozřejmě probíhaly kampaně neoficiální.¹⁸

V referendu, jehož cílem bylo zjistit, zda si občané Spojeného království přejí odejít nebo setrvat v Evropské unii, hlasovali voliči dne 23. června 2016 tak, že 51,9 % hlasujících se vyslovilo pro odchod a 48,1 % hlasujících se vyslovilo pro setrvání v Evropské unii. Volební účast referenda byla neuvěřitelných 71,8 % voličů. Pokud se blíže podíváme na výsledky největších částí Spojeného království, zjistíme, že pro odchod z Unie hlasovali většinou voliči v Anglii a Walesu. Skotové a Severní Irové se vyslovili pro setrvání.¹⁹

Bezprostředně po vyhlášení výsledků referenda rezignoval na svůj post premiéra David Cameron. Následně byla Theresa Mayová zvolena novou předsedkyní britské Konzervativní strany a 11. července 2016 se stala premiérkou. Již 2. října 2016 ohlásila premiérka, že vyjednávání o vystoupení z Evropské unie začnou koncem března 2017. Toto tvrzení pak podpořila přelomovým projevem 17. ledna 2017, kdy Theresa Mayová přednesla svou strategii pro odchod Spojeného království z Unie, a to včetně záměru opustit jednotný trh.

Vzhledem k tomu, že Britský nejvyšší soud rozhodl o tom, že vláda musí před spuštěním procesu odchodu Velké Británie z Evropské unie získat souhlas parlamentu, byl 8. února 2017 v parlamentu schválen návrh zákona o notifikaci vystoupení z Evropské unie.²⁰ Zákon vstoupil v platnost 16. března podpisem královny Alžběty II.

¹⁸ PRIKNEROVÁ, Lucie. Přehledně o britském referendu. In: *Euroskop.cz: Zpravodajství* [online]. Praha: Vláda České republiky, c2005-2018, 6.6.2016 [cit. 2018-03-27]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9047/27465/clanek/prehledne-o-britskem-referendu/>.

¹⁹ EU Referendum Result. In: *BBC News* [online]. London: BBC, c2018 [cit. 2018-03-27]. Dostupné z: http://www.bbc.com/news/politics/eu_referendum/results#orb-banner.

²⁰ Od referenda k odchodu. Co vše předcházelo brexitu?. In: *Zprávy, Eurozprávy.cz: Aktuální zpravodajství* [online]. Praha: INCORP a.s., EuroZprávy.cz, c2009-2018, 29.3.2017 [cit. 2018-03-27]. Dostupné z: <http://zahranicni.eurozpravy.cz/eu/185772-od-referenda-k-odchodu-co-vse-predchazelo-brexitu/>.

Premiérka Mayová zaslala 29. března 2017 dopis Unii s žádostí o vystoupení Velké Británie z Evropské unie podle článku 50 *Smlouvy o Evropské unii*, první oficiální vyjednávání poté proběhlo 19. června 2017.²¹

3. Vývoj českého tisku po roce 1989

Kapitolu shrnující vývoj českého tisku po roce 1989 uvádíme proto, že fungování mediálního systému vychází z velké míry z toho, jak a v jakém prostředí se média v dané zemi vyvíjela. Domníváme se proto, že tato kapitola je nezbytná pro komplexnost práce.

Po roce 1989 se česká média musela, stejně jako média v celém bývalém sovětském bloku, vyrovnat s přechodem ze státního do soukromého vlastnictví. Transformace znamenala opuštění totalitního modelu řízení médií, vypořádání se s dědictvím minulosti a vytvoření nezávislé vlastnické struktury. Zároveň však nešlo popřít kontinuální vývoj navazující na staré mediální instituce. Bylo také třeba připravit novou legislativu, která by odstátnění médií podpořila právně. Periodika se musela vyrovnat jak se změnou poptávky, kdy spotřebitelé kladli v nových podmínkách na média jiné nároky, tak se změnou organizace práce, technických podmínek, a celkově se změnou podoby a obsahu mediální produkce.²² Je třeba zmínit také to, že došlo k rozpadu distribuční sítě a bylo nezbytné vybudovat novou.

Transformaci lze, co se tisku týče, rozdělit do několika vývojových fází. Přechody mezi jednotlivými fázemi nejsou nijak ostré, jedná se o plynulý vývoj.

První fáze, která probíhala zhruba v letech 1989–1992²³, měla podobu neřízeného odpoutávání se redakcí existujících periodik z vlivu dosavadních vydavatelů, kdy kontrolu nad řízením periodik převzali sami zaměstnanci, kteří se distancovali od předlistopadového režimu a bývalého vydavatele. Tento proces bývá označován jako „spontánní privatizace“, ale také jako „divoká deregulace“²⁴, tedy legální krádež, protože přechod do soukromých

²¹ HOSNEDLOVÁ, Pavla. Brexit: Od osudného referenda až po vyjednané dohody. In: *EurActiv.cz: Zprávy z EU v českých souvislostech* [online]. Praha: EU-Media, s.r.o., EurActiv.cz, c2004-2016, 04.07.2017 [cit. 2018-03-27]. Dostupné z: <http://euractiv.cz/factsheet/budoucnost-eu/brexit-od-osudneho-referenda-az-po-vyjednane-dohody/>.

²² BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8, s. 368.

²³ BENDA, Josef. *Vlastnictví periodického tisku v České republice v letech 1989-2006*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1387-1, s. 87.

²⁴ HALLIN, Daniel C. a Paolo MANCINI. *Systémy médií v postmoderním světě: tři modely médií a politiky*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-377-2, s. 152.

rukou byl často překotný, neprůhledný a prakticky neregulovatelný. To vysvětluje Josef Benda: „*Absence specifického koncepcie regulace médií ve většině postkomunistických států po roce 1989 byla důsledkem neoliberálního názorového přístupu, který považoval mediální produkt za zboží jako každé jiné, a ponechal proto oblast médií mechanismům prostředí volného trhu.*“²⁵ Privatizovaný titul se zpravidla poměrně rychle přizpůsobil novým poměrům, především obsahově, ale i graficky nebo úpravou názvu. Typickým příkladem je změna z *Mladé fronty* na *Mladou frontu DNES* nebo *Rudé právo*, dnes *Právo*.

V této fázi docházelo kromě privatizace vycházejících titulů ještě k obnově dříve zrušených nebo zakázaných titulů; znovu tak začaly vycházet *Lidové noviny* nebo *Venkov*.

Třetím typem periodik, která vycházela po roce 1989 byla nově založená periodika, která se snažila o jasné vymezení politického postoje, který byl zpravidla liberální nebo konzervativní. Typické pro tyto tituly však bylo, že se na trhu neudržely dlouho a po několika měsících zkrachovaly jako například *Polední expres*. Důvodem krachu byl většinou nedostatečný finanční kapitál a nezkušenost tuzemských vlastníků. Výjimku tvoří bulvární deník *Blesk*, který začal vycházet v roce 1992, ten ale nebyl vydáván tuzemským vydavatelem, ale švýcarským vydavatelstvím *Ringier*, které mělo s vydáváním bulvárních novin zkušenost a netrpělo nedostatkem kapitálu.²⁶ V roce 2009 dokonce *Blesk* dosáhl postavení listu s největším nákladem, čítající necelých 400 tisíc kusů.²⁷

Kromě deníků byly zakládány také časopisy, za všechny jmenujme *Respekt*, vycházející od roku 1989 nebo *Reflex* vycházející od roku 1990.

Pro druhou fázi, která probíhala zhruba v letech 1993–2000, je zásadní přechod vlastnictví, především celostátního denního tisku k zahraničním vlastníků, tedy masový vstup zahraničních vlastníků na český trh.²⁸ Jak uvádí v publikaci *Vlastnictví periodického tisku v České republice v letech 1989-2006* Josef Benda: „*Zahraniční společnosti vesměs ze zemí západní Evropy disponovaly hotovými penězi, kapitálem, který byly připraveny investovat a zhodnotit. V zemích tzv. středovýchodní Evropy tento kapitál – nutný na zásadní modernizaci a další investice – převážně chyběl, stejně jako chyběly zkušenosti*

²⁵ BENDA, Josef. *Vlastnictví periodického tisku v České republice v letech 1989-2006*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1387-1, s. 66.

²⁶ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8.

²⁷ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8, s. 375.

²⁸ BENDA, Josef. *Vlastnictví periodického tisku v České republice v letech 1989-2006*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1387-1, s. 87.

s prostředím tržních ekonomik, a hlavně s vlastnictvím a vlastnickou odpovědností.“²⁹

Po roce 1995 dochází na nějakou dobu k ustálení národního trhu tiskovin, zejména periodik. V druhé polovině 90. let pak začínají také ve větší míře vycházet tituly pro specifické čtenářské skupiny, zejména nejrůznější hobby tituly, časopisy pro ženy a pro děti a mládež. Ve stejné době přicházejí na český trh i nové odborné tituly a také národní verze západoevropských počítačových a dalších periodik. Vzhledem k nástupu internetu se objevují první verze internetových periodik.³⁰

Ve třetí fázi, která probíhala zhruba v letech 2001-2006 pak docházelo ke konsolidaci vlastnictví pod velké mediální domy. V této době naopak některé zahraniční společnosti ukončují své aktivity na území České republiky.³¹

V poslední fázi, která stále probíhá, je signifikantní návrat tištěných médií do českého vlastnictví. Za všechny jmenujme alespoň tři zástupce; Zdeňka Bakalu, který vlastní od roku 2008 vydavatelství *Economia*; holding *Czech News Center*, který vlastní pánové Daniel Křetínský a Patrik Tkáč, který v roce 2013 koupil vydavatelství *Ringier Axel Springer CZ*; a vlastníka mediální skupiny *MAFRA*, kterým je od roku 2013 koncert *Agrofert* spojený s podnikatelem a zároveň vysoce postaveným politikem Andrejem Babišem.

Téměř třicetiletý vývoj českých tištěných médií vykazuje několik specifických prvků. Tuto dobu lze charakterizovat jako dobu, ve které došlo k přechodu tiskovin do rukou soukromých vlastníků, následně k odkupu periodik zahraničními investory a ke sjednocování titulů pod velké mediální domy a závěrem k jejich návratu zpět k českým vlastníkům. Během této doby docházelo postupně k bulvarizaci deníkového trhu, kdy typické bylo časté upřednostňování uspokojování poptávky za účelem zvýšení zisku, místo naplňování role sociální odpovědnosti médií. S tím souvisí i posílení zábavní funkce médií nad funkcí informativní, potažmo rozmělnění novinářského profesionalismu a změna systému etických pravidel.³² Český trh je i dnes otevřen novým titulům, ty však zdaleka nemají takové postavení jako tituly začínající v 90. letech minulého století.

²⁹ BENDA, Josef. *Vlastnictví periodického tisku v České republice v letech 1989-2006*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1387-1, s. 65.

³⁰ Tamtéž, s. 73.

³¹ Tamtéž, s. 87.

³² TRAMPOTA, Tomáš, ed. *Česká média a Evropská unie: 20 let smazávání hranic: soubor vědeckých statí*. Praha: Metropolitní univerzita Praha, 2009. ISBN 978-80-86855-50-9, s. 40.

4. Český mediální systém a tři modely mediálních systémů

Daniel C. Hallin a Paolo Mancini ve své knize *Systémy médií v postmoderním světě*³³ navrhli teoretický rámec pro srovnání mediálních systémů. Vzhledem k tomu, že mediální systém České republiky, jakožto postkomunistické země s odlišným mediálním vývojem, není v knize zahrnut, bude v této kapitole stručně analyzován optikou čtyř parametrů Hallina a Manciniho. Domníváme se totiž, že fungování mediálního systému má přímý dopad na výslednou novinářskou práci.

Na základě čtyř parametrů, kterými jsou vývoj mediálních trhů, politický paralelismus, vývoj novinářského profesionalismu a stupeň a způsob intervence státu do mediálního systému, vymezili tři modely mediálních systémů, do kterých, na základě uvedených kritérií, zařazují země západní Evropy a Severní Ameriky.

Vývojem mediálního trhu míní Hallin a Mancini to, jak se šířily noviny s masovým nákladem, jestli je tento vývoj tisku výrazný nebo nevýrazný. V souvislosti s tím se zajímají o cílové publikum, charakter a žánr periodika.

Politický paralelismus specifikuje míru propojení médií a politických stran, tedy do jaké míry v dané zemi mediální systém odráží hlavní politické členění společnosti. S politickým paralelismem úzce souvisí i řízení a regulace veřejného vysílání, protože regulační orgány dohlížející a regulující veřejná média mají vazby na politický systém. Hallin a Mancini vymezují čtyři typy těchto modelů: 1. vládní model – vysílání veřejné služby kontrolováno přímo vládou nebo politickou většinou; 2. profesní model – veřejné vysílání řízeno profesionály, striktně odděleno od politické kontroly; 3. parlamentní model – kontrola veřejného vysílání rozdělena mezi politické strany proporčním zastoupením; 4. občanský model – kontrola veřejného vysílání distribuována mezi různé sociální a politické skupiny.

Parametr **vývoj novinářského profesionalismu** je ze čtyřech jmenovaných nejméně snadno vymežitelný. Novinářským profesionalismem míní autoři míru a formu profesního výcviku novináře, jeho žurnalistické vzdělání. Parametry profesionalizace jsou pak autonomie novináře, vlastní profesní normy, a nakonec orientace žurnalistiky na veřejnou službu. Je třeba zdůraznit, že parametry politického paralelismu a profesionalizace jsou

³³ HALLIN, Daniel C. a Paolo MANCINI. *Systémy médií v postmoderním světě: tři modely médií a politiky*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-377-2.

úzce propojeny: „*Tam, kde je velmi výrazný politický paralelismus a mediální organizace jsou silně propojeny s politickými organizacemi a novináři se zároveň angažují ve stranické politice, bývá profesionalizace na nízké úrovni: novináři v takových případech často postrádají autonomii kromě případů, kdy se jí těší díky vysokému politickému postavení.*“³⁴

Čtvrtým parametrem je pak **stupeň a způsob intervence státu**, tedy jaký je v dané zemi rozsah státních zásahů do médií a jejich forma.³⁵

4.1. Tři modely mediálních systémů

Abychom mohli v závěru této kapitoly přiřadit český mediální systém ke konkrétnímu modelu nebo modelům, je třeba si stručně tyto modely charakterizovat.

4.1.1. Středomořský model

Prvním z modelů je model středomořský neboli polarizovaně-pluralitní, který se vyznačuje nízkým nákladem tisku a orientací na elity. V zemích přiřazených k tomuto modelu nastoupila svoboda médií a vývoj komerčního prostředí poměrně pozdě. Pro země středomořského modelu je typický rychlý a nekontrolovaný přechod od státem kontrolovaných médií ke komerčním médiím. S tím souvisí i převládající politický paralelismus a poměrně běžné zásahy vlády, politických stran nebo představitelů průmyslu s politickými vazbami do médií. Stát hraje zásadní roli vlastníka, regulátora a donátora médií, paradoxně s omezenou možností efektivní regulace. Veřejné vysílání je kontrolováno formou vládního nebo parlamentního modelu.

Profesionalismus novinářů není nijak silně vyvinutý, žurnalistika se příliš neliší od politického aktivismu a autonomie novinářství je často omezená. Specifikum spočívá v komentářové žurnalistice, která přetrvává více než v jiných částech Evropy. Reprezentanty středomořského modelu jsou Francie, Řecko, Itálie, Portugalsko, Španělsko.³⁶

³⁴ HALLIN, Daniel C. a Paolo MANCINI. *Systémy médií v postmoderním světě: tři modely médií a politiky*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-377-2, s. 66.

³⁵ Tamtéž, s. 49-73.

³⁶ Tamtéž, s. 102-103.

4.1.2. Severo/středoevropský model

Belgie, Dánsko, Finsko, Německo, Nizozemsko, Norsko, Rakousko, Švédsko, Švýcarsko jsou země reprezentující severo/středoevropský model neboli demokraticko-korporativistický model. Pro mediální systémy v těchto zemích je typický brzký rozvoj svobody tisku a novinářského průmyslu a velmi vysoký náklad novin. Dále pak tradice vlivných stranických novin, tedy silný politický paralelismus. V průběhu vývoje médií začal být kladen důraz na neutrální profesionalismus a informačně zaměřenou žurnalistiku. Typický je, oproti zbývajícím dvěma modelům, vysoký stupeň profesní organizovanosti. Veřejné vysílání podléhá parlamentnímu nebo občanskému modelu.

Zajímavé u severo/středoevropského modelu je vzájemná výlučnost, kdy silný průmysl komerčních médií jde ruku v ruce s médii provázanými s politikou a intenzivním politickým paralelismem a zároveň silný politický paralelismus nebrání vměšováním státu do sektoru médií.³⁷

4.1.3. Severoatlantický model

Severoatlantický neboli liberální model se vyznačuje časným rozvojem tisku a masovým nákladem. Na mediálním trhu dominují komerční noviny se slabým politickým paralelismem. Role státu je v těchto zemích omezená, čemuž více než odpovídá model veřejného vysílání, které je řízeno profesionály. Zeměmi liberálního modelu jsou Velká Británie, Spojené státy americké, Kanada a Irsko. V těchto zemích je vysoká profesionalizace žurnalistiky, chybí však formální organizovanost. Spíš než stát limituje novináře komerční tlak. Převládá informativně zaměřená žurnalistika.

Z výše uvedených zemí se vymyká Velká Británie, která se v rámci liberálního modelu odlišuje tradicí komentářové žurnalistiky a silným stranickým tiskem.³⁸

4.2. Charakteristika českého mediálního systému

Hallin a Mancini ve své kategorizaci Českou republiku neuvádějí, stejně jako ostatní postkomunistické země. Jedním z důvodů je odlišný historický vývoj, nedostatek ověřitelných dat a relativní mladost mediálních systémů v těchto zemích. Proto se o toto

³⁷ HALLIN, Daniel C. a Paolo MANCINI. *Systémy médií v postmoderním světě: tři modely médií a politiky*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-377-2, s. 103-104.

³⁸ Tamtéž, s. 104.

zařazení pomocí aplikace parametrů vymezených Hallinem a Mancinim v této kapitole pokusíme. Jak už bylo uvedeno, mediálním systémem České republiky se zabýváme proto, že chceme zjistit, jestli je správná naše hypotéza, že fungování mediálního systému dané země se přímo propisuje do výsledných novinářských textů.

Ve výzkumné části diplomové práce bude zkoumán současný stav, tedy jaký názor mají čeští novináři na právě probíhající světovou událost a jaký k tomu mohou mít důvod. Proto budou níže uvedené parametry popisovat spíše stávající situaci, případně nejčerstvější historii, nikoliv celý historický vývoj. Je zřejmé, že tyto parametry by byly jinak specifikovány v době počátků Československa, v době Pražského jara nebo v době normalizace.

Díky tomu, že od převratu v roce 1989 uplynulo téměř třicet let, jsou i data, která máme o současné mediální krajině k dispozici, komplexnější.

4.2.1. Vývoj mediálního trhu

Pro česká tištěná média, stejně jako pro tištěná média napříč celým světem, je typický pokles prodejnosti v souvislosti s čím dál větší dostupností a dosahem internetu.

Jak uvádí M. Vojtěchovská: „*Úroveň nákladu novin v České republice k počtu obyvatel ukazuje, že v evropském srovnání se pohybujeme zhruba uprostřed mezi zeměmi se silnou vazbou na denní tisk, zejména severní Evropa (Norsko) a slabým postavením tisku v převážně v jihoevropských zemích.*“³⁹ Dle klasifikace Hallina a Manciniho by bylo možné zařadit Českou republiku mezi severo/středoevropský model a středomořský model.

Specifikem českého trhu, ve srovnání s ostatními evropskými zeměmi, je pak vysoký podíl prodaných výtisků na stáncích a malý počet předplatitelů. S tím souvisí zejména atraktivní provedení titulní stránky.⁴⁰

4.2.2. Politický paralelismus

U českého periodického tisku se až na výjimky⁴¹ stranický paralelismus neobjevuje. Můžeme však pozorovat propojení mezi volebními preferencemi čtenářů a typem

³⁹ TRAMPOTA, Tomáš, ed. *Česká média a Evropská unie: 20 let smazávání hranic: soubor vědeckých statí*. Praha: Metropolitní univerzita Praha, 2009. ISBN 978-80-86855-50-9, s. 68.

⁴⁰Tamtéž, s. 69.

⁴¹ Ojedinělým příkladem takové výjimky jsou *Haló noviny*, které nejen inklinují ke Komunistické straně Čech a Moravy, ale jsou touto stranou i částečně vlastněny.

odebíraného deníku. U těchto deníků lze pozorovat politickou inklinaci na pomyslné ose levice – střed – pravice, která se projevuje volbou témat, typem komentářů nebo množstvím prostoru poskytovaného jednotlivým politickým představitelům a stranám.⁴²

Jak shodně uvádějí J. Jirák a T. Trampota v předmluvě⁴³ ke knize *Systémy médií v postmoderním světě* a M. Vojtěchovská ve své stati *Česká tištěná média po dvaceti letech*⁴⁴ rozložení na levo-středo-pravicové ose může být následující: jako pravicové deníky je vnímána *Mladá fronta DNES*, *Lidové noviny* a *Hospodářské noviny*, které jsou považovány za nejserióznější český deník. Levicovým deníkem je pak *Právo*.

Je třeba však vzít v potaz politické změny z posledních let, kdy se do vlády v České republice dostalo politické hnutí ANO, u něhož není zcela zřejmé, zda se přiklání k tradiční levici nebo pravici, není zřejmé, jací voliči jsou jeho cílovou skupinou nebo jaký má program. Tradiční levo-pravé rozdělení politické sféry však už neplatí co do odhlasovaných změn a programu už ani v původně levicové ČSSD nebo pravicové ODS. Česká politická scéna je tak roztržštěná, že do budoucna nebude možné tvrdit o voličích, potažmo mediálních příjemcích, zda jsou levicového nebo pravicového smýšlení.

K zásadnímu zvratu na české mediální scéně došlo v 2013, kdy mediální skupinu *MAFRA* koupil holding *AGROFERT, a.s.*, propojený s vysoce postaveným politikem a podnikatelem Andrejem Babišem. Tím došlo poprvé k tomu, že média vlastní předseda politického hnutí a člen vlády České republiky. Od roku 1989 je to první případ přímého politického paralelismu na území České republiky.

Pokud se blíže podíváme na data zpracovaná společností *ABC ČR (Audit Bureau of Circulations)*, zjistíme že nejvyšší průměrný denní prodaný náklad za prosinec 2017 měl deník *Blesk* s celkovým prodaným nákladem 212 777 ks za průměrný den. To potvrzuje trend příklonu českých čtenářů k zábavněji profilovaným deníkům. Přehled celkového prodaného nákladu za průměrný den u vybraných periodik⁴⁵ je uváděn v tabulce pod textem.

⁴² JIRÁK, Jan a Tomáš TRAMPOTA. Kam patří česká média?. *Systémy médií v postmoderním světě: tři modely médií a politiky*. Praha: Portál, 2008, s. 15-23. ISBN 978-80-7367-377-2, s. 17-18.

⁴³ Tamtéž s. 9–23.

⁴⁴ TRAMPOTA, Tomáš, ed. *Česká média a Evropská unie: 20 let smazávání hranic: soubor vědeckých statí*. Praha: Metropolitní univerzita Praha, 2009. ISBN 978-80-86855-50-9, s. 54-72.

⁴⁵ Vybrána periodika, která byla v rámci této práce vybrána k výzkumu.

Jak už bylo zmíněno v kapitole o vývoji českého tisku po roce 1989, deníky jsou orientovány spíše tržně, vydavatele zajímá počet prodaných výtisků a čtenost. Deníky *MF Dnes*, *Právo*, regionální *Deníky* i *Lidové noviny* mají snahu oslovit širokou škálu čtenářů, to se projevuje i v nabízených tématech a rozsahu jejich zpracování. V důsledku snížení úrovně zpravodajství za účelem přiblížení mase jsou vytěšňována témata méně přitažlivá, nebo složitá, která však mohou mít zásadní význam pro fungování demokratické společnosti.⁴⁶ Typický pro tyto deníky je zpravodajský styl, jde o předávání informací bez zásadní názorové vyhraněnosti.⁴⁷ Tomuto tvrzení odpovídají i data v tabulce, kdy prodejnost *Mladá fronta DNES* a *Práva* převyšuje ostatní deníky. U *Lidových novin* je číslo nižší; možné vysvětlení přináší J. Jiráček a T. Trampota: „Z přihlídnutí k obsahovým parametrům se může zdát, že jsou *Lidové noviny* obsahově pravivější než *MF Dnes* (a to jak z hlediska vyznění komentářů, tak z hlediska domácího zpravodajství), nicméně k tomuto tvrzení nemáme data získaná patřičným výzkumem.“⁴⁸

Název periodika	Celkový prodaný náklad, průměrný denní náklad (prosinec 2017) ⁴⁹
Aha!/Aha!TV	46 147 ks
Blesk/Blesk magazín	212 777 ks
Hospodářské noviny / EGO!	33 813 ks
Lidové noviny / Pátek LN	35 193 ks
Mladá fronta DNES / ONA DNES / Auto DNES / DOMA DNES / Magazín Dnes+TV / Rodina DNES / Víkend DNES	128 269 ks
Právo / Styl pro ženy / Dům & Bydlení / Víkend / Magazín Práva	76 045 ks

Tabulka 1: Přehled prodaného nákladu vybraných periodik za prosinec 2017

⁴⁶ BENDA, Josef. *Vlastnictví periodického tisku v České republice v letech 1989-2006*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1387-1., s.75.

⁴⁷ TRAMPOTA, Tomáš, ed. *Česká média a Evropská unie: 20 let smazávání hranic: soubor vědeckých statí*. Praha: Metropolitní univerzita Praha, 2009. ISBN 978-80-86855-50-9, s. 61.

⁴⁸ JIRÁK, Jan a Tomáš TRAMPOTA. Kam patří česká média?. *Systémy médií v postmoderním světě: tři modely médií a politiky*. Praha: Portál, 2008, s. 15-23. ISBN 978-80-7367-377-2, s. 18.

⁴⁹ Periodický tisk - neověřená data. In: *ABC ČR: Kancelář ověřování nákladu tisku Audit Bureau of Circulations* [online]. Praha: ABC ČR, c2018 [cit. 2018-03-27]. Dostupné z: <http://www.abccr.cz/overovana-data/periodicky-tisk-1/?filterYear=2017&filterMonth=12-Verified=1>.

4.2.3. Vývoj novinářského profesionalismu

Kniha *Čeští novináři v komparativní perspektivě: hybridní, virtuální a mizející žurnalisté v post-transformační fázi*⁵⁰ přináší rozsáhlou studii o současném stavu české novinářské profese. Proto z ní bude v této podkapitole hojně čerpáno.

V první řadě je třeba si uvědomit, že v současné době v českých tištěných médiích publikují tři generace novinářů. První skupinu tvoří novináři narození po roce 1948 a před rokem 1966. Jejich profesní formování probíhalo zejména v době normalizace. Prostřední generaci tvoří novináři narození v letech 1966 až 1981, kteří začali publikovat po převratu, v devadesátých letech minulého století. Nejmladší generaci pak tvoří novináři narození po roce 1982, ti se profesně profilují v době završené sociopolitické transformace.⁵¹

Každá z těchto generací se vyrovnává s nějakým vnitřním konfliktem, který pak nutně ovlivňuje vlastní profesní autonomii každého z nich. Starší generace vnímají mocenské tlaky z minulosti, kdy novináři byli podrobováni tlaku cenzury, čelili vyvlastňování a v nové době pak privatizaci. „*Paměť profesního stavu nutí domácí novináře opakovaně se rozpomínat na profesní dilemata svých předchůdců a klást si pro jiné žurnalistické kultury vyřešené otázky: kde je nepřekročitelná hranice mezi profesní svobodou a závislostí, ideologizací publikovaných obsahů a jejich kritickou reflexí, sledováním privátních zájmů a službou veřejnosti, mechanickým výkonem profese a tvůrčí autenticitou, respektive mezi „řemeslnou“ a „uměleckou“ povahou novinářské profese?*“⁵² Mladší generace musí čelit (a to se jí ne vždy daří) obrovskému tlaku komercializace, na kterou není, a vzhledem k absenci potřebného vzdělání, ani nemůže být připravena. Dá se také říci, že předlistopadovou ideologicky motivovanou cenzuru nahradila cenzura ekonomická.⁵³

Nejmladší generace, respektive žurnalisté všeobecně, dnes musí čelit profesní krizi novinářského povolání. Tuto krizi vystihují tři překážky. První z nich je technologizace prostředí, která postupně maže hranici mezi mediálním producentem a konzumentem, mezi objektivními a subjektivními soudy, mezi názory a fakty, stejně jako mezi seriózní a bulvární žurnalistikou. Technologizace přináší trend tzv. google žurnalistiky, která snižuje

⁵⁰ VOLEK, Jaromír a Marína URBÁNIKOVÁ. *Čeští novináři v komparativní perspektivě: hybridní, virtuální a mizející žurnalisté v post-transformační fázi*. Praha: Academia, 2017. Společnost (Academia). ISBN 978-80-200-2699-6.

⁵¹ Tamtéž, s. 258.

⁵² Tamtéž, s. 15.

⁵³ Tamtéž, s. 27.

úroveň profesní nezávislosti a přináší jednostranný způsob informování o událostech. Vzniká jakási instantní žurnalistika bez hloubky a kontextu. Druhou překážkou je přílišná komercializace a marketizace trhu, jak již bylo zmíněno výše. Poslední překážku tvoří posilování zábavní formy předávání informací.⁵⁴

Velká generační odměna po roce 1989 ruku v ruce s mediální expanzí otevřela prostor mladým, ale vzdělanostně v podstatě nepřipraveným novinářům. Česká média tak dnes řídí generace čtyřicátníků/padesátníků, která intenzivně publikuje od devadesátých let minulého století a je stigmatizována snahou oprostít se od hodnot minulého režimu. Typicky tedy uznává liberální, pravostředové hodnoty.

To, že jsou čeští novináři spíše pravicového smýšlení, a že se prakticky neobjevuje identifikace s levicí, je v rámci západní Evropy specifikum. Jak uvádějí J. Volek a M. Urbániková: „*Levice v očích českých novinářů stále představuje omezení základních lidských svobod, slova a pohybu.*“⁵⁵ Jde však spíš o pojem než o všeobecné odmítání levicových názorů tak, jak je chápeme dnes. Tzv. pravicové smýšlení se v nebyvalé míře projevilo v roce 2013 při první přímé volbě prezidenta, kdy většina médií, některá zcela nepokrytě, stála za pravicovým kandidátem Karlem Schwarzenbergem.

Dalším fenoménem, se kterým se musí čeští novináři potýkat je vlastnictví deníků vysoce postaveným politikem a zároveň významným podnikatelem Andrejem Babišem. Tento fakt sám o sobě nutně novinářskou autonomii narušuje. „*Skutečnost, že například významná část redakce Lidových novin poté, co je zakoupil předseda parlamentní strany, ministr, místopředseda vlády a významný podnikatel v jedné osobě, opustila redakci, znamená de facto obhajobu zákonů a pravidel pole, které pro ně bylo do té míry důležité, že odmítli respektovat silný střet zájmů nového vlastníka a rozhodli se obhajovat univerzální pravidla žurnalistického pole a vést tak boj s krizí. (...) Periodika jako Echo 24, Neovlivní, Reportér, ale i internetová televize DVTV představují pro domácí novináře jednu z mála strategií, jak zůstat ve veřejné mediální sféře a udržet si elementární profesní autonomii.*“⁵⁶

⁵⁴ VOLEK, Jaromír a Marína URBÁNIKOVÁ. *Čeští novináři v komparativní perspektivě: hybridní, virtuální a mizející žurnalisté v post-transformační fázi*. Praha: Academia, 2017. Společnost (Academia). ISBN 978-80-200-2699-6, s. 69.

⁵⁵ Tamtéž, s. 64.

⁵⁶ Tamtéž, s. 34.

Halinn a Mancini uvádějí jako nedílnou součást novinářského profesionalismu i členství v profesní organizaci. V České republice je postavení profesní organizace, kterou je *Syndikát novinářů* velice slabé. V roce 2015 bylo pouze 7 % novinářů členem v profesní organizaci.⁵⁷

4.2.4. Stupeň a způsob intervence státu

Možnost intervence má v České republice stát praktickou pouze u veřejných institucí, tedy České televize a Českého rozhlasu, kdy tyto intervence může provádět prostřednictvím legislativy, ale především prostřednictvím Rady České televize a Rady Českého rozhlasu, kdy členy obou těchto rad volí a odvolává Poslanecká sněmovna.

Co se tištěných médií v České republice týče, jsou opatřena *zákonem č. 46/2000 Sb., o některých povinnostech při vydávání periodického tisku (tiskový zákon)* a *zákonem č. 37/1995 Sb., o neperiodických publikacích*. Zásahy státu do vydávání tiskovin se pohybují v intencích těchto zákonů a v intencích dalších norem s těmito zákony souvisejícími.

Spíše než se státní intervencí bojují české redakce s tlakem vlastníků a dále pak inzerentů už pro to, že inzerce tvoří až 60% příjmů deníků.⁵⁸ Jak uvádí i Josef Benda: „*Vydávání denního tisku obecně nepřimo a zprostředkovaně ovlivňují ekonomické zájmy majitelů – efektivita, zisk. Denní časopisy a tisk se tak soustřeďují na většinové auditorium ve snaze dosáhnout dostatečně velkou čtenost – souvisí pak s inzercí a dalšími příjmy. Důsledkem toho je tzv. tabloidizace, senzacechtivost, prezentace násilí, formátová homogenizace, prolínání zpravodajství se zábavou či bulvarizace periodického tisku*“. Problémem je tak spíše klientelismus, skrytá reklama a vstřícný přístup tisku k velkým zadavatelům reklamy.⁵⁹

Svobodu tištěných médií celosvětově zkoumají *Reportéři bez hranic (Reporters without Borders)*. Zkoumají zásahy do činnosti tisku, ty vyhodnocují pomocí tzv. indexu svobody

⁵⁷ VOLEK, Jaromír a Marína URBÁNIKOVÁ. *Čeští novináři v komparativní perspektivě: hybridní, virtuální a mizející žurnalisté v post-transformační fázi*. Praha: Academia, 2017. Společnost (Academia). ISBN 978-80-200-2699-6, s. 61.

⁵⁸ TRAMPOTA, Tomáš, ed. *Česká média a Evropská unie: 20 let smazávání hranic: soubor vědeckých statí*. Praha: Metropolitní univerzita Praha, 2009. ISBN 978-80-86855-50-9, s. 69,

⁵⁹ BENDA, Josef. *Vlastnictví periodického tisku v České republice v letech 1989-2006*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1387-1, s. 75.

tisku⁶⁰. Česká republika se v roce 2017 umístila jako třiadvacátá nejsvobodnější země z celkových sto osmdesáti zkoumaných zemí, v roce 2018 klesla na třicáté čtvrté místo. Tento pokles *Reportéři bez hranic* zdůvodňují třemi důvody. Chování prezidenta republiky, Miloše Zemana, který opakovaně na novináře útočí a označuje je nelichotivými tituly, dále pak návrhy zákonů, které zpřísnují tresty za hanobení, především prezidenta republiky. Třetím důvodem poklesu je pak koncentrace vlastnictví médií v rukou oligarchů. Jako nejnebezpečnějšího pak uvádějí Andreje Babiše, jakožto vysokého vládního činitele a zároveň vlastníka jednoho z nevlivnějších titulů *Mladá fronta DNES*.⁶¹

4.2.5. Shrnutí

Vzhledem k výše uvedenému by bylo možné stávající český mediální systém nejlépe přiřadit k severoatlantickému modelu. Parametry tohoto modelu naplňuje český mediální systém z většiny. V první řadě je pro něj typická dominantní role komerčních novin se slabým politickým paralelismem a středním nákladem novin. Komerční tisk je obsahově orientován na neutrální informativní žurnalistiku. V České republice je, stejně jako v zemích severoatlantického modelu, slabá role státu, novináři musejí čelit spíše komerčnímu tlaku inzerentů nebo vlastníků. Můžeme tak sledovat prvky autoregulace. Politický paralelismus však může v budoucnu vzrůstat, o čemž svědčí i pokles hodnocení České republiky v rámci výzkumu *Reporterů bez hranic*. Jako příklad uveďme výše zmiňovaného Andreje Babiše a jeho vlastnictví skupiny *MAFRA, a.s.* nebo *Televizi Barrandov*, která je nakloněná prezidentu Zemanovi.

Pro liberální model je také typická silná profesionalizace. V tomto bodě čeští novináři nedosahují takové úrovně. Profesní organizace sice fungují, novináři se k nim však příliš nehlásí, nevnímají je jako zaštiťující profesní orgán. Zejména nejmladší generace českých novinářů pak vykazuje vysokou míru profesionalizace. Tito žurnalisté získali kvalitní oborové vzdělání a zároveň se už nemusí vyrovnávat s dobou komunismu, protože ji nezažili.

⁶⁰ Index svobody tisku se skládá ze sedmi hodnocených kritérií – index pluralismu, index mediální nezávislosti, index prostředí žurnalistů a autocenzury, index legislativního rámce, index transparentnosti mediálních institucí a procesů, index mediální infrastruktury a index zneužití médií. (Detailed methodology. In: *REPORTERS WITHOUT BORDERS: For Freedom of information* [online]. Paris: Reporters without borders, c2016 [cit. 2018-03-27]. Dostupné z: <https://rsf.org/en/detailed-methodology>.)

⁶¹ Ranking 2017. In: *REPORTERS WITHOUT BORDERS: For Freedom of information* [online]. Paris: Reporters without borders, c2016 [cit. 2018-03-27]. Dostupné z: <https://rsf.org/en/ranking#>.

Odklon od severoatlantického modelu můžeme pozorovat u vývoje mediálního trhu. Český mediální systém se v tomto bodě přiklání spíše ke středomořskému modelu, u kterého je charakteristický pozdní přechod k demokracii. Ke středomořskému modelu by bylo možné přiřadit i fakt, že česká tištěná média nezastupují celou politickou názorovou škálu, ale reprezentují spíše liberální a konzervativní názory (pokud pomineme bulvár), a jsou tím pádem orientovány na elity.

Další vývoj lze jen těžko odhadovat, vliv na něj bude mít vývoj politické situace, provázanost vlastníků médií s politickými stranami nebo hnutími, ale také celkový stav médií, zejména trend klesající prodejnosti tisku a celková elektronizace.

B. VÝZKUMNÁ ČÁST

5. Výzkumná otázka

Kvalitativním výzkumem (za použití metody tzv. zakotvené teorie) bude zjišťováno, jaký mediální obraz vytvářejí čeští novináři konkrétní světové události – brexitu, a jaký mají na tuto událost názor. Zajímat se budeme o to, jaká jsou hlavní reflektovaná témata a podtémata, jestli jsou vnímána negativně nebo pozitivně. Dále bude zkoumáno, jestli je kauza brexit vnímána jako kauza ekonomická, kauza, která má původ v migrační krizi nebo kauza o stavu Evropské unie jako takové. Neopomeneme sledovat to, jaký vliv bude mít brexit dle českých novinářů na Českou republiku a její mezinárodní politiku.

6. Zkoumaný materiál

Zkoumaným materiálem ve výzkumu jsou novinové články, které byly publikovány v celostátních tištěných denících a týdenících. Záměrem bylo získat celistvý pohled napříč Českou republikou, proto nebyly zařazeny regionální deníky a periodika, pouze tituly vycházející celorepublikově. Navíc je český trh specifický relativně vysokým podílem celostátních deníků oproti regionálním. Poměrem množství prodaných celostátních deníků k počtu obyvatel patří Česká republika v rámci Evropy k zemím s nejvyšší orientací právě

na celostátní deníky.⁶² Co se týdeníků týče, byly vybrány tři zástupci nejprodávanějších společenských týdeníků – *Reflex*, *Respekt* a *Týden*.⁶³

Období zkoumání bylo vymezeno časovým úsekem od 1. ledna 2016 do 31. prosince 2016. Tento interval byl vybrán s ohledem na faktický vývoj brexitu, především však vzhledem k termínu konání referenda o vystoupení Velké Británie z EU, které se konalo v červnu 2016.

Novinové články byly vyhledány pomocí elektronického archivu mediálních zpráv *Newton Media SEARCH*. Filtr byl nastaven na celostátní deníky, oborové tituly: ekonomické a politické, veřejná sféra a ostatní, společenské. Konkrétně se jednalo o následující tituly: *Lidové noviny*, *Hospodářské noviny*, *Právo*, *Mladá fronta DNES*, *Aha!*, *Blesk*, *Respekt*, *Reflex* a *Týden*.

Použité tituly – zkratky			
Aha!	Aha!	Právo	PR
Blesk	BL	Reflex	RX
Hospodářské noviny	HN	Respekt	RS
Lidové noviny	LN	Týden	TD
Mladá fronta DNES	MF		

Tabulka 2: Použité tituly – zkratky

Vzhledem k tomu, že k výzkumu chceme použít články, které žánrově odpovídají názorům a komentářům, bylo k vyhledávání použito pomocné funkce vyhledávání – zadání vyhledávané rubriky „názory, názory a komentáře, komentáře, publicistika“.

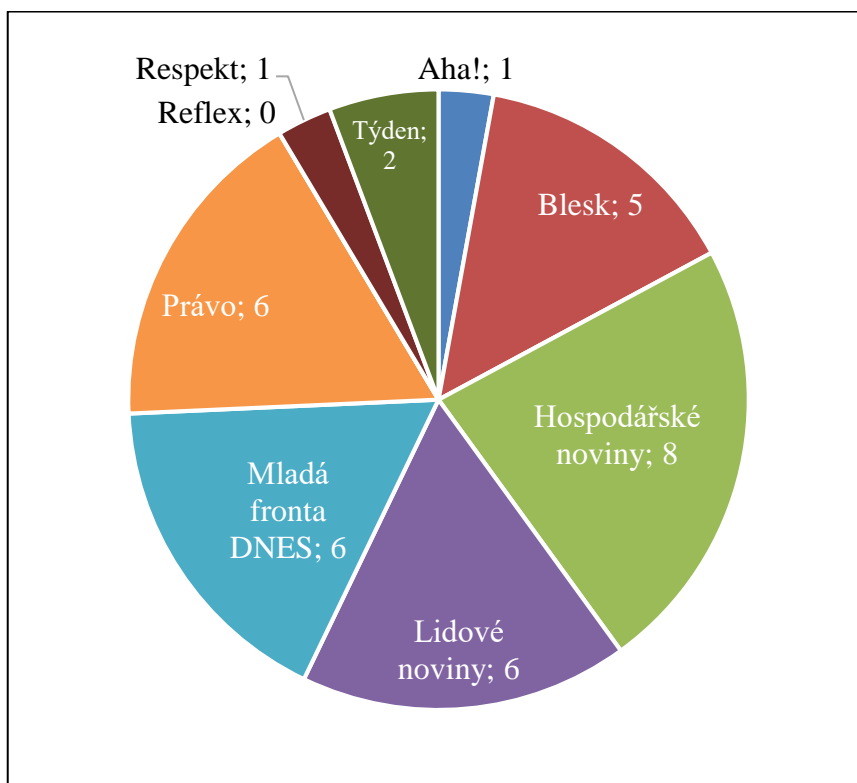
Výjimku tvoří články, které k danému tématu publikovaly bulvární deníky. V tomto typu média nelze jednoznačně vymežit, které články jsou informativní a které názorové. Vzhledem k tomu, že v textu článků bulvárních deníků dochází k prolnutí obou stylů, budou bulvární články na téma brexit zařazeny do analýzy rovněž.

Na závěr byly ze zkoumaného materiálu vyřazeny texty, které se plně nevěnovaly tématu „brexit“ nebo jej pouze zmínily.

⁶² TRAMPOTA, Tomáš, ed. *Česká média a Evropská unie: 20 let smazávání hranic: soubor vědeckých statí*. Praha: Metropolitní univerzita Praha, 2009. ISBN 978-80-86855-50-9., s.69.

⁶³ Ověřování nákladu tisku: leden 2018. In: *Unie vydavatelů* [online]. Praha: Unie vydavatelů ČR, c2013 [cit. 2018-03-27]. Dostupné z: http://www.unievydavatelu.cz/cs/unie_vydavatelu/medialni_data/overovani_nakladu_tisku.

Celkem jsme získaly sto jedenáct článků k analýze. Rozložení článků dle jejich původu zobrazuje následující graf:

Graf 1: Původ analyzovaných textů

7. Metoda výzkumu

7.1. První část výzkumu – kvalitativní obsahová analýza

První fázi výzkumu byla provedena formou kvalitativní obsahové analýzy, aplikováním metody tzv. zakotvené teorie. Anselm Strauss a Juliet Corbinová uvádějí, že: „Zakotvená teorie je induktivně odvozená od zkoumání jevu, který reprezentuje. To znamená, že je odhalena, vytvořena a prozatímně ověřena systematickým shromažďováním údajů o zkoumaném jevu a analýzou těchto údajů. Proto se shromažďování údajů, jejich a analýza a teorie vzájemně doplňují. Nezačínáme teorií, kterou bychom následně ověřovali.“

Spíše začínáme zkoumanou oblastí a necháváme, ať se vynoří to, co je v této oblasti významné.“⁶⁴

Při tomto výzkumu není možné seznámit čtenáře se všemi získanými daty, je nutné je redukovat a také uspořádat. Proto jsou údaje získané výzkumem převáděny do pojmů, které jsou uspořádány do kategorií. Pojmy jsou následně interpretovány. Tento postup probíhá tak, že provádíme rozbor každé věty nebo odstavce, abychom zjistili, jaký jev se zde vyskytuje, nebo co je reprezentováno. Následně každému jevu přiřazujeme název, který jej reprezentuje.

Při tvorbě zakotvené teorie se používají tři typy kódování. Otevřené, axiální a selektivní. Předěly mezi jednotlivými typy kódování nejsou ostré, přeskakujeme od jednoho typu kódování k druhému. Kódování v zakotvené teorii znamená rozebrání získaných údajů, jejich roztřídění a složení novým způsobem. Kódování představuje hlavní prostředek k tvorbě teorie.⁶⁵

Prvním typem kódování je kódování otevřené, při kterém dochází k rozebrání a prozkoumání připraveného materiálu. Během procesu otevřeného kódování pojmenováváme jevy a vztahy mezi nimi a docházíme k prvotní kategorizaci údajů. Získané pojmy je třeba rozřadit do kategorií, každá kategorie má určité vlastnosti.⁶⁶ K tomu používáme axiální kódování, které Strauss a Corbinová označují jako: „*Soubor postupů, pomocí nichž jsou údaje po otevřeném kódování znovu uspořádány novým způsobem, prostřednictvím vytváření spojení mezi nimi kategoriemi. To se činí v duchu kódovacího paradigmatu, které zahrnuje podmiňující vlivy, kontext, strategie jednání a interakce a následky.*“⁶⁷

V závěrečné fázi bude pomocí selektivního kódování vybrána centrální kategorie, kterou propojujeme s ostatními kategoriemi. Výsledkem je tzv. zakotvená teorie, narativně podaný návrh teorie, formulace výroků o vztazích a ověřování výroků podle údajů.⁶⁸

⁶⁴ STRAUSS, Anselm L. a Juliet CORBIN. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Brno: Sdružení Podané ruce, 1999. SCAN. ISBN 80-85834-60-x, s. 14.

⁶⁵ Tamtéž, s. 39.

⁶⁶ Tamtéž, s. 42-43.

⁶⁷ Tamtéž, s. 70.

⁶⁸ Tamtéž, s. 99.

7.2. Druhá část výzkumu

V druhé fázi výzkumu jsou interpretována data získaná prostřednictvím kódování na základě údajů o českém mediálním systému tak, jak jsme jej vymezili na základě parametrů vymezených Hallinem a Mancinim, tedy na základě vývoje mediálního trhu, politického paralelismu, vývoje novinářského profesionalismu a stupně způsobu intervence státu. V získaných údajích budou hledána spojení mezi specifickými prvky českého mediálního světa a tím, jak čeští novináři zobrazují konkrétní světovou událost – brexit.

8. Limity výzkumu

V první řadě je třeba vzít v potaz fakt, že kvalitativní výzkum sám o sobě se vztahuje pouze ke zkoumanému souboru, výsledky nelze aplikovat všeobecně. Je to dynamický výzkumný proces, který nemá předem jasně určenou strukturu nebo rozsah vzorku. I výzkumný plán je proto pouze předběžný a podléhá změnám v průběhu výzkumu.⁶⁹

Kvalitativní výzkum je vždy z části subjektivní, respektive mají na něj vliv mimo jiné i znalosti, zkušenosti nebo vzdělání výzkumníka. Proto je sporné, zda by bylo možné zopakovat takový kvalitativní výzkum se stejnými výsledky.⁷⁰ Odlišnosti bychom pak mohli hledat například v pojmenování systému kategorií nebo výběru citací z analyzovaných článků. V případě zkoumaného tématu je nutné kriticky vnímat i fakt, že událost „brexit“ je v procesu, Velká Británie uskutečňuje vyjednávání o průběhu a podmínkách brexitu. Ani dnes nemůže předvídat výsledek celého procesu a jeho dopady. Tato práce reflektuje pouze data z roku 2016, je tedy možné, že kdybychom analyzovali mediální obraz brexitu za delší časový úsek, získali bychom poněkud odlišný výsledek.

Zakotvená teorie umožňuje výzkumníkovi vytvořit si vlastní systém kategorií a subkategorií na základě pečlivé práce s textem. Stejně tak názvy kategorií tvoří výzkumník sám. Je tedy pravděpodobné, že kdyby podobnou analýzu prováděl jiný výzkumník, došel by zřejmě k podobným výsledkům, nicméně by se drobně mohly odlišovat názvy kategorií a případná interpretace textu. To vše způsobuje lidský faktor, odlišné vnímání textových struktur nebo míra vzdělání a zkušeností výzkumníka.

⁶⁹ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-485-4, s. 50.

⁷⁰ Tamtéž, s. 52-53.

9. Průběh výzkumu

Prvním krokem samotného výzkumu bylo vytvoření reprezentativního vzorku. Ten byl získán tak, že připravený materiál ke zkoumání, zmíněných sto jedenáct článků, byl seřazen podle data vydání od nejmladšího po nejstarší. Výběr vzorku byl prováděn systematickým výběrem každého třetího článku. Celkem jsme tak získali k analýze třicet pět článků.

Vybrané články byly v první fázi výzkumu podrobeny otevřenému kódování, kterým jsme získali přehled o tématech, která novináře v souvislosti s tématem brexit zajímají. Vzhledem k tomu, že u tématu docházelo během analyzovaného roku 2016 k faktickému vývoji (vyjednávání – kampaň před referendem – referendum – příprava brexitu), bylo možné konstatovat teoretickou saturaci vzorku až po analyzování všech vybraných článků.

Následně byla data získaná otevřeným kódováním podrobena kódování axiálnímu. Tím jsme získali soubor kategorií a subkategorií, kterými se čeští novináři v souvislosti s tématem brexit zabývali. Po zhodnocení vztahů mezi jednotlivými kategoriemi a subkategoriemi byla selektivním kódováním vybrána jedna klíčová kategorie.

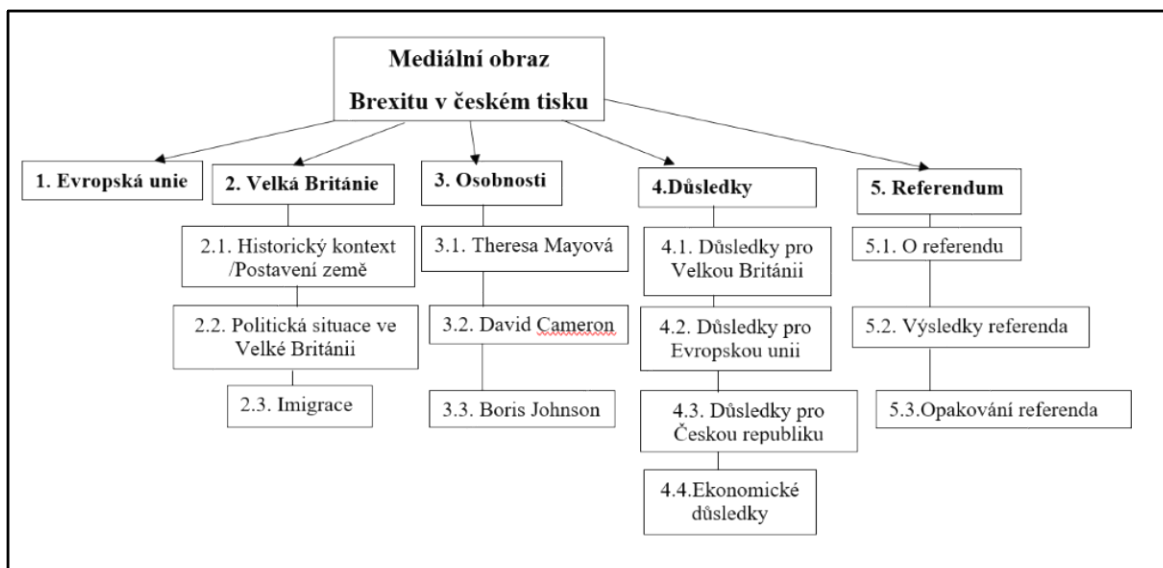
V další fázi výzkumu byla získaná data sumarizována do databáze, která obsahuje výše uvedené kategorie. Databáze obsahuje celkem sto padesát vzorků a je přílohou diplomové práce. K těmto kategoriím byly přiřazeny příslušné pasáže z analyzovaných článků. Databáze pak byla použita k rozboru jednotlivých kategorií a subkategorií.

Na základě výše uvedené analýzy byl pak rekonstruován mediální obraz brexitu v českém tisku a vymezena centrální kategorie.

V druhé fázi výzkumu byl teoretický výstup o českém mediálním systému aplikován na získaná data a porovnáním jsme mohli vyhodnotit, zda má fungování mediálního systému na základě kategorií vymezených Hallinem a Mancinim vliv na to, jakým způsobem čeští novináři vyjadřují svůj názor ke světové události – brexitu.

9.1. Systém kategorií

Cílem první části výzkumu bylo získat data k rekonstrukci mediálního obrazu brexitu v českém tisku. Na základě provedeného kvalitativního výzkumu jsme získali následující systém kategorií:

Graf 2: Mediální obraz brexitu v českém tisku – schéma

Systém kategorií vznikl na základě pečlivého studia, prvotního otevřeného kódování a následného kódování axiálního. Všechny uvedené kategorie subkategorie se vztahují k výzkumné otázce, společně dohromady vypovídají o tom, jaký mediální obraz tvoří čeští žurnalisté světové události – brexitu. K jednotlivým subkategoriím byly přiřazeny výroky, které jsou zásadní pro naše téma a ze kterých pak můžeme získat výsledný mediální obraz. Každá z kategorií bude nyní vymezena a zařazena do kontextu s ostatními kategoriemi. Následně budou jednotlivé kategorie a rozebrány a podloženy výroky z analyzovaných textů.

První kategorie „Evropská unie (1.)“ nezahrnuje žádné subkategorie proto, že žádné z témat spadajících pod tuto kategorii nebylo dominující, všechny výroky se týkaly především současného stavu unie. Zahrnuje tak výroky, které se týkají popisu Evropské unie jako instituce, nastínění jejího fungování, formální a politické organizace a hodnocení jejího významu.

Kategorie „Evropská unie (1.)“ je pro analyzování tématu důležitá z toho důvodu, že představuje instituci, kterou se jedna z členských zemí, Velká Británie chystá opustit a

narušit tím několik desítek let fungující společenství. Autoři textů tedy považují za nezbytné Evropskou unii v textech představit, nebo se zmínit o jejím stavu, který může být jedním z důsledků brexitu.

„Velká Británie (2.)“ představuje druhou kategorii nazvanou podle země, která se k brexitu chystá. První subkategorie – „Historický kontext/Postavení země (2.1.)“ - je nahlížena jak z hlediska historického, tak z hlediska geografického. To, že je Británie první zemí odcházející z Unie, má dle analyzovaných textů původ nejen v současném vývoji, ale právě v odlišné minulosti s kontinentální Evropou.

„Politická situace ve Velké Británii (2.2.)“, druhá subkategorie, zahrnuje popis současného politického dění v Británii. Tedy jednání a postoje politických stran a jejich představitelů před a po referendu o brexitu, ale také politické důsledky po vyhlášení výsledků referenda, zejména pak nepokoje ve Skotku a Severním Irsku.

Poslední, třetí subkategorie, nazvaná „Imigrace (2.3.)“, obsahuje výroky vztahující se k přistěhovalectví ve Velké Británii. Neuspokojivé vyjednávání o změně podmínek pro Velkou Británii v rámci Evropské unie, zejména co do počtu, podmínek přijímání imigrantů a fungování sociálního systému, je v textech považováno za hlavní důvod vyhlášení referenda o setrvání v Unie a jeho výsledku.

Třetí kategorie, „Osobnosti (3.)“, představuje ve svých třech subkategoriích politiky, kteří jsou dle pisatelů textů představiteli, průvodci brexitu. Jsou to lidé, kteří mají nebo měli fakticky v rukou osud Velké Británie, potažmo Evropské unie. Nejedná se samozřejmě o jediné politiky zmiňované v analyzovaných textech, tito tři se ale oproti ostatním objevují poměrně hojně.

David Cameron (3.2.) jakožto předreferendový předseda vlády, od července pak Theresa Mayová (3.1.), ministerská předsedkyně, která vede zemi k brexitu. Třetí významnou postavu, která je hojně zmiňována, je stávající ministr zahraničí, Boris Johnson (3.3.), který nejprve vedl skupinu zastánců odchodu z Evropské unie, pak se ale nebyl ochoten tohoto úkolu zhostit, nepřijal křeslo premiéra.

„Důsledky (4.)“ je název nejrozsáhlejší kategorie, která v sobě zahrnuje čtyři subkategorie označující subjekty a oblast, na které bude mít brexit největší dopad. Subkategorie „Důsledky pro Velkou Británii (4.1.)“ a „Důsledky pro Evropskou unii (4.2.)“ vycházejí z prostého faktu, že Velká Británie je odcházející země a Evropská unie

je naopak společenství, ze kterého odchází. Pro oba subjekty tak bude dopad největší. Třetím subjektem je Česká republika (4.3.); novináři se zamýšlí na dopadem brexitu na vlastní zemi, která je členem Evropské unie. Poslední subkategorie „Ekonomické důsledky (4.4.)“ byla do systému zahrnuta proto, že ekonomické důsledky jsou novináři vnímány jako velmi silné téma. Vycházejí především z toho, že bude narušen jednotný evropský trh, na kterém země velikosti a postavení Velké Británie silně participuje.

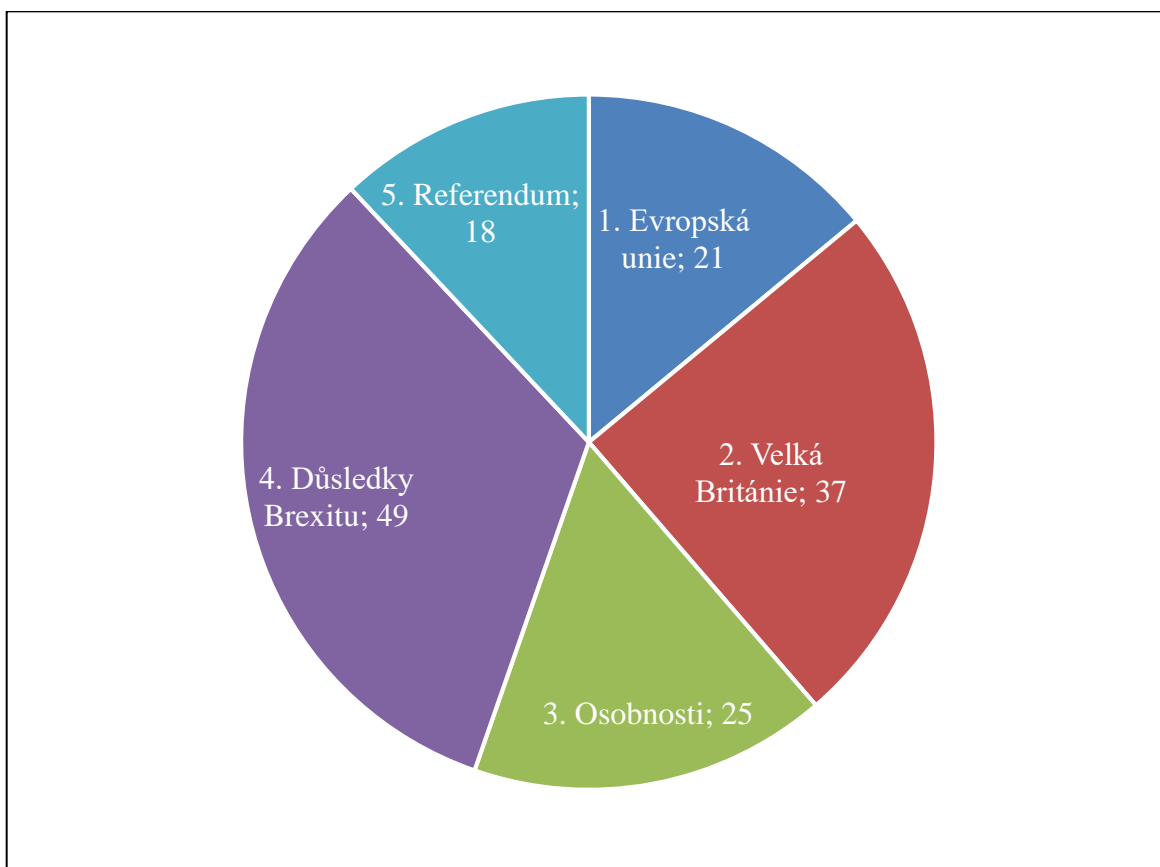
Poslední kategorie „Referendum (5.)“ obsahuje výroky, které se týkají hlasování o vystoupení Velké Británie z Evropské unie. Kategorie je co do rozsahu nejmenší, výsledky referenda, případně jeho opakování rezonují v textech v krátkém časovém úseku. Je však pro celé téma zásadní, reflektuje samotný akt, který byl katalyzátorem dalšího vývoje.

První subkategorie „O referendu (5.1.)“ zahrnuje jak faktické údaje o konání referenda a jeho výsledcích, tak i hodnocení referenda jako volebního nástroje.

Druhá subkategorie „Výsledky referenda (5.2.)“ by se dala rozdělit do dvou částí. V první, která časově odpovídá době před konáním referenda, se jedná o odhady výsledku hlasování. V druhé části, která odpovídá době po konání referenda, kdy už známe jeho výsledek, jde o dojmy novinářů z výsledku hlasování.

V poslední subkategorii „Opakování referenda (5.3.)“, jejíž obsah se v analyzovaných textech objevuje v krátkém časovém úseku, bezprostředně po referendu, je diskutováno téma možnosti opakování referenda.

Závěrem je uváděn graf, který představuje počty výroků, přiřazených k jednotlivým kategoriím:

Graf 3: Četnost kategorií (počty výroků v analyzovaných textech)

Centrální kategorií jsou jednoznačně „Důsledky“, které bude brexit mít na Velkou Británii, země Evropské unie, Českou republiku a také na ekonomickou situaci v Evropě. Nejslabším tématem je pak „Referendum“, důvodem bude kratší časový úsek, po který byly výsledky referenda nebo jeho případné opakování aktuální. Výsledek hlasování byl nakonec akceptován jako konečný a autoři se tematicky přesunuli právě k důsledkům a prognózám dalšího vývoje.

Závěrem této kapitoly je nezbytné zmínit se ještě o jednom, tématem se vymykajícím článku, který byl publikován dne 26.června v deníku *Právo* pod názvem „Váhy nyní proti brexitu“. Autor textu totiž jako jediný reflektuje událost, která otřásla Británií několik dní před konáním referenda o vystoupení z Unie: „*Hned po smrti poslankyně se začalo mluvit o tom, že vražda je útokem na demokracii a politička zemřela kvůli svému proevropskému přesvědčení. (PR 22.6.)*“. Labouristická poslankyně Jo Coxová, zastánkyně opuštění Evropské unie, byla 16. června postřelena a na následky zranění zemřela. Od této chvíle

došlo k umírnění do té doby velmi masivní kampaně, ⁷¹proto je zarážející, že žádné jiné médium nepřineslo v názorových článcích reakci na tuto událost, která razantně změnila brexitovou kampaň na území Velké Británie.

9.2. Analýza kategorie 1 - Evropská unie

Vzhledem k tomu, že brexit znamená odchod z Evropské unie, je nezbytně tématem analyzovaných článků i sama Evropská unie a její fungování. Až na pár výjimečných případů, kdy je evropská organizace vnímána jako přínos: *„Nezmizely tím střety zájmů, ale bylo tím odstraněno nebezpečí, že tyto střety budou eskalovat do válečných zákopů. Tento systém zaručil v Evropě nejen mír, ale i to, že se během skoro 70 let neobjevila mezi členskými zeměmi žádná mezinárodní krize hrozící válkou. To evropská historie nepamatuje (MF 23.7.)“*, je současný stav Evropské unie a její fungování podrobena drtivé kritice, především za nedostatečné a nešikovné řešení migrační krize: *„Evropská unie se dnes potácí od krize ke krizi. Sotva zametla pod koberec problém předluženého Řecka tichým odpuštěním dluhů, utápí se v obřím problému migrace. A jako řešení EU nevymyslela nic lepšího než kvóty. EU sice kvóty prosadila hlasováním, ale není schopná realizovat jejich provedení. Do České republiky byli přiděleni zatím jen asi tři migranti, a tak jako tak bez ohledu na kvóty migranti stejně budou směřovat dál do Německa a Švédska. (TD 13.6.)“*

Evropské unii je dále vytýkáno, že *„řeší zásadně to, co nikdo řešit nepotřebuje (TD 27.6.)“*, a že viníkem současné krize Evropské unie je neměnicí se skupina politických představitelů v čele Evropské unie *„Nezkrotný reformní elán jistě nelze očekávat od evropských harcovníků, jako je Jean-Claude Juncker (MF 23.6.)“*.

Negativní vliv na celou situaci mají i média a politici, kteří informují pouze o dílčích, často nepopulárních krocích Evropské unie, nevysvětlují však příjemcům přínos unie jako celku a její nezbytnost pro evropské politické i obchodní vztahy: *„Na jedné straně slyšíme i z velmi vysokých míst ničím nepodloženou, nesmyslnou kritiku činnosti – nebo nečinnosti – institucí EU. I lidé, kteří se vydávají za příznivce Unie, často přejímají dávno vyvrácená*

⁷¹ Vražda Coxové zvrátila preference. V průzkumu nově vedou odpůrci brexitu. In: *IDNES.cz*[online]. Praha: MAFRA, 2018, 19.6.2016 [cit. 2018-04-18]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/v-prvnim-pruzkumu-po-vrazde-coxove-vedou-odpurci-brexitu-p3s-/zahranicni.aspx?c=A160619_074650_zahranicni_zt.

tvrzení o byrokratech svévolně regulujících křivost banánů nebo prodej žárovek. (MF 23.7.)“

Pouze zběžně je pak zmíněno postavení Velké Británie v rámci Evropské unie a vyzdvižení svébytné národní politiky nad politiku společnou, integrovanou: *„Národní státy jsou akceschopnější než nadnárodní organizace. EU nezvládá výzvy současného světa a stojí právem na prahy. Evropská integrace probíhá již desítky let a nezdá se, že by se vyvíjela k lepšímu. (MF 23.6.)“*

9.3. Analýza kategorie 2 - Velká Británie

9.3.1. Historický kontext/postavení země

Autoři analyzovaných textů z velké většiny docházejí k tomu, že Velká Británie, oproti ostatním zemím Evropy, nevnímá své členství v evropské sdružující organizaci jako klíčové, a to hned z několika důvodů. Prvním z nich je geografická poloha země mimo kontinentální Evropu a národní jazyk, který Velkou Británii spojuje spíše s anglofonními zeměmi než s kontinentem: *„Stále platí půlstoletí stará poznámka Anthonyho Edena o tom, že průměrná britská schránka obsahuje více dopisů z Nového Zélandu než z Evropy. (LN 27.2.)“*

Dále pak je třeba nezapomenout, že, na rozdíl od většiny evropských zemí, *„Ostrovní monarchie se bez větších otřesů vyvíjí už od roku 1688 a zásadně se nezměnily její hranice ani instituce. (LN 27.2.)“* Lidé ve Velké Británii cítí velkou důvěru ke své zemi, cítí se v ní bezpečně i bez evropské integrace: *„Ve světových válkách jsme zvítězili díky svému vlastenectví a národnímu státu. Nyní nám říkají, abychom se toho všeho vzdali ve prospěch evropského projektu. (LN 1.4.)“*

V textech najdeme pouze několik skeptických výroků o zašlé slávě království: *„Jenže Britové spíše stále trpí syndromem zašlé slávy bývalého impéria, pořád si myslí, že jsou větší a důležitější, než ve skutečnosti jsou – a v tom případě je může také čekat místo pozitivní motivace spíše deprese a stesk. (LN 2.11.)“*

9.3.2. Politická situace ve Velké Británii

Na tuto subkategorii je třeba nahlížet jak z časové perspektivy, kdy se politická situace před a po konání referenda o vystoupení z Evropské unie razantně mění, tak i z perspektivy politických témat, která jsou v obou obdobích klíčová.

Před konáním referenda můžeme v textech vysledovat reflexi politických šarvátek uvnitř britských politických stran: „*Labouristický hlavoun je evidentně jedním z těch, kteří nepochopili, co všechno je v unijním referendu v sázce. Ano, jeden McDonnell ještě brexit nedělá, ale podobné stranické vidění národního hlasování dává euroskeptickému táboru křídla. Pokud někdo Labour Party skutečně diskredituje, pak je to právě pan McDonnell. (HN 3.6.)*“ Jak politické strany, tak i jejich členové mají za těžko být jednotní v názoru na odchod z Evropské unie: „*Z labouristů tak musí proevropskou formaci pracně vytvářet harcovníci let minulých jako Gordon Brown, lord Mandelson nebo pro britskou veřejnost krajně toxický Tony Blair. (HN 3.6.)*“

Po vyhlášení výsledků referenda, kterým se občané Velké Británie vyslovili pro vystoupení z Evropské unie, nejvíce rezonuje téma odtržení Skotska a opakování referenda o jeho osamostatnění: „*Skotsko a Gibraltar žádají, aby byla respektována skutečnost, že na jejich území obyvatelé hlasovali pro setrvání, a aby si proto podržely zvláštní členský status v Unii. Skotsko v opačném případě hrozí odtržením. (RS 18.7.)*“

Ke Skotsku se pak s myšlenkou na samostatnost přidává i severní Irsko: „*V Severním Irsku, kde lidé také většinou hlasovali pro setrvání v Unii, pak politici nevyloučili, že se budou zvažovat odloučení od Spojeného království a spojení se samostatnou Irskou republikou, která v EU je. (BL 27.6.)*“⁷²

K nepokojům týkajících se jednoty Spojeného království se přidala nejistota z budoucnosti celé země, která se podepsala na politickému chaosu: „*Protože labouristé se ocitli před rozpadem, Británie v podstatě ztratila opozici a stala se zemí jedné dominantní strany. Rozpolcená je i britská populace, polovina země, která prohrála referendum, v tuto chvíli postrádá jasné politické zastoupení. (RS 18.7.)*“ Není pak ani jasné, kdo bude zemi vést: „*Spojené království tedy shání ministerského předsedu (rovná se šéfa konzervativců), lídra opozice (i když si to corbynisté nemyslí), předsedu UKIP, moderátora Top Gearu, kouče anglické fotbalové reprezentace a mimo jiné taky novou, postreferendovou ekonomiku. Trochu moc úkolů najednou, než aby si Britové vystačili s tradičním „Keep calm...“ (HN 7.7.)*“

⁷² Ve Skotsku hlasovalo pro setrvání v Evropské unii 62 % voličů, v Severním Irsku 55,8 % voličů. (WIRNITZER, Jan a Michal BĚLKA. Británie jako první země opustí EU. Pro odchod bylo 51,9 % voličů. In: *IDnes.cz* [online]. Praha: MAFRA, 2018, 23.6.2016 [cit. 2018-03-27]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/brexit-vysledky-referenda-o-odchodu-z-eu-britanie-unie-ppy-/zahranicni.aspx?c=A160623_220609_zahranicni_jw.)

9.3.3. Imigrace

Požadavek na omezení volného pohybu osob z nových členských zemí a snížení dávek pro přistěhovalce Evropské unie pracující v Británii byl jedním z klíčových při vyjednávání Davida Camerona o podmínkách, za kterých by bylo Spojené království ochotné v unii setrvat: „Cameron musí pro dobrovolnou diskriminaci svých občanů přemluvit lídry dalších zemí klubu. Otázka za všechny peníze: Je Cameronovo úsilí přesvědčit východní státy o diskriminaci jejich občanů a zároveň třeba Francii k blokování další integrace umění možného? (HN 3.2.)“ Téma imigrace se tak objevuje v analyzovaných textech hojně, podpořeno migrační krizí v celé Evropě.

Novináři zdůrazňují, že k rozhodnutí o vystoupení Velké Británie z Evropské unie došlo především proto, že imigrace neměla, v rámci volného pohybu osob, v podstatě žádný limit: „To my Češi, Poláci, Maďaři, Slováci, Lotyšci a další jsme se stali hlavním důvodem, proč Spojené království opouští přístav Evropské unie a po desítkách let odplouvá do vod obnovené plné nezávislosti. (MF 29.6.)“ Země, která ročně posílala miliardy eur do Evropy přijímala tisíce migrantů z Evropy. Ti začali postupně ohrožovat jak britské tradice, tak i pracovní trh: „Katoličtí Poláci začali měnit poměry v Severním Irsku, polština se stala po angličtině druhým nejrozšířenějším jazykem a anglickou servírku, aby člověk v Londýně pohledal. Pro méně vzdělanou část Britů se stali noví přistěhovalci přílišnou konkurencí, která jim brala práci – sice takovou, již se často štítily dělat, ale prostě brala. (MF 29.6.)“

Důsledkem po vyhlášení výsledků referenda je, že: „Cizinci v Británii po čtvrtku cítí nejistotu. Stejně tak Britové v zemích EU. (HN 28.6.)“ Tito lidé musí také čelit „odporným a už nejen slovním útokům na cizince, jejichž vlna se po unijním referendu v Británii zvedla. (HN 6.10.)“ Tyto útoky pocházejí především z řad příznivců setrvání v Evropské unii, kteří imigranty viní z výsledku referenda.

9.4. Analýza kategorie 3 - Osobnosti

9.4.1. Theresa Mayová

Britská politička, představitelka Konzervativní strany Theresa Mayová se narodila 1. října 1956. Vystudovala geografii na Oxfordské univerzitě. Před vstupem do politiky v roce 1986 působila v bankovním sektoru. Od roku 1997 byla členkou dolní sněmovny britského parlamentu. Ministryní vnitra pak byla jmenována v roce 2010. Přestože během

kampaně hájila stranu zastánců setrvání v Evropské unii, stala se 13. července 2016 britskou premiérkou.⁷³

Theresa Mayová se v článcích objevuje až po evropském referendu, premiérkou se stala až v červenci 2016, do té doby nebyla českými novináři zmiňována. Její jméno, jakožto premiérky, je dáváno do souvislosti s jejími budoucími úkoly, tedy vyjednáváním průběhu brexitu: „*Přestože May vždy byla zastánkyní setrvání Británie v EU, i když vcelku zdrženlivě, bude teď muset s jejími lidry vyjednat podmínky odchodu. S tím souvisí i snahy udržet zemi pohromadě. (BL 13.7.)*“ V souvislosti s politikou, kterou vede, je hodnocena, jako „*žena se železnou vůlí a smyslem pro pořádek (RS 18.7.)*“ a je přirovnávána k Margaret Thatcher.

Druhým silným tématem, které v článcích, zejména po nástupu Mayové do funkce, rezonuje, je premiérčina obuv a záliby: „*Jedinou extravagancí je záliba v tygrováných lodičkách a slabost pro tanec, nejlépe v rytmu skupiny ABBA (RS 18.7.)*“.

9.4.2. David Cameron

David Cameron se narodil 9. října 1966. Studoval politologii, filozofii a ekonomii na Oxfordské univerzitě. V devadesátých letech zastával funkci poradce ministra financí. Poté působil řadu let v soukromém sektoru. Křeslo poslance získal v roce 2001, od roku 2005 byl pak lídrem Konzervativní strany. Premiérem se Cameron stal v roce 2010 po vyhraných volbách. Na svou funkci rezignoval po referendu, ve kterém se voliči vyslovili pro odchod z Evropské unie, v červenci 2016. Jako zastánce setrvání Británie v Evropské unii nebyl ochoten účastnit se vyjednávání o brexitu.⁷⁴

S Davidem Cameronem se v textech setkáváme ve třech fázích. V první fázi, trvající do června 2016 je zmiňováno jeho vyjednávání podmínek pro setrvání Británie v Evropské unii: „*Cameron musí pro dobrovolnou diskriminaci svých občanů přemluvit lídry dalších zemí klubu. Otázka za všechny peníze: Je Cameronovo úsilí přesvědčit východní státy o diskriminaci jejich občanů a zároveň třeba Francii k blokování další integrace umění možného? Nebo už umění nemožného? (HN 3.2.)*“

⁷³ PLESNÍKOVÁ, Lucie. Theresa Mayová. In: *Novinky.cz* [online]. Praha: Borgis, a.s, 2018 [cit. 2018-04-10]. Dostupné z: <https://tema.novinky.cz/theresa-mayova>.

⁷⁴ David Cameron. In: *Aktuálně.cz* [online]. Praha: Economia, 2018, 25. 8. 2010 [cit. 2018-04-10]. Dostupné z: <https://www.aktualne.cz/wiki/zahranici/david-cameron/r~i:wiki:912/>.

Po referendu je probírána Cameronova rezignace: „Cameron, který v kampani bojoval za setrvání, po oznámení výsledků prohlásil, že rezignuje na post premiéra. „Nemyslím, že by bylo správné, abych byl kapitánem, který povede naši zemi do jejího dalšího cíle, odchodu z Evropy,“ prohlásil s tím, že demisi podá do o října. (AHA! 25.6.)“ A hned v návaznosti autoři textů hodnotí Cameronovu dosavadní politickou kariéru: „V roce 2014, aby vyřešil „skotskou otázku“, vypsal ve Skotsku referendum, jež zahrnovalo jen dvě možnosti: status quo, anebo vystoupení Skotska ze Spojeného království, tedy nezávislý skotský stát. Explicitně v referendu nepřipustil možnost, kterou preferovala většina Skotů: setrvání ve Velké Británii, ale ještě výraznější decentralizaci, více pravomocí pro Skotsko. Riskoval – a vyšlo mu to. (LN 27.6.)“, zejména pak kroky spojené s vypsáním referenda: „Slib splnil a referendum vypsal. Jenomže ho prohrál. Sice těsně, ale prohrál. Gambit mu nevyšel. Místo toho, aby vešel do dějin jako premiér-machiavellián, vejde do dějin jako premiér-„lůzr“, který možná spustil kaskádu událostí, jež povedou k rozpadu Spojeného království Velké Británie a Severního Irska. (LN 27.6.)“

9.4.3. Boris Johnson

Současný ministr zahraničí za Konzervativní stranu, Boris Johnson se narodil 19. června 1964. Vystudoval na Oxfordské univerzitě a po studiu se živil jako novinář. Od roku 2001 byl členem dolní sněmovny britského parlamentu, od roku 2008 potom starostou Londýna. V kampani před referendem vystupoval jako představitel konzervativců, zastávajících stranu vystoupení z Evropské unie. Přesto se pak vzdal možnosti kandidovat na nového předsedu vlády a přijal místo ministra zahraničí.⁷⁵

Boris Johnson je v textech zmiňován především jako zastánce euroskeptiků: „Když londýnský starosta Boris Johnson informoval veřejnost, že bude hlasovat proti setrvání Británie v Evropské unii, posluchače ubezpečil, že Brusel považuje za „fantastické město“ a on „evropskou kulturu a civilizaci miluje.“ (LN 27.2.)“

Po vyhlášení výsledků referenda je hojně diskutován fakt, že Johnson, přestože byl po celou dobu kampaně lídrem zastánců brexitu, nyní není ochoten přijmout post premiéra: „To je špinavá práce, kterou nikdo dělat nechce (ze všeho nejméně Boris), protože si

⁷⁵ Boris Johnson (53 let). In: *Wiki iDNES.cz* [online]. Praha: MAFRA, 2018, 15.7.2016 [cit. 2018-04-10]. Dostupné z: <https://wiki.idnes.cz/boris-johnson-0dx-/osobnosti-svet.aspx?klic=461210>.

předtím nikdo nedal tu práci zapřemýšlet, co to vlastně všechno obnáší. Ty, kdo si tu práci dali, nikdo neposlouchal. (HN 7.7.)“

Následně je politiky, potažmo i novináři zesměšňován, když přijme místo ve, křeslo ministra financí: *„Návratem poníženého Borise Johnsona, na jehož jmenování šéfem britské diplomacie reagoval mluvčí amerického ministerstva zahraničí těžko skrývaným smíchem, zatímco francouzský ministr svůj nový protějšek zcela nediplomaticky označil za lháře, s nímž bude jednání krajně obtížné. (RS 18.7.)“*

9.5. Analýza kategorie 4 - Důsledky brexitu

9.5.1. Důsledky pro Velkou Británii

Autoři textů si kladou otázku, jaký dopad bude mít výsledek referenda, potažmo brexit, dopad na Velkou Británii. Pohled těch, kdo vnímají brexit pro Británii pozitivně: *„Velká Británie by po vystoupení z EU skutečně mohla více kontrolovat svůj osud. Jaký by byl, je zřejmě pro mnoho jejích obyvatel méně důležité než to, že by o něm opět více rozhodovala vlastní vláda. A že si totéž přejí nejenom Britové, ukazuje, že nejde o projev britského podivínství. A dokonce nejde jen o vzpouru proti evropské integraci. (MF 23.6.)“* je vyvážen názorem negativního dopadu: *„Ve skutečnosti zchudne, ztratí na významu, a nadto posílí nacionalistická a protievropsky šovinistická hnutí a partaje všude jinde na kontinentě, nakonec i u nás tady v Česku. (HN 16.6.)“*

Dále je pak v textech diskutován odhad délky reálného odchodu: *„Odchod z EU by mohl zahrnovat jednání trvajících třeba deset let. (LN 1.4.)“* nebo jeho průběh: *„Británie se chystá nějakým způsobem reindustrializovat, více podporovat výzkum a vývoj a přesměrovat nejlepší mozky ze světa financí do světa „užitečnějšího“. (LN 15.10.)“*

9.5.2. Důsledky pro Evropskou unii

Nejrozsáhlejší subkategorie obsahuje spekulace novinářů na téma, co bude brexit znamenat pro Evropskou unii, její fungování a členské státy. Komentáře se liší v době před a po referendu.

V době před referendem jsou názory na to, zda by byl brexit prospěšný nebo škodlivý v rovnováze. Odpůrci brexitu se obávají o evropský kontinentální prostor: *„Ne Unii by otevřelo cestu k dalšímu politickému a bezpečnostnímu oslabení Západu. Cameron varoval, že brexit může v Evropě rozpoutat válku. V zájmu setrvání v Unii možná přehání,*

nicméně nerozkolísalo by britské ne Severoatlantickou alianci, v níž je Británie nejsilnějším evropským členem, navíc v situaci, kdy v americké prezidentské kampani zaznívají pochybnosti o smyslu NATO, resp. o americkém členství v něm? (PR 10.5.)“; narušení jeho bezpečnosti i nejisté budoucnosti projektu evropské integrace: „Britský příklad může zahájit dominový efekt, na jehož konci by mohl být konec bruselských imperiálních snů. (LN 1.4.)“ Dále vnímají novináři případný odchod Británie jako ztrátu země, která vzhledem ke své rozloze, ekonomické situaci a historii působila jako prvek rozmanitosti i opozice v rámci fungování Evropské unie: „Odchodem Británie by EU neztratila jen jednoho člena a 65 milionů obyvatel. Ztratila by nenahraditelný díl své politické kultury. Ztratila by společnost, která rozvíjí demokracii už 800 let, na rozdíl od kontinentu nikdy nepodlehla totalitě a stále zůstává ostražitá vůči stádním pudům, ať už mířícím ke zlu či k dobru. (LN 22.2.)“

Podporovatelé brexitu naopak popisují případný odchod Spojeného království jako v podstatě jedinou šanci pro reorganizaci Evropské unie: „Snad jen po šoku z vystoupení Britů by byla evropská politická třída ochotná vrátit kompetence státům, omezit produkci dalších kontinentálně škodlivých norem, a hlavně konečně pohřbít velikášskou chiméru Spojených států evropských. Vystoupí-li dnes Velká Británie z EU, dostane osiřelý zbytek Evropy silný impulz a šanci urychleně se reorganizovat. (MF 23.6.)“; návrat k jejím původním hodnotám a cílům: „Brexit zapůsobí jako nová krev do žil. EU se díky němu má šanci vrátit k základům – k volnému obchodu a cestování, bez drastického přehlasování a obírání států o suverenitu. Omezení byrokracie a zdravá soutěž mezi státy vrátí Evropě ztracenou dynamiku. (TD 13.6.)“; Pokud Velká Británie z Unie neodejde, bude podle novinářů: „mezi lidmi narůstá odpor k EU a Evropská unie půjde dál z jedné krize do druhé. (TD 13.6)“.

Po vyhlášení výsledků referenda, tedy po odsouhlasení brexitu, se komentářů, které předpovídají důsledky pro Evropskou unii objevuje podstatně méně. Stále se objevuje obava o stabilitu evropského prostoru: „Brexitem však nejen oslabí svůj vliv, ale zároveň stabilitě kontinentu zasadí ránu. Je to proto strategický omyl prvního řádu, který nelze nijak vyvážit údajnými hospodářskými zisky tohoto kroku. (MF 23.7.)“ Autoři však více vyslovují nejistotu z budoucnosti: „Pro EU je také zcela zásadní, jakým způsobem vyřeší krizi eurozóny, zda dobuduje její instituce, nebo se v tom bude donekonečna plácet. V neposlední řadě souvisí budoucí hospodářský vývoj EU i Británie s demografií. Začnou

lidé mít více dětí, nebo se bude schodek řešit pouze přílivem migrantů? Kdo bude úspěšnější v jejich integraci? Podaří se vnést do migrace pořádek? (LN 15.10.)“, tato situace je nová, těžko lze odhadnout další vývoj, výsledek bude znám až po dokončení všech kroků potřebných pro realizaci brexitu: *„Teprve pak budu vědět, jestli byl brexit kalamitou, nesmyslem anebo bodem obratu. (TD 27.6.)“*

9.5.3. Důsledky pro Českou republiku

Tato subkategorie je specifická tím, že se v ní žurnalisté v podstatě shodují napříč analyzovanými texty. Shodně odhadují, že pro Českou republiku nebude mít odchod Velké Británie zásadní vnitrostátní důsledky: *„A i s tím nejdebatovanějším omezením přístupu k dávkám se Česko může smířit snáze než třeba Polsko, pro které je Británie oblíbenou pracovní destinací a de facto nejzápadnějším vojvodstvím země. (HN 3.2.)“*

Jako zásadní však vnímají ztrátu partnera v Evropské unii: *„My ve střední Evropě však s odchodem Británie ztratíme – partnera, který by na potřebné, zásadní reformy EU a celé evropské integrace mohl mít stejný pohled jako my. (MF 13.9.)“*. Ztrácíme tak, *„potencionálního spojence proti snaze Německa a Francie regulovat všechno kolem nás. (TD 23.6.)“*.

Odchod Velké Británie pro Českou republiku otvírá další možnosti v rámci evropské integrace, protože: *„Vyvázání se z integrace už navíc nebude bráno jako vrchol antievropanství. (HN 3.2.)“*

9.5.4. Ekonomické důsledky

Dle analyzovaných textů, je stávající ekonomická situace o poznání klidnější, než se čekalo: *„Ve srovnání se skeptickými předpověďmi je však už dnes jasné, že se žádná katastrofa zatím nekoná. Naopak, analytici zvýšili odhad růstu britské ekonomiky pro rok 2017 zpět k jednomu procentu. (MF 13.9.)“* Nelze konstatovat nestabilitu akciového trhu, nebo masivní odchod nebritských firem z území Spojeného království. Co se měny, libry, týče, konstatují novináři její pokles, ale nevnímají ho jako dramatický nebo vyloženě negativní: *„Rekordně slábnoucí libra naznačuje, že trhy Británii nevěří; na druhou stranu kouzlo trhu spočívá v tom, že slabá libra může britské ekonomice i pomoci. (LN 15.10)“*

V rámci průběhu samotného brexitu bude nutné vyřešit postavení Velké Británie v rámci Evropského hospodářského prostoru: *„S Velkou Británií chce obchodovat každý a ona chce obchodovat se všemi. Evropský kontinent je pro ni zajímavým trhem a ona je*

zajímavým trhem pro kontinent. Takže ekonomicky by dohoda byla nasnadě, Británie by vzhledem k EU na tom nebyla hůře než Norsko či Švýcarsko. (LN 23.6.)“ Otázku postavení Velké Británie vnímají autoři analyzovaných textů jako zásadní, obávají se především opakování hospodářské krize z roku 2008: *„Pokud si někdo nedokáže představit, jak by dvouleté vyjednávání s Británií o podmínkách odchodu vypadalo, ať si připomene poslední hospodářskou krizi v celé její úmornosti, kdy se každý další den vše jevílo jinak a vše vypadalo ještě beznadějněji než včera. (HN 20.6.)“*

9.6. Analýza kategorie 5 - Referendum

9.6.1. O referendu

V textech, týkajících se referenda jsme zpravidla seznamováni nejprve s faktickými údaji o referendu, tedy kolik lidí hlasovalo, jaká byla účast a samozřejmě s procentuálními výsledky referenda: *„Referenda o tzv. brexitu se účastnilo 72,1 % voličů, od roku 1997 k žádným volbám nepřišlo víc Britů. Celkový poměr byl těsný: 51,9 % pro odchod vs. 48,1 % pro setrvání. Celkem k urnám přišlo 33,5 milionu lidí, zastánců odchodu z EU tak bylo o 1,3 milionu víc (17,4 milionu proti 16,1 milionu). Pro setrvání v EU bylo prakticky celé Skotsko, baštou brexitu se naopak stal Wales. (AHA! 25.6.)“*

Dále pak můžeme několikrát vyčíst hodnocení referenda jako volebního nástroje: *„Referenda – toť vláda emocí a vášní; parlament – toť vláda emocí a vášní; a někdy i uvážlivého rozhodnutí. Proto v dlouhodobé perspektivě je vláda parlamentu méně špatná než vláda „všeho lidu“. (LN 23.6.)“*

9.6.2. Výsledky referenda

Subkategorii „výsledky referenda“ musíme opět rozdělit na dobu před a po konání referenda. V textech, které vyšly do 23.6., kde se referendum konalo, můžeme vyčíst odhady jeho výsledku: *„Hned několik průzkumů nyní signalizuje, že odchod Britů z EU se asi konat nebude. (PR 22.6.)“*

V textech, které vyšly po konání referenda převažují dojmy jednotlivých autorů, z jeho konání. Nedá se říct, že by převažovaly dojmy pozitivní: *„Že bude 51,9 % Britů pro odchod z EU, jsem nečekal. Asi jsem je podceňoval. Že se nenechali zastrašit, ukázalo nejen jejich sílu, ale i hloubku demokratické tradice v této zemi. Hluboce se před tím skláním. (MF 28.6.)“* nebo negativní: *„Rána způsobená výsledkem referenda o brexitu je*

pro mě pořád ještě hrozně čerstvá. Šok ne a ne odeznít, pocity jako smutek, rozčarování, zmatení či vztek se střídají, přicházejí ve vlnách. Pokusy celou věc racionálně analyzovat jsou většinou přemoženy emocemi. (HN 28.6.)“ jsou v rovnováze.

9.6.3. Opakování referenda

Myšlenka na opakování referenda se objevuje nejvíce v textech publikovaných bezprostředně po vyhlášení výsledků referenda: *„Otevírá se tak nové okno příležitosti pro britské zastánce Unie. Ti ihned začali volat po novém referendu. Jenže opakovat hlasování, pokud nedopadne podle představy politických elit, je oblíbený trik známý z lidových hlasování o evropských smlouvách. (PR 28.6.)“* Skupina občanů ve Velké Británii totiž sepisovala petici, kterou vyzývala k opakování referenda o brexitu a nových podmínkách.

První skupina autorů tento fakt pouze zmiňuje: *„Jenže, petici se už začala zabývat Dolní sněmovna a odstranila zatím kolem 80 tisíc podpisů, které jsou podvodné. Ani původní referendum není závazné a parlament se jím nemusí řídit. Jenomže si to vzhledem k voličům nejspíš nedovolí. (BL 27.6.)“*

Druhá skupina autorů tuto myšlenku hodnotí. Až na jednu výjimku, v textu publikovaném s odstupem (říjen 2016): *„Je věčná škoda, že si to Británie ještě nerozmyslela. Referendum se dalo opakovat či vyhlásit nové volby s agendou brexitu. (LN 15.10.)“*, se autoři analyzovaných textů shodují na tom, že opakování referenda by bylo nesmyslné a nic nepřinášející: *„A právě proto, že šlo o příklon k přímé, nezastupitelské demokracii, nelze hlasování opakovat. Proto premiérka v souladu s ústavní tradicí druhý, ponižující plebiscit nechystá, parlament, byť suverénní, nesmí hlasovat o jednou vyjádřené vůli většiny. (MF 30.8.)“*

10. Mediální obraz brexitu v českém tisku

Dříve než bude možné přejít k výsledkům kvalitativní analýzy, je uveden stručný kvantitativní přehled. Co do původu analyzovaných textů, nejvíce článků pochází z deníků – *Hospodářských novin, Mladé Fronty DNES, Práva a Lidových novin* (viz Graf 1: Původ analyzovaných textů na straně 34). To, že v týdenících téma tolik nerezonuje, není považováno za překvapivé. Důvodem bude menší periodicita a snaha informovat o aktuálním dění a zároveň pojmout širokou škálu témat, od politiky po společenská témata.

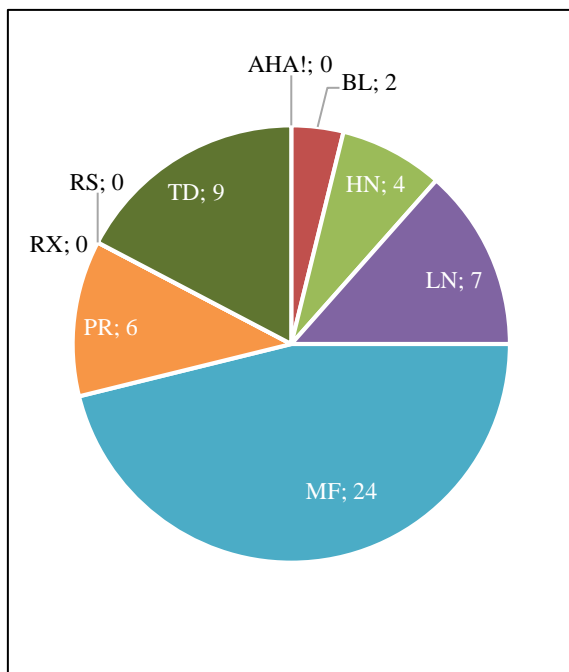
Dále bylo zjišťováno, jak byly jednotlivé kategorie zastoupeny v analyzovaných periodikách. Výchozí tak byla připravená databáze vzorků a pro přehlednost byla data uspořádána do tabulky, která zobrazuje, kolik vzorků v dané kategorii pochází ze kterého periodika:

	1.Evropská unie	2.Velká Británie	3. Osobnosti	4. Důsledky	5. Referendum
AHA!	0	0	1	0	1
BL	2	2	4	1	3
HN	0	12	7	9	5
LN	5	5	5	14	3
MF	8	12	2	11	3
PR	3	1	1	4	2
RX	0	0	0	0	0
RS	0	4	3	1	0
TD	3	1	2	9	1

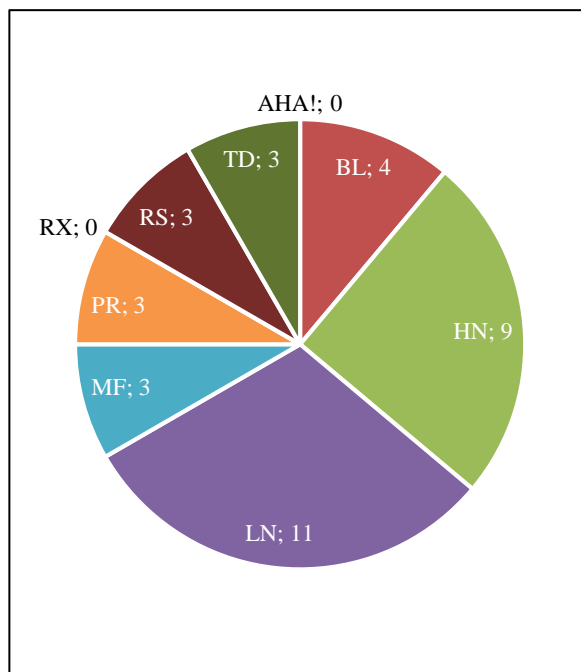
Tabulka 3: Zastoupení témat v jednotlivých periodikách

Z této tabulky můžeme vyčíst, že o stav Evropské unie a její fungování se nejvíce zajímali novináři z *Mladé fronty DNES*. O Velkou Británii se pak nejvíce zajímali v *Hospodářských novinách* a *Mladé frontě DNES*. V *Hospodářských novinách* se novináři také nejvíce z analyzovaných textů věnovali osobnostem a také referendu. Důsledky, které bude brexit mít nejvíce analyzovali novináři v *Lidových novinách* a v *Mladé frontě DNES*. Počty vzorků a zastoupení jednotlivých kategorií zhruba odpovídají poměru článků, ze kterých texty pocházejí. Z kvantitativních dat nás ještě zajímalo, jaký byl poměr vzorků u příznivců Evropské unie (a tedy odpůrců brexitu) a kritiků Evropské unie (a tedy příznivců brexitu). Pokud budeme opět vycházet z naší databáze, dojdeme k tomu, že k této otázce se nám vztahuje celkem osmdesát osm vzorků, z nichž padesát dva se dá zařadit k odpůrcům Evropské unie a třicet šest k zastáncům Evropské unie.

Pro podrobnější přehled slouží následující dva grafy, které zobrazují kolik příspěvků odpůrců a příznivců Evropské unie pochází z kterého periodika:

Graf 5: Odpůrci EU

Graf 4: Příznivci EU

Z výše uvedeného vyplývá, že čeští novináři se v souhrnu ve svých komentářích přiklání spíše k euroskeptickým názorům, kritice fungování Evropské unie vnímají brexit jako naději pro zlepšení situace v Unii. Velmi výrazně se tyto postoje projevíly v deníku *Mladá fronta DNES*, kdy odpůrci Evropské unie drtivě převýšili příznivce. Odpůrci Unie převažují i v *Právu* nebo v týdeníku *Týden*. V ostatních periodikách nejsou rozdíly tak propastné, v denících *Lidové noviny* a *Hospodářské noviny* pak najdeme více pro unijních textů.

Pokud bychom chtěli zjistit, proč tomu tak je, bylo by zřejmě potřeba provést analýzu jednotlivých periodik, abychom vytvořili komplexní obraz o tom, jaký obsah tato média produkují a z jakého důvodu (například cílová skupina čtenářů). V tuto chvíli by šlo pouze o spekulaci a vyjádření vlastního názoru autorky práce.

Prostřednictvím kvalitativní analýzy jsme zjistili, že pro české novináře, komentující události provázející odchod Velké Británie z Evropské unie, byly v roce 2016 klíčovým tématem důsledky, které bude takový krok mít zejména pro kontinentální Evropu a

Evropskou unii jako organizaci. Autory analyzovaných textů zajímá, jestli se vystoupení Británie z Evropské unie stane prvním krokem k rozpadu Velké Británie nebo naopak prvním krokem k její reorganizaci. Dále se snaží predikovat, jaký dopad bude mít brexit na ekonomiku všech participujících zemí.

Vzhledem k tomu, že tato kapitola shrnuje podrobnou analýzu jednotlivých kategorií a subkategorií, provedenou v předchozích kapitolách, hojně podloženou citacemi, nebudeme již v této kapitole konkrétní citace, až na výjimky, uvádět.

Celkově je vytvářený mediální obraz radikálně polarizovaný. Dvě, názorově proti sobě stojící skupiny autorů, lze označit jako příznivce a odpůrce Evropské unie, tomu pak odpovídá jejich vnímání brexitu. Skupiny jsou, co do počtu v podstatě vyrovnané, viz dále.

První skupinu autorů tvoří příznivci Evropské unie. Ti vykreslují brexit jako nešťastný krok k narušení bezpečnosti a stability Evropské unie, tedy téměř celé kontinentální Evropy. Tímto krokem Evropská unie ztratí člena, který vzhledem ke své velikosti, ekonomické situaci i historickému vývoji, znamená pro Unii prvek rozmanitosti, ale také opoziční sílu. Odchodem Británie, podle proevropských novinářů znamená nebezpečí pro stabilitu ekonomických trhů, předpovídají nestabilitu evropské měny – eura a zároveň krach celé britské ekonomiky. Pro Českou republiku je pak odchod Spojeného království ztráta klíčového partnera proti velkým mocnostem, jakými je například Německo nebo Francie.

Novinářští příznivci setrvání Británie v Evropské unii vykreslují i Evropskou unii jako důležitou organizaci zajišťující dlouholetý mír a zároveň ekonomický přínos všem participujícím zemím. Velkou Británii pak vidí jako mocnost zašlé slávy, která přecenila své síly a řítí se do propasti.

Zajímavé je, že se tato skupina novinářů prakticky nezabývá otázkou imigrace.

Protipól, novinářští příznivci brexitu, jej vychvalují jako jedinou možnou šanci na přežití pro skomírající, zastaralou Evropskou unii, kterou řídí stále stejné politické struktury. Ty nejsou schopné najít konstruktivní řešení celoevropských problémů, jakým je v dnešních dnech zejména imigrace. Naopak řeší dílčí, nepodstatné problémy. Právě neřízenou imigraci v rámci volného pohybu osob vnímají euroskeptici jako hlavní příčinu britského rozhodnutí.

Odchod ze Spojeného království podle nich znamená pro Evropskou unii jasný impuls ke změně fungování, tedy zaměření se na problémy, které Evropany skutečně trápí. Bez této změny už podle probrexitových novinářů Evropskou unii čeká pouze krize za krizí, a nakonec její zasloužený pád. Oproti tomu Velkou Británii vnímají jako suverénní hrdou zemi, která je soběstačná. Díky své historii a do dneška udržovaným tradicím spolu s mimo kontinentální geografickou polohou má velkou šanci na příznivý pobrexitový vývoj.

Příznivci brexitu nevidí nijak černě ani ekonomickou situaci, věří, že se po drobném kolísání trhů a měn trh stabilizuje a krize bude odvrácena.

Dílejší zobrazované skutečnosti představují osobnosti, jakožto průvodce vývoje kolem brexitu v roce 2016. Dle analyzovaných textů se jedná hlavně o dvě postavy: bývalého předsedu vlády Davida Camerona a současnou předsedkyni vlády Theresu Mayovou. Právě oni jsou vnímáni jako vykonavatelé rozhodnutí lidu a ti, kdo mají v rukou moc rozhodnout o tom, kam bude dále směřovat Velká Británie a Evropská unie.

V neposlední řadě reflektují žurnalisté dění kolem konání referenda samého. Předpokládají jeho výsledky, přinášejí přesná data a sdělují své dojmy z jeho výsledku i z návrhu na jeho opakování.

V souvislosti s vytvářeným mediálním obrazem je třeba se zeptat na to, co české novináře nezajímalo, co ve svých článcích prakticky vůbec nereflektovali.

Pokud vycházíme z faktického vývoje událostí, kdy v únoru 2016 došlo k vyhlášení termínu referenda o setrvání Velké Británie v Evropské unie, je zajímavé, že novináři v podstatě neanalyzovali konkrétní důvody tohoto kroku. Nepozastavují se nad podmínkami, které se snažila Velká Británie vyjednat pro své případné setrvání, nezamýšlejí se nad tím, zda požadavky byly nebo nebyly adekvátní. Chybí tak kvalifikovaná analýza toho, proč vlastně k referendu a následně k brexitu dochází. Důvodem by případně mohlo být analyzované období, jednání Davida Camerona o výjimkách pro Velkou Británii s představiteli Evropské unie probíhalo v únoru 2016. Nabízí se taky hypotéza, že se takové komentáře v tisku objevovaly koncem roku 2015, kdy se k jednání schylovalo. K potvrzení této teorie by však bylo nutné provést analýzu publikovaných článků z listopadu a prosince 2015.

Zároveň chybí rozbor specifického postavení Velké Británie v rámci Evropské unie, kdy právě Británie je jednou z mála zemí, které se podařilo vyjednat si pro sebe řadu výjimek, tzv. opt-outů. Za všechny uvedme, že Spojené království se nemuselo zapojit do měnové unie.

Po vyhlášení výsledků referenda se novináři zajímají pouze o výsledek, případně zmiňují odlišné procentuální rozložení výsledku v jednotlivých zemích Spojeného království, ale nezajímají se už o to, jaké bylo například věkové složení voličů, obecně řečeno, nezajímají se o specifika skupiny obyvatel, která si přála z Unie odejít.

Dále je třeba se pozastavit u toho, jakým způsobem zobrazují brexit bulvární deníky. Zmiňujeme je zvláště hned z několika důvodů. Jednak časové období, po které se o brexit zajímají, odpovídá pouze jednomu měsíci – 17.června až 13.července. Události spojené s brexitem jsou v denících *Blesk* a *Aha!* zobrazovány nejprve jako kauza o dramaticky se rozpadající Evropské unii a rozpadajícím se Spojeném království, následně pak bulvár zajímá osoba Theresy Mayové jako ministerské předsedkyně, která má zálibu v extravagantní obuvi.

11. Vliv fungování českého mediálního systému na informování o světové události – brexitu

V následující kapitole budou data získaná kvalitativním výzkumem interpretována na základě teoretických dat o českém mediálním systému, která byla získána na základě teorie tří modelů médií, tak, jak ji představují Hallin a Mancini v knize *Systémy médií v postmoderním světě*, tedy na základě čtyř parametrů – vývoj mediálního trhu, politický paralelismus, vývoj novinářského profesionalismu a stupeň a způsob intervence státu.

Pro přehlednost budou nejprve porovnány jednotlivé kapitoly, teprve potom vyhodnotíme, jestli se potvrdilo naše očekávání, že fungování mediálního systému má přímý vliv na publikované novinářské texty.

11.1. Vývoj mediálního trhu

Jak již bylo popsáno v předchozích kapitolách, česká tištěná média bojují se stejným fenoménem, jako tištěná média napříč celým světem. Tím je pokles prodejnosti a postupný přesun do online formátu.

Důsledkem toho jsou snahy, zejména vydavatelů, o zvýšení, nebo alespoň o udržení, stávající prodejnosti. Proto se pak periodika uchylují k méně seriózním postupům, kdy publikované texty cílí na co nejširší masu čtenářů, tedy publikované texty jsou zjednodušovány a bulvarizovány.

U námi analyzované kauzy brexit se výše uvedené projevuje v bulvarizaci, která se objevuje i v periodikách seriózního charakteru. V největší míře se bulvarizace objevuje u ministerské předsedkyně Theresy Mayové: „*Jedinou extravagancí je záliba v tygrovaných lodičkách a slabost pro tanec, nejlépe v rytmu skupiny ABBA. Kromě těsného kroužku nejbližších nikdo pořádně neví, co se introvertní ženě vlastně honí hlavou. A tak jsou po prvních dnech, jež bývalá ministryně vnitra strávila v úřadu britské premiérky, více či méně všichni překvapeni. Drsnou, nesentimentální čistkou, během níž šmahem vyházela velkou část významných figur bývalé vlády. (RS 18.7.)*“ Dá se předpokládat, že půjde do jisté míry o české unikum, protože pokud se ohlédneme v politické historie České republiky, nenajdeme v ní, na rozdíl od Velké Británie, na pozici předsedy vlády nebo prezidenta republiky ani jednu ženu.⁷⁶ Žena na vysoké politické pozici může tak být pro české autory poněkud kontroverzním tématem.

Pokud srovnáme hodnocení Theresy Mayové s hodnocením Davida Camerona, můžeme jasně vidět, že v případě Camerona nestojí hodnocení jeho vizáže, oblečení nebo volnočasových aktivit novinářům ani za zmínku.

11.2. Politický paralelismus

Vzhledem k tomu, že politický paralelismus přímo se v českém periodickém tisku v podstatě neobjevuje, nemůže se ani promítat do publikovaných textů. Jak bylo uvedeno, některé deníky můžeme na pomyslné levo-středo-pravicové ose označit jako levicové nebo pravicové, proto nás zajímalo, jestli se toto rozdělení nějakým způsobem promítlo do vytváření mediálního obrazu brexitu. Vzhledem k tomu, že všechny deníky, včetně bulváru, se věnovaly tématu v podobné míře, můžeme konstatovat, že ani toto dělení nemá na obsahovou stránku článků vliv.

Stejně tak se v analyzovaných člancích nijak výrazně nepromítla struktura soukromých vlastníků periodického tisku v České republice.

⁷⁶ Přehled vlád ČR. In: *Vláda ČR* [online]. Praha: Vláda ČR, c2009-2018 [cit. 2018-04-12]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/historie-18014/>.

Nejvíce analyzovaných článků pochází z deníku *Hospodářské noviny*. To můžeme přičíst faktu, že brexit bezesporu přinese ekonomické změny na poli *Evropského hospodářského společenství*, na finančních burzách, tedy se dotkne témat, která jsou právě pro *Hospodářské noviny* klíčová.

11.3. Vývoj novinářského profesionalismu

Krise, se kterou se současní novináři musejí potýkat, je v analyzovaných textech zřejmá. Do textů se promítá jistá unifikace publikovaných textů, ke které dochází zejména ve snaze zaujmout co největší skupinu čtenářů, ale také proto, že autoři článků čerpají ze stejných elektronických zdrojů. Autoři nám tak vesměs předkládají názory bez hlubšího kontextu nebo analýzy. Jak již bylo uvedeno, žurnalisté příliš neanalyzují příčiny brexitu, jistě proto, že se jedná o poměrně složitou mezinárodní problematiku, která by pro řadu čtenářů byla nesrozumitelná, tím i nezajímavá.

Ve snaze zaujmout čtenáře a zvýšit tak prodejnost se i tzv. seriózní periodika uchylují k exaltovaným výrokům a k použití nevhodné slovní zásoby: „*Ve skutečnosti zchudne, ztratí na významu, a nadto posílí nacionalistická a protievropsky šovinistická hnutí a partaje všude jinde na kontinentě, nakonec i u nás tady v Česku. Čurbesový ksicht brexichtu se kření na všechny. (HN 16.6.)*“ K bulvarizaci celé události, zejména však osob s brexitem spojených, jako v případě Davida Camerona a jeho členství ve studentském spolku během vysokoškolských studií, kdy čtenář může nabýt dojmu, že Cameron a jeho kolegové se sektářsky připravovali na převzetí moci v zemi již od mládí: „*V druhé polovině 80. let 20. století studovala na Oxfordu řada mladíků, kteří byli členy Bullingdon Clubu a kteří dnes jsou či donedávna byli ve vysoké politice. Britský premiér David Cameron, jeho ministr financí George Osborne, bývalý starosta Londýna (a zřejmě příští premiér) Boris Johnson, bývalý polský ministr zahraničí Radek Sikorski atd. Všichni v té době na Oxfordu, všichni členové Bullingdon Clubu. (LN 27.6.)*“.

Členství novinářů v profesní organizaci se do výsledných textů nepromítá.

11.4. Stupeň a způsob intervence státu

Vzhledem k tomu, že Česká republika jako stát do periodického tisku nijak zásadně nezasahuje, je logické, že se tento parametr ani nepromítá do publikovaných textů. Jinak řečeno, co se státních zásahů týče, vládne v České republice svoboda slova, analyzované články tomu ve svých rozmanitých obsazích odpovídají.

Tlak soukromých vlastníků na prodejnost periodik můžeme vysledovat v plochosti novinářských sdělení, cílení na co největší masu čtenářů a v bulvarizaci sdělení, ale to vše již bylo rozebráno v předchozích oddílech.

11.5. Shrnutí

Na základě výše uvedeného musíme konstatovat, že fungování mediálního systému popsaného na základě čtyř parametrů vymezených Hallinem a Mancinim se do toho, jak čeští novináři informují o světové události, v našem případě o brexitu, nepromítá plně ani v jednom parametru. Lze tedy konstatovat, že teorie tří modelů médií není vhodná k tomu, aby vysvětlovala konkrétní mediální obraz.

Na fungování mediálního systému má jistě vliv kultura dané země, novináři publikující v dané zemi mají shodný kulturní základ. Dá se také předpokládat, že na ně, na jejich profesi, a nakonec i na periodikum, ve kterém publikují, měl dopad i kulturně-historický vývoj země. Mediální obraz události je tedy spíše než fungováním mediálního systému formován kulturou.

Dále pak jistě ovlivňuje české novináře současný stav tištěných médií. Tedy to, že periodika jsou vydávána soukromými vlastníky, jejichž hlavním zájmem je prodejnost, potažmo ziskovost. V kombinaci s faktem, že dochází k čím dál tím masovějšímu přechodu na online formát a technologizaci mediálního světa, dochází k poklesu celkové úrovně novinářské profese. Pro ilustraci uvádíme výrazy použité v tzv. seriózních denících: „z ministerské předsedkyně dokázali vymáčknot (HN 24.11.)“ nebo „Čurbesový ksicht brexichtu se kření na všechny. (HN 16.6.)“

Ve snaze zaujmout co největší počet čtenářů publikují žurnalisté zjednodušené texty, se sklonem k bulvarizaci, kterým chybí hloubka a širší kontext. Texty napříč periodiky jsou si podobné, většina autorů čerpá ze stejných, snadno dostupných online zdrojů. Nejasná je dnes i hranice toho, kdo je autorem a kdo příjemcem, v online světě může mít obě role prakticky každý.⁷⁷

⁷⁷ VOLEK, Jaromír a Marína URBÁNIKOVÁ. *Čeští novináři v komparativní perspektivě: hybridní, virtuální a mizející žurnalisté v post-transformační fázi*. Praha: Academia, 2017. Společnost (Academia). ISBN 978-80-200-2699-6.

Závěr

Cílem diplomové práce nesoucí název *Mediální obraz brexitu v českém tisku* bylo v první řadě zjistit, jak čeští novináři, publikující v denících a vybraných týdenících nahlízejí konkrétní světovou událost – brexit, jaký na ni mají názor, jaký brexitu vytvářejí mediální obraz. V druhé části výzkumu jsem chtěla zjistit, jestli se fungování mediálního systému jako takového nějakým způsobem promítá přímo do publikovaných textů.

K získání potřebných dat jsem si připravila výzkumný materiál čítající sto jedenáct názorových článků z vybraných periodik, publikovaných v roce 2016, ze kterých jsem k analýze použila každý třetí.

V první části výzkumu jsem s cílem zjištění mediálního obrazu brexitu použila metodu kvalitativní obsahové analýzy – tzv. zakotvenou teorii, která mi umožnila poměrně široké uchopení tématu. Pomocí kódování připravených textů jsem získaly přehled o tématech, která v názorových článcích rezonují. Následně jsem vytvořila systém kategorií a subkategorií, který mi pomohl získané údaje roztrdit a znovu pak sestavit v provázaný celek. Díky tomuto procesu jsem získali centrální kategorii, na kterou jsou ostatní kategorie a subkategorie navázány.

Zjistila jsme tak, že čeští novináři v roce 2016 vnímali kauzu brexit jako kauzu o tom, jaké bude mít brexit důsledky pro participující subjekty (Velkou Británii a Evropskou unii) a evropskou ekonomiku. Nejvíce novináře zajímalo, co se stane s Evropskou unií; názorové rozložení bylo značně polarizované, proti sobě stáli zastánci brexitu jakožto šance pro reformaci Evropské unie, jakožto disfunkční zastaralé instituce. Odpůrci brexitu pak odchod Spojeného království vykreslují jako začátek pádu Evropské unie, kterou vnímají jako stabilní společenství zajišťující Evropě mír a bezpečí.

Dále se pak autoři analyzovaných textů zajímají o to, jaký dopad bude mít brexit na Českou republiku, členský stát Evropské unie. Vesměs se shodují v tom, že důsledky ekonomické nebudou zřejmě nijak zásadní. Odchod Velké Británie z Unie litují kvůli ztrátě opozičního spojence, brzdícího nadvládu dvou silných zemí – Německa a Francie.

Kauzu brexit dále novináři vykreslovali jako kauzu odrážející aktuální stav Evropské unie a postavení Spojeného království v ní. Reflektovali také průběh a výsledky referenda o vystoupení Spojeného království z Evropské unie.

Novináři napříč texty pak zobrazují nejvýznamnější politické osobnosti, které Velkou Británií brexitem provádějí. Tedy v první polovině roku je zajímavá David Cameron, který, ač sám odpůrce brexitu, dovedl svou zemi k hlasování o vystoupení z Unie. Po jeho rezignaci novináři zhodnotili jeho dosavadní politickou kariéru a přesunuli svou pozornost ke stávající britské premiérce Therese Mayové, její politice i její osobnosti a zálibám.

Zajímavé je jistě i to, co novináři nereflektovali vůbec, jako například objasnění důvodů, které k vyhlášení referenda o vystoupení z Evropské unie vedly. Dále pak neanalyzovali voličskou základnu hlasující pro opuštění Unie.

V druhé části výzkumu jsem zjišťovala vliv fungování konkrétního mediálního systému na publikované novinářské texty. K charakterizování českého mediálního systému jsem použila teorii tří modelů médií tak, jak ji popisují ve své knize *Systémy v postmoderním světě* Hallin a Mancini. Tedy pomocí čtyř parametrů – vývoj mediálního trhu, politický paralelismus, vývoj novinářského profesionalismu a stupeň a způsob intervence státu.

Připravenou charakteristiku jsem pak porovnávala s daty, která jsem získala kvalitativní analýzou. Hledala jsem tak jednotlivé prvky, které by potvrdili vliv fungování mediálního systému na analyzované texty.

Došla jsme k závěru, že ani jeden z výše uvedených parametrů neměl v českém prostředí na texty týkající se brexitu publikované v roce 2016 vliv. Zjistila jsme, že vliv na texty novinářů má (spíše než fungování mediálního systému České republiky) jednak vlastnická struktura, ale hlavně současný stav žurnalistické profese. Ta se v dnešní době přesunu na online formát potýká s krizí co do obsahu, aktuálnosti i autorství textů.

Domnívám se, že pokud by tématem analyzovaných článků bylo domácí téma, týkající se například české politické scény, mohl by být výsledek odlišný. Brexit se České republiky týká zprostředkovaně, jako člena Evropské unie, kdežto například kauza trestního stíhání premiéra republiky by jistě měla jiný výsledek, i s ohledem na vlastnickou strukturu médií v České republice.

Data získaná v rámci této diplomové práce by bylo do budoucna možné rozšířit o analýzu, která by zjišťovala, jak se mediální obraz brexitu měnil v závislosti na čase a faktickém vývoji brexitu. Dále by pak bylo možné porovnat, jak kauzu brexit zobrazují další české mediální formáty – televize, rozhlas a internet.

V konečné fázi by bylo zajímavé analyzovat a porovnat, jaké mediální obrazy tvoří brexitu ostatní evropské země, tedy Velká Británie a členské státy Evropské unie.

Summary

In the first part of the research, we used a method of qualitative content analysis - the so-called Grounded theory - which allowed us to take a relatively broad view of the topic, in order to reconstruct the media image of the Brexit in the Czech press. We found that Czech journalists perceived the case of Brexit in 2016 as a cause which will have consequences for the Great Britain, European Union and the European economy. Most journalists were wondering what was going to happen with the European Union after the Brexit. Opinions of journalist were polarized. Supporters describe the Brexit as chance for reforming the European Union, which is according to them dysfunctional obsolete institutions. Opponents of the Brexit then portray United Kingdom's leaving as the beginning of the fall of the European Union, which they perceive as a stable community, providing Europe with peace and security.

Authors of the analysed texts are interested in the impact of Brexit on the Czech Republic, a member state of the European Union. In general, they agree that the consequences of the economic will not seem to be crucial. The departure of the United Kingdom from the Union is disastrous due to the loss of the opposition ally, hampering the domination of two powerful countries - Germany and France.

In the second part of the research we investigated the influence of the functioning of a particular media system on published journalistic texts. To characterize the Czech media system, we used the theory of three media models as described by Hallin and Mancini in their book *Comparing media systems*. Then we interpreted this theory with the data we obtained from the text analysis. We were looking for individual elements that would confirm the influence of the media system on the analysed texts. We came to the conclusion that none of the parameters introduced by Hallin and Mancini directly influenced the Czech media coverage about the Brexit in 2016. We found that media system of Czech Republic doesn't affect journalists' texts directly. Newspaper articles are influenced by ownership structure and also by the crises of the journalistic profession.

The data obtained in this diploma thesis could be extended in the future by an analysis that would examine how the media image of the Brexit changed in relation to the time and the actual development of the Brexit. It would then be possible to compare the case of Brexit with other Czech media formats - television, radio and the Internet. Finally, it would be interesting to analyse and compare which kind of media images are created by other European countries.

Použitá literatura

BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8.

BENDA, Josef. *Vlastnictví periodického tisku v České republice v letech 1989-2006*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1387-1.

BERGER, Peter L. a Thomas LUCKMANN. *Sociální konstrukce reality: pojednání o sociologii vědění*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1999. ISBN 80-85959-46-1.

Boris Johnson (53 let). In: *Wiki iDNES.cz* [online]. Praha: MAFRA, 2018, 15.7.2016 [cit. 2018-04-10]. Dostupné z: <https://wiki.idnes.cz/boris-johnson-0dx-/osobnosti-svet.aspx?klic=461210>.

BURTON, Graeme. *Úvod do studia médií*. Brno: Barrister & Principal, 2001. Studium (Barrister & Principal). ISBN 80-85947-67-6, s. 197.

ČESKÁ REPUBLIKA. KONSOLIDOVANÉ ZNĚNÍ SMLOUVY O EVROPSKÉ UNII. In: *Euroskop.cz*. Úřední věstník Evropské unie, 2010, ročník 83, číslo 13. Dostupné také z: http://www.euroskop.cz/gallery/54/16335-smlouva_o_eu.pdf.

David Cameron. In: *Aktuálně.cz* [online]. Praha: Economia, 2018, 25. 8. 2010 [cit. 2018-04-10]. Dostupné z: <https://www.aktualne.cz/wiki/zahranici/david-cameron/r~i:wiki:912/>.

Detailed methodology. In: *REPORTERS WITHOUT BORDERS: For Freedom of information*[online]. Paris: Reporters without borders, c2016 [cit. 2018-03-27]. Dostupné z: <https://rsf.org/en/detailed-methodology>.

EU Referendum Result. In: *BBC News* [online]. London: BBC, c2018 [cit. 2018-03-27]. Dostupné z: http://www.bbc.com/news/politics/eu_referendum/results#orb-banner.

HALLIN, Daniel C. a Paolo MANCINI. *Systémy médií v postmoderním světě: tři modely médií a politiky*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-377-2.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-485-4.

HOSNEDLOVÁ, Pavla. Brexit: Od osudného referenda až po vyjednané dohody. In: *EurActiv.cz: Zprávy z EU v českých souvislostech* [online]. Praha: EU-Media, s.r.o., EurActiv.cz, c2004-2016, 04.07.2017 [cit. 2018-03-27]. Dostupné z: <http://euractiv.cz/factsheet/budoucnost-eu/brexit-od-osudneho-referenda-az-po-vyjednane-dohody/>.

HUNT, Alex a Brian WHEELER. Brexit: All you need to know about the UK leaving the EU. In: *BBC News* [online]. London: BBC, c2018, 26.3.2018 [cit. 2018-03-27]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/uk-politics-32810887>.

JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-287-4.

KLAJBAN, Michal. Sociální konstrukce reality Petera Bergera a Thomase Luckmanna. In: *Inflow: magazín nejen pro knihovníky* [online]. Brno: Inflow, 2013, 31. 5. 2011 [cit. 2018-04-23]. Dostupné z: <http://www.inflow.cz/socialni-konstrukce-reality-petera-bergera-thomase-luckmanna>.

KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8.

KUBÁTOVÁ, Eliška, Lucie BEDNÁROVÁ a Filip KALÁNEK. EU a Velká Británie: Historie vztahů a cesta k referendu. In: *EurActiv.cz: Zprávy z EU v českých souvislostech* [online]. Praha: EU-Media, s.r.o., EurActiv.cz, c2004-2016, 23.06.2016 [cit. 2018-03-27]. Dostupné z: <http://euractiv.cz/factsheet/budoucnost-eu/eu-a-velka-britanie-historie-vztahu-a-cesta-k-referendu-000142/>.

KUNCZIK, Michael. *Základy masové komunikace*. Přeložil Štěpánka KUDRNÁČOVÁ, přeložil Milan ŠMÍD. Praha: Karolinum, 1995. ISBN 80-7184-134-x, s. 125.

Od referenda k odchodu. Co vše předcházelo brexitu?. In: *Zprávy, Eurozprávy.cz: Aktuální zpravodajství* [online]. Praha: INCORP a.s., EuroZprávy.cz, c2009-2018, 29.3.2017 [cit. 2018-03-27]. Dostupné z: <http://zahranicni.eurozpravy.cz/eu/185772-od-referenda-k-odchodu-co-vse-predchazelo-brexitu/>.

Ověřování nákladu tisku: leden 2018. In: *Unie vydavatelů* [online]. Praha: Unie vydavatelů ČR, c2013 [cit. 2018-03-27]. Dostupné z: http://www.unievydavatelu.cz/cs/unie_vydavatelu/medialni_data/overovani_nakladu_tisku

Periodický tisk - neověřená data. In: *ABC ČR: Kancelář ověřování nákladu tisku Audit Bureau of Circulations* [online]. Praha: ABC ČR, c2018 [cit. 2018-03-27]. Dostupné z: <http://www.abccr.cz/overovana-data/periodicky-tisk-1/?filterYear=2017&filterMonth=12-Verified=1>.

PLESNÍKOVÁ, Lucie. Theresa Mayová. In: *Novinky.cz* [online]. Praha: Borgis, a.s, 2018 [cit. 2018-04-10]. Dostupné z: <https://tema.novinky.cz/theresa-mayova>.

PRIKNEROVÁ, Lucie. Přehledně o britském referendu. In: *Euroskop.cz: Zpravodajství* [online]. Praha: Vláda České republiky, c2005-2018, 6.6.2016 [cit. 2018-03-27]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9047/27465/clanek/prehledne-o-britskem-referendu/>.

Přehled vlád ČR. In: *Vláda ČR* [online]. Praha: Vláda ČR, c2009-2018 [cit. 2018-04-12]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/historie-18014/>.

Ranking 2017. In: *REPORTERS WITHOUT BORDERS: For Freedom of information* [online]. Paris: Reporters without borders, c2016 [cit. 2018-03-27]. Dostupné z: <https://rsf.org/en/ranking#>.

SHOEMAKER, Pamela J., Martin EICHHOLZ, Eunyi KIM a Brenda WRIGLEY. Individual and Routine Forces in Gatekeeping. *Journalism & Mass Communication Quarterly* [online]. 2016, **78**(2), 233-246 [cit. 2018-04-23]. DOI: 10.1177/107769900107800202. ISSN 1077-6990. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/107769900107800202>.

STRAUSS, Anselm L. a Juliet CORBIN. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Brno: Sdružení Podané ruce, 1999. SCAN. ISBN 80-85834-60-x.

TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-683-4.

TRAMPOTA, Tomáš, ed. *Česká média a Evropská unie: 20 let smazávání hranic: soubor vědeckých statí*. Praha: Metropolitní univerzita Praha, 2009. ISBN 978-80-86855-50-9.

VOLEK, Jaromír a Marína URBÁNIKOVÁ. *Čeští novináři v komparativní perspektivě: hybridní, virtuální a mizející žurnalisté v post-transformační fázi*. Praha: Academia, 2017. Společnost (Academia). ISBN 978-80-200-2699-6.

VOLEK, Jaromír. *Mediální obraz ve volební kampani. Prezidentská volba v médiích jako ritualizované (melo)drama o hledání aristokrata plebejce*. Praha: Konference: Člověk a média. Fokoláre, Pontes, 2013.

Vražda Coxové zvrátila preference. V průzkumu nově vedou odpůrci brexitu. In: *IDNES.cz*[online]. Praha: MAFRA, 2018, 19.6.2016 [cit. 2018-04-18]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/v-prvnim-pruzkumu-po-vrazde-coxove-vedou-odpurci-brexitu-p3s-/zahranicni.aspx?c=A160619_074650_zahranicni_zt.

WIRNITZER, Jan a Michal BĚLKA. Británie jako první země opustí EU. Pro odchod bylo 51,9 % voličů. In: *IDnes.cz* [online]. Praha: MAFRA, 2018, 23.6.2016 [cit. 2018-03-27]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/brexit-vysledky-referenda-o-odchodu-z-eu-britanie-unie-ppy-/zahranicni.aspx?c=A160623_220609_zahranicni_jw.

Teze diplomové práce

Schůzka

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK Teze MAGISTERSKÉ diplomové práce	
TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:	
Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta: Štěpánka Volfová	Razítko podatelny:
Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta: 2016	
E-mail diplomantky/diplomanta: stepankavolfova01@gmail.com	
Studijní obor/forma studia: Mediální a komunikační studia (MSNK), navazující magisterské, kombinované	
Předpokládaný název práce v češtině: Mediální obraz Brexitu v českém a britském tisku	
Předpokládaný název práce v angličtině: Media image of Brexit in the Czech and British press	
Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013) (diplomovou práci je možné odevzdat nejdříve po dvou semestrech od schválení tezí) LS 2017/2018	
Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování (max. 1800 znaků): V červnu 2016 odhlasovali britští občané v referendu odchod Velké Británie z Evropské unie. Velká Británie se tak stává první zemí, která se rozhodla pro tento radikální krok. I přesto, že je členem EU od roku 1973 a nezapojila se do všech integračních mechanismů (např. společná měna EURO), je Velká Británie jednou z nejsilnějších a nejvlivnějších zemí EU. O to větší bude zřejmě mít její odchod z EU dopad na fungování celé unie. Výsledky referenda i kampaň, která mu předcházela, stejně jako reakce na výsledky hlasování velmi silně refletovala domácí média, ale i média v ostatních členských zemích, tedy i v České republice. Kromě informativních článků byla k tématu publikována řada komentářů. Právě analýza těchto komentářů bude předmětem mé diplomové práce. Analýzovány budou komentáře týkající se Brexitu, které byly publikovány v roce 2016. Analýza bude prováděna z poloviny na člancích, které vyšly v českých tištěných médiích a z poloviny na člancích, které vyšly v britských tištěných médiích. Vzhledem k aktuálnosti tématu nebylo toto téma ještě zpracováno. Okrajově se jím zabývají některé bakalářské a diplomové práce, viz níže.	
Předpokládaný cíl práce, případně formulace problému, výzkumné otázky nebo hypotézy (max. 1800 znaků): Ve své diplomové práci bych ráda porovnála, jakým způsobem je prezentován Brexit v českém a britském tisku, jaký mediální obraz média v obou zemích vytvářejí. Na základě výsledků analýzy budu porovnávat co mají tyto mediální obrazy společného a v čem se liší. Zároveň se budu zamýšlet i nad tím, zda tyto mediální obrazy mají svůj původ v historii obou zemí, nebo zda se jedná o aktuální, ojedinělý stav. Výsledná data bych ráda rozšířila o historické důvody, které způsobují odlišnost britského a českého mediálního obrazu. V potaz budu brát i odlišnou politickou a ekonomickou situaci obou zemí.	
Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu): Úvod Teoretická část 1. Vymezení pojmu „brexit“ a stručná historie průběhu brexitu 2. Teoretický rámec, kultura jako hodnotový systém	

Metodologie – popis metody použité při zpracování diplomové práce

1. Diskurz, diskurzivní analýza
2. Výzkumné otázky
3. Jednotky analýzy, zkoumaný materiál

Praktická část

1. Mediální obraz Brexitu v českém tisku – *diskurzivní analýza vybraných článků*
2. Mediální obraz Brexitu v britském tisku - *diskurzivní analýza vybraných článků*
3. Vyhodnocení a porovnání výsledných dat získaných diskurzivní analýzou
4. Shrnutí analýzy

Závěr

Použitá literatura

Vymezení podkladového materiálu (např. titul periodika a analyzované období):

Podkladovým materiálem k vypracování diplomové práce budou tištěné deníky a týdeníky vycházející v České republice (Lidové noviny, Hospodářské noviny, Právo, Blesk, Reflex, Respekt, Týden) a Velké Británii (The Daily Telegraph, The Guardian, The Times, Financial Times, Daily Mirror).

Analyzovaným obdobím je kalendářní rok 2016.

Analýza bude prováděna na článcích tištěných periodik, které lze v rámci žurnalistické terminologie označit jako komentář.

Metody (techniky) zpracování materiálu:

Na analýzu vybraných novinových článků bude použita metoda diskurzivní analýzy.

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a metodě jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

DIJK, Teun A. van. *Discourse studies: a multidisciplinary introduction*. 2nd ed. Thousand Oaks, Calif.: Sage Publications, 2011. ISBN 978-1848606494.

Jedná se o jeden z nejdůležitějších úvodů do studia diskurzu. Zahrnuje aktuální vědeckou diskuzi, přehled literatury k tématu i praktické příklady a vzorové studie.

FAIRCLOUGH, Norman. *Media discourse*. Reprint. London [u.a.]: Arnold, 2002. ISBN 9780340588895.

Kniha se zabývá diskurzivní analýzou, je rozdělena do sedmi částí, které se mimo jiné zabývají jazykem v souvislosti s ideologií a mocí, diskurzem v procesu sociální a kulturní změny, metodikou výzkumu diskurzu nebo analýzou politického diskurzu.

HOFSTEDE, Geert H., Gert Jan. HOFSTEDE a Michael. MINKOV. *Cultures and organizations: software of the mind : intercultural cooperation and its importance for survival*. 3rd ed. New York. Autoři v této knize představují, jak přemýšlí člověk jako člen nějaké skupiny. Na základě dat z několikaletého výzkumu jsou představují autoři pravidla, podle kterých žijeme a pracujeme společně. Kniha může tvořit klíč k porozumění jiných kultur.

INGLEHART, Ronald. a Christian WELZEL. *Modernization, cultural change, and democracy: the human development sequence*. New York: Cambridge University Press, 2005. ISBN 978-0521609715. McGraw-Hill, c2010. ISBN 978-0071664189.

Publikace představuje, jakým způsobem se mění lidské hodnoty a víra pod vlivem jejich politického, sexuálního, ekonomického a náboženského přesvědčení. Autoři na datech z výzkumu společnosti demonstrují, že modernizace je součástí lidského rozvoje, která přináší stále větší rovnost pohlaví nebo větší míru demokracie..

NOTARP, Ulrike. „Případ Kundera“ v českých médiích v roce 2008. *Souvislosti: Revue pro literaturu a kulturu*. Pftisk, 2009, 20(4).

Autorka ve svém textu představuje výsledky diskurzivní a obsahové analýzy mediálních textů, které byly

publikovány v roce 2008 k "případu Kundera" v různých českých médiích. Výchozím bodem výzkumu byla otázka, jak je v dnešních médiích reflektována socialistická minulost státu a společnosti a jaký mediální obraz je o této minulosti ukazován.

TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-683-4.

Kniha obsahuje přehled metod využívaných při výzkumu médií. Obsahuje zásady komerčního, ale i mediálního výzkumu médií. Jednotlivé postupy jsou rozebrány na praktických příkladech.

WODAK, Ruth a Michael MEYER. *Methods of critical discourse studies*. 3rd edition. ISBN 9781446282410.

Publikace přináší úvod do kritické diskurzivní analýzy s interdisciplinárním přesahem. Obsahuje řadu mezinárodních příkladů. Nové vydání zahrnuje i kapitoly o sociálních médiích a online datech.

Diplomové a disertační práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

Práce na shodné téma jsem vzhledem k jeho aktuálnosti nenalezla, uvádím práce, které se tématu okrajově dotýkají.

ČERMÁKOVÁ, Lucie. Vystoupení členského státu z Evropské unie [online]. Brno, [cit. 2017-04-28]. Dostupné z: <http://is.muni.cz/th/407723/pravf_m/>. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Vedoucí práce David Sehnálek.

FIOLEKOVÁ, Michaela. Hlavné témy britského referenda v mediálním priestore [online]. Brno, 2016 [cit. 2017-04-28]. Dostupné z: <<http://theses.cz/id/mkzfs/>>. Diplomová práce. Mendelova univerzita v Brně, Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií. Vedoucí práce Mgr. Martin Hrabálek, Ph.D..

CHVÁLA, David. An Analysis of the Approach to and Influence of Major British Political Parties on the British Referendum on Whether or Not to Leave the European Union [online]. Brno, 2017 [cit. 2017-04-28]. Dostupné z: <http://is.muni.cz/th/415082/ff_b/>. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Stephen Paul Hardy.

LAKOMÁ, Diana Anna. Současná britská debata o možném vystoupení z Evropské unie [online]. Brno, 2016 [cit. 2017-04-28]. Dostupné z: <<http://theses.cz/id/zihuk6/>>. Bakalářská práce. Mendelova univerzita v Brně, Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií. Vedoucí práce Mgr. Ondřej Mocek.

MARSZALEK, Vojtěch. Brexit and the Future of Britain. Ostrava, 2016. bakalářská práce (Bc.). OSTRAVSKÁ UNIVERZITA V OSTRAVĚ. Filozofická fakulta

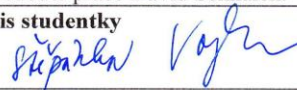
MUSILOVÁ, Aneta. Postoj skotských politických aktérů k Brexitu [online]. Brno, 2016 [cit. 2017-04-28]. Dostupné z: <http://is.muni.cz/th/414557/fss_b/>. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. Vedoucí práce Vít Hloušek.

VINTROVÁ, Anna Katerina. Svoboda pohybu a pobytu občanů EU v aktuální judikatuře Soudního dvora EU [online]. Brno, 2017 [cit. 2017-04-28]. Dostupné z: <http://is.muni.cz/th/393135/pravf_m/>. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Vedoucí práce David Sehnálek.

Datum

22.5.2017

Podpis studentky

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Analýza komentářů by měla probíhat na základě diskurzivní analýzy podle Michala Fleischera, interpretace výsledků diskurzivní analýzy by měla být v rámci dimenzionálních modelů kultury podle Hofstede a Inglehart.

Případné doporučení dalších titulů literatury předeepsané ke zpracování tématu:

Fleischer, Michael (2001). Kulturtheorie. Systemtheoretische und evolutionäre Grundlagen. Oberhausen. Athena. ISBN 3-932740-75-0

Notarp, Ulrike (2014). The Image of the Vietnamese Community in the Czech Press from 1997 until 2009. In Tereza Pavlíčková and Irena Reifová (ed.), Media, Power and Empowerment: Central and Eastern European Communication and Media conference CEECOM Prague 2012. Cambridge Scholar Publishing, S. 350-357. Newcastle upon Tyne, NE6 2XX, UK.

Notarp, Ulrike (2006). *Einführung in die analytische Philosophie und Wissenschaftsgeschichte*. Edited by Willy Brandt Zentrum für Deutschland- und Europastudien der Universität Breslau. ISBN 83-229-2715-0

Notarp, Ulrike (2005). *Die deutsche politische Rede. Eine exemplarische kultur- und diskurstheoretische Untersuchung anhand ausgewählter Reden von J. Rau, G. Schröder, K. Wowereit, J. Fischer, E. Stoiber, F. Merz und R. Koch*. Edited by Willy Brandt Zentrum für Deutschland- und Europastudien der Universität Breslau. ISBN 83-229-2600-6

Potvrzují, že výše uvedené teze jsem s jejich autorkou konzultovala že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

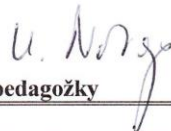
Souhlasím s tím, že budu vedoucí této práce.

PhDr. Ulrike Notarp, Ph.D.

Příjmení a jméno pedagožky

23.5.2017

Datum / Podpis pedagožky

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNY FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO OBOU VÝTISKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE NA IKSŽ SCHVALUJE VEDOUcí PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY.

Přílohy

Příloha č. 1: Databáze – obsahová analýza (tabulka)

Databáze – obsahová analýza
Kategorie 1 - Evropská unie
LN 1.4. - Moderní a pokrokoví Evropané jsou pro integraci a pro „více Evropy“. Platí to zejména pro levici, která sama sebe pokládá za progresivní takřka z definice. Naproti tomu z termínu „národní stát“ se stala bezmála nadávka. Jeho příznivci jsou pokládáni v lepším případě za staromódní konzervativce, v horším za nacionalisty, nebo dokonce ultrapravičáky.
LN 1.4. - Jaké je jediné správné řešení, které odstraní války jednou provždy? Založit jeden velký evropský stát, který odstraní nacionalismus, fašismus, nacismus a všechny podobné ismy. Politická integrace nemá rozumnou alternativu. Kdo je proti, nutně musí být nacionalista nebo ještě něco horšího. V každém případě jde proti proudu dějin, a proto je buď fanatik, nebo hlupák
LN 1.4. - Naprostá většina Britů, včetně těch, kteří budou hlasovat za opuštění EU, však společný trh podporuje. Nejčastějším euroskeptickým názorem je „buďme jako Norové, zachovejme si členství v Evropském hospodářském prostoru, ale pryč od Bruselu a všeho, co znamená“.
LN 1.4. - Evropský hospodářský prostor (European Economic Area, EEA) vznikl v roce 1992, původně jako předstupeň členství v EU pro státy, které nebyly členy původního EHS. Dnes do EEA patří kromě všech členů Unie také Norsko, Lichtenštejnsko a Island. Jde tedy o větší organizaci, než je EU, a s výjimkou Švýcarska je všeobecně a bezkonfliktně uznávána.
TD 13.6. - Paradoxem je, že už nyní se velmi často poslanci v EU za Velkou Británii zdržují hlasování, protože mnohé evropské směrnice a nařízení se jich stejně netýkají. Když europarlament odhlasuje například bezvízový styk s Tureckem, na Británii to nemá žádný dopad. Británie má totiž už dnes z evropské vízové politiky opt-out, tedy výjimku.
TD 13.6. - Evropská unie se dnes potácí od krize ke krizi. Sotva zametla pod koberec problém předluženého Řecka tichým odpuštěním dluhů, utápí se v obřím problému migrace. A jako řešení EU nevymyslela nic lepšího než kvóty. EU sice kvóty prosadila hlasováním, ale není schopná realizovat jejich provedení. Do České republiky byli přiděleni zatím jen asi tři migranti, a tak jako tak bez ohledu na kvóty migranti stejně budou směřovat dál do Německa a Švédska. EU není schopná problémy řešit, přijímá podivná rozhodnutí, která ani není schopná vymáhat. Evropské elity si to ale neuvědomují. Merkelová, Juncker, Schulz a další vrcholní politici nebo byrokrati EU nechápou, že se jejich Titanic potápí.
LN 23.6. - (...) problémem EU je fakt, že už téměř čtyřicet let jí vládne kartel těch samých politiků s tím samým názorem. A žádná relevantní opozice mimo extremistů a bláznů v ní neexistuje. Euroskeptici si z toho berou poučení: pryč s EU. Tím patričním poučením by přitom mělo být: pryč s těmi, kdo nyní v institucích EU dominují – a jejich nahrazení demokratickou alternativou. Takto však v EU přemýšlí jen málokdo.
MF 23.6. - Národní státy jsou akceschopnější než nadnárodní organizace. EU nezvládá výzvy současného světa a stojí právem na prahy. Evropská integrace probíhá již desítky let a nezdá se, že by se vyvíjela k lepšímu. Její historie ukazuje, že spolek národů nelze zároveň rozšiřovat, prohlubovat jeho soudržnost a zajišťovat jeho akceschopnost. EU nedokáže řešit strategické úlohy, jako je energetická politika, a selhává v kritických situacích, jako je migrační krize. To, že národy nechtějí předat další kompetence do Bruselu, není omluva pro selhání Unie, nýbrž doklad toho, že vize evropského soustátí je založena na dramaticky chybných předpokladech.
MF 23.6. - Má-li EU přežít jako instituce, musí se zásadně přetvořit jako organizace. Její struktura a způsob fungování se musí změnit, jinak bude chybně nastavený systém tak dlouho produkovat špatná rozhodnutí, až sám sebe zničí.

MF 23.6. - Nezkrotný reformní elán jistě nelze očekávat od evropských harcovníků, jako je Jean-Claude Juncker, ale ani od nastupující generace politické třídy v Bruselu a ve většině Evropy. Rizika a náklady spojené s typickým hektickým vyčkáváním Unie jsou pro ně nižší než cena opravdu zásadní změny. Avšak přesně to se musí stát.
TD 27.6. - Evropským faktorem, který přispěl k brexitu, je bruselské umění řešit zásadně to, co nikdo řešit nepotřebuje. Často jen proto, aby šlo odložit něco, co všichni řešit chtějí, ale mají na to odlišný názor. Otázky, které Británie pokládala, jsou relevantní, ale řešitelnější uvnitř EU než mimo ni. Výsledek hlasování je odrazem nedůvěry voličů v to, že by se Brusel kdy mohl začít chovat pragmaticky.
MF 29.6. - Velká Británie je první obětí rozšíření Evropské unie na východ.
MF 29.6. - V Unii vznášíme požadavky, ale dohodnout se s ostatními často nedokážeme a myslet na zájmy EU jako celku už vůbec ne. Mnohem víc bereme, než dáváme – na rozdíl od té staré, západní části EU. Má-li Unie rozšíření o nás přežít, tak právě tohle se musí změnit.
PR 1.7. - Nemohu se zbavit dojmu, že dnešní Evropská unie víc než občanům patří institucím a politikům. Je to špatně. Má patřit lidem, jejich bezpečí, pohodlí, prosperitě, volnému pohybu. Jenže tito lidé dávají stále častěji najevo pocit odcizení a nedůvěry. Na Brusel hledí jako na něco podivného. Daleko za devatero horami, devatero řekami.
PR 1.7. - Zejména Evropská komise v tom trestuhodně selhává. Nepomáhá v překlenování představ členských zemí a ve stmelování evropského prostoru. Místo toho do něj sama hází bouchací kuličky, s nimiž mívají národní státy vážný problém.
PR 1.7. - V evropském rámci se vytvářejí skupinky zemí s vlastními zájmy, připomínkuje se spousta záměrů zrozených u bruselského zeleného stolu, vedou se vyčerpávající rozhovory. Summit střídá summit, jeden dokument je chrlen za druhým. Ale my nechceme, aby Brusel byli „oni“. Chceme, abychom Brusel byli „my“, abychom mohli hájit, rozvíjet i chválit politiku unijních institucí. Při pohledu na migrační krizi nebo brexit se to však jeví jako hudba budoucnosti
BL 2.7. - To, co rozhoduje, jestli odejdeme, nebo zůstaneme, je, jak EU plní své funkce. Unie není cíl sám o sobě, nýbrž je to účelový spolek, který má přinášet svým členům výhody. Když výhody převažují náklady spojené s členstvím, tak nemá smysl spolek opouštět. Když náklady převažují výhody, tak je třeba zásadně uvažovat o tom, zdali ho neopustit.
BL 2.7. - Když vezmeme hlasy ve smyslu většinového rozhodnutí, to znamená nálady v průměru společnosti, když vyjmeme elity, které jsou svým způsobem nereprezentativní, pak je třeba, aby těmhle lidem, na kterých skutečně záleží, bylo zprostředkováno, že EU není něco, co je vzdálené, co jim diriguje život do posledního detailu, co jim určuje podmínky chování, ale něco, co respektuje jejich vůli, žádost a očekávání vést si svůj vlastní život. To znamená respekt k obyčejným lidem, který EU vůbec nedává najevo, a vyčerpává se v tom, že je považuje za masu, které je třeba nadirigovat lepší život ve smyslu »My už to víme lépe, co je pro vás dobré, s vámi o tom ani mluvit nebudeme«. A to se musí změnit!
MF 23.7. - Jde stále jen o způsob soužití 28 docela rozdílných států. Jedinou změnou oproti minulosti je to, že si tyto státy vytvořily několik stálých společných orgánů a dohodly se na způsobu rozhodování o věcech, které považují za společný zájem. To zahrnuje i hlasování, kdy v mnoha případech rozhoduje většina. Nezmizely tím střety zájmů, ale bylo tím odstraněno nebezpečí, že tyto střety budou eskalovat do válečných zákopů. Tento systém zaručil v Evropě nejen mír, ale i to, že se během skoro 70 let neobjevila mezi členskými zeměmi žádná mezinárodní krize hrozící válkou. To evropská historie nepamatuje.
MF 23.7. - Na jedné straně slyšíme i z velmi vysokých míst ničím nepodloženou, nesmyslnou kritiku činnosti – nebo nečinnosti – institucí EU. I lidé, kteří se vydávají za příznivce Unie, často přejímají dávno vyvrácená tvrzení o byrokratech svévolně regulujících krivost banánů nebo prodej žárovek. Běžně se mluví o Radě EU nebo Evropském parlamentu způsobem, jako by šlo o nějaká tělesa složená z lidí, se kterými nemají členské státy nic společného. Na druhé straně chybějí významní mluvčí z řad politiků, kteří by těmto přívalům nepravd systematicky čelili. A zároveň připomínali všechny výhody, které pro náš život plynou z existence uspořádání zvaného EU. Je to nebezpečná situace, neboť u nás lidí po čase vítězí sklon považovat dobré věci za samozřejmost,

za něco, co nevyžaduje námahu, sebeobětování, kompromis, za něco, co přichází samo a co zůstane zachováno, ať se děje, co se děje. A od toho máme profesionální politiky, aby tomuto svému a našemu sklonu čelili.
MF 30.8. - Nebylo vyhnutí – po dvaceti letech od Maastrichtu rostla euroskepsce vůči utopickému projektu Unie, kterou parlamentní politické strany ve všeobecných volbách nehodlaly reflektovat. Pro referendum se v britském parlamentu vyslovilo 544 poslanců proti 53 a celá vyhrocená předvolební kampaň se nesla v napětí konečného a závazného rozhodnutí na další generaci.
Kategorie 2 - Velká Británie
2.1. Historický kontext/Postavení země
LN 27.2. - Která evropská země neleží v Evropě? Tato kvízová otázka může mít více odpovědí, třeba Rusko, Turecko nebo Izrael. Jedno ze správných řešení zní: Velká Británie
LN 27.2. - S tím souvisí fakt, že Britové se i dnes cítí být více svázáni s jinými anglicky mluvícími zeměmi než s kontinentem. Stále platí půlstoletí stará poznámka Anthonyho Edena o tom, že průměrná britská schránka obsahuje více dopisů z Nového Zélandu než z Evropy.
LN 27.2. - Británie též více než kterákoli jiná evropská země koření ve svých dějinách. Většina členských zemí Evropské unie před sto lety měla jiné hranice nebo ještě ani neexistovala. Ostrovní monarchie se bez větších otřesů vyvíjí už od roku 1688 a zásadně se nezměnily její hranice ani instituce. Naopak zásadní zvraty na kontinentu, jako revoluce let 1789, 1848 nebo 1917–19, se jí ani příliš nedotkly. Rovněž prožitek druhé světové války a nacionalismu je velmi odlišný. Historik Vernon Bogdanor píše, že toto období bylo pro většinu evropských zemí dobou, již (Západo)evropané chtějí vyléčit zrušením hranic a rozpuštěním identit. Vstup do evropských struktur pro ně (a později vlastně i pro nás!) znamenal překonání minulosti. Ne tak pro Británii. Ta za války obstála i proto, že stála sama a opodál. Z tohoto důvodu zůstává v Británii myšlenka národního státu živá. Ovšem evropský styl integrace vyžaduje, aby se Britové vzdali toho, co instinktivně považují za zdroj svého bezpečí i identity
LN 1.4. - Tradiční britský postoj je definován přesně opačně: kontinentální Evropa neustále propadá utopickým představám o vytvoření evropského impéria. Počínaje starým Římem až po Napoleona, císaře Viléma, Hitlera a Stalina v novodobé historii, Evropa vždy usilovala o nemožné. Evropská unie je jen dalším z řady těchto pokusů. Inovací je jen změna prostředků: byrokracie namísto zbraní. Dříve se snažili zbavit nás svobody a demokracie vojensky, nyní oklikou přes bruselské direktivy. Ve světových válkách jsme zvítězili díky svému vlastenectví a národnímu státu. Nyní nám říkají, abychom se toho všeho vzdali ve prospěch evropského projektu.
PR 10.5. - Británie je stálým členem Rady bezpečnosti OSN, pátou nejsilnější světovou ekonomikou s Londýnem jako finančním centrem. Je též pátou vojensky nejsilnější zemí, navíc s jadernými zbraněmi. A má globální „měkkou sílu“ mj. v podobě silných univerzit či informačního vlivu BBC.
RS 18.7. - Právě v tom je osud Británie klíčový pro celý Západ. Patronem Anglie je svatý Jiří, bojovník s drakem, který ve středověké legendě symbolizuje iracionalitu a chaos světa. Temné síly jsou stále přítomny, někdy se skrývají hlouběji, někdy vystupují na povrch, legenda je ale univerzální a zdaleka se k ní nehlásí pouze Angličané.
MF 30.8. - Ignorovat legitimitu lidového hlasování, kterou by ve své povýšené nadřazenosti většina anglického politického a intelektuálního establishmentu dnes nejráději obešla, tak jako to mají ve zvyku europolitici, to prostě v Anglii nelze. Její celé dějiny od mytologické Magny Charty (1215) až po slavnou revoluci politických a občanských práv (1688) jsou postaveny nejen na omezení státní moci a demokratické volbě parlamentu, ale i na přesvědčení, že vládnoucí i elita se mohou mýlit, a mají proto v zásadních, existenčních otázkách hlas prostého lidu respektovat.
LN 2.11. - Jenže Britové spíše stále trpí syndromem zašlé slávy bývalého impéria, pořád si myslí, že jsou větší a důležitější, než ve skutečnosti jsou – a v tom případě je může také čekat místo pozitivní motivace spíše deprese a stesk.
2.2. Politická situace ve Velké Británii

HN 3.6. - I když McDonnell nikoho explicitně nejmenoval, i méně chápavým došlo, že myslel „rockovou hvězdu“ Labour Party, čerstvého vítěze boje o londýnskou radnici Sadiqa Khana. Ten si dovolil v britské metropoli vylézt na pódium s ministerským předsedou Davidem Cameronem, aby ukázal, že jeho srdce tluče jednoznačně pro setrvání Británie v Evropské unii. Ono by tedy čistě papírově mělo ve stejném rytmu tlouct i srdce Johna McDonnella, jakož i ostatních labouristů. Vždyť 217 z 231 poslanců Labour Party v Dolní sněmovně deklarovalo svou podporu setrvání Spojeného království v EU a prounijní partajní linie se jasně odhlasovala. Potíž je ale v tom, že aktivita zvučných labouristů zůstává směšně malá

HN 3.6. - Z labouristů tak musí proevropskou formaci pracně vytvářet harcovníci let minulých jako Gordon Brown, lord Mandelson nebo pro britskou veřejnost krajně toxický Tony Blair. Ze známých současných politiků Labour se opravdu činí jen Sadiq Khan. Předseda Corbyn se omezil na jeden větší projev a na prohlášení, že jeho tedy na jednom pódiu s Davidem Cameronem před 23. červnem nikdo neuvidí. Stínový ministr financí McDonnell je podobně pasivní a ještě hubuje, když se někdo opováží dát přednost zájmu své země před zájmy stranickými. Je to stejně absurdní jako kritizovat Harryho Kanea, že si dovolil v dresu anglické reprezentace přihrát na rozhodující gól Vardymu z Leicesteru, když přece mohl a měl uvolnit svoje klubové kámoše z Tottenhamu. Labouristický hlavoun je evidentně jedním z těch, kteří nepochopili, co všechno je v unijním referendu v sázce. Ano, jeden McDonnell ještě brexit nedělá, ale podobné stranické vidění národního hlasování dává euroskeptickému táboru křídla. Pokud někdo Labour Party skutečně diskredituje, pak je to právě pan McDonnell.

TD 27.6. - Skotsko se dalo slyšet, že myšlenka nezávislosti se vrací a severní Irové nezůstali pozadu. Nový britský premiér toho bude mít doma na talíři tolik, že bude obtížně stíhat i bruselské snídaně.

BL 27.6. - Spojené království, kromě Walesu, Anglie a Severního Irska, tvoří právě Skotsko. Hrdí severané už několikrát chtěli z vlaku královny Alžběty II. vystoupit – naposledy v září 2014. Tehdy ale 55 procent lidí rozhodlo, že by bylo asi moudřejší se vézt dál. Skotové však minulý týden v referendu o vystoupení celého bloku z Unie hlasovali proti. A teď jsou našťvaní, uražení, a hlavně akceschopní. Hlasování o nezávislosti na zbytku Británie totiž chtějí zopakovat. Podle průzkumu britských The Sunday Post by si teď přálo 60 procent Skotů.

BL 27.6. - Skotská premiérka Nicola Sturgeonová to zdůvodňuje tak, že ta Británie, od níž se Skotsko rozhodlo kdysi neodtrhnout, už po brexitu neexistuje. „Mým úkolem nyní bude pracovat na tom, jak zabránit, abychom byli proti své vůli vyřazeni z EU se všemi ničivými a bolestnými dopady,“ prohlásila. V Severním Irsku, kde lidé také většinou hlasovali hlasovopro setrvání v Unii, pak politici nevyloučili, že se budou zvažovat odloučení od Spojeného království a spojení se samostatnou Irskou republikou, která v EU je.

HN 26.6. - Británie teď více než kdy dřív potřebuje důvěryhodnou, proevropskou, moderní sociálnědemokratickou stranu, která by se hodila do 21. století. Ale s Jeremym Corbynem coby lídrem je pravděpodobné, že mnozí příznivci levice (včetně mě), budou muset... jít dál. A od labouristů se odklonit .

HN 7.7. - Británie nám před 14 dny připadala jako klidná, vyrovnaná a rozumná země, zkrátka končina veskrze hodná následování. Teď to vypadá, že jsou raději všichni v opozici. Vládnutí v bohaté zemi se rovná zametání střepů z babiččiných vzácných talířů a hlavně vyjednávání podmínek brexitu se zbytkem Evropské unie. Jak to vystihl veterán britské politiky, konzervatívec Kenneth Clarke, v tuto chvíli ve Spojeném království vládne a reálně jedná jediný muž – guvernér centrální banky Mark Carney

HN 7.7. - Největší hrozbou pro Mayovou není ve volbách předsedy toryů dvojnásobný zrádce Michael Gove (jeho nuž se leskne v zádech Davida Camerona i Borise Johnsona), nýbrž paní jménem Andrea Leadsomová, kterou ještě před měsícem znali v podstatě jen parlamentní zpravodajové britských médií. S touto euroskeptickou náměstkyní ministryně energetiky v čele by Británie aktivovala článek 50 Lisabonské smlouvy o zániku unijního členství ještě dříve, než anglická fotbalová reprezentace najde nového trenéra. Vzhledem k tomu, že o dvou finalistech rozhodne členská základna Konzervativní strany, která se většinou vyslovila pro brexit, není vítězství Leadsomové zase taková sci-fi. Vzpomeňme si, koho si před rokem vybrali za předsedu

<p>členové a sympatizanti Labour Party. Teoreticky by tenhle zmatek mohly a snad i měly rozčísnout předčasné volby. Jenže ty si kromě UKIP, jehož předseda Nigel Farage taky rezignoval, ač vyhrál, a dokonce chtěl vyhrát (a dlouhodobě otevřeně tvrdil, že chce vyhrát), vlastně nikdo nepřeje. Asi ze všeho nejmíň opoziční labouristé</p>
<p>HN 7.7. - Spojené království tedy shání ministerského předsedu (rovná se šéfa konzervativců), lídra opozice (i když si to corbynisté nemyslí), předsedu UKIP, moderátora Top Gearu, kouče anglické fotbalové reprezentace a mimo jiné taky novou, postreferendovou ekonomiku. Trochu moc úkolů najednou, než aby si Britové vystačili s tradičním „Keep calm...“.</p>
<p>RS 18.7. - Překvapení, nevypočitatelnost a krajní nejistota jsou nejvýraznějšími rysy Británie pár týdnů po evropském referendu. Britové se ocitli v unikátní situaci. Jsou první významnou zemí, v níž současná vlna protestních a populistických hnutí dosáhla zlomového bodu a rozmetala stávající pořádky. Důsledky rozhodně nejsou banální. Hlavní politické strany v zemi jsou hluboce rozštěpené. Protože labouristé se ocitli před rozpadem, Británie v podstatě ztratila opozici a stala se zemí jedné dominantní strany. Rozpolcená je i britská populace, polovina země, která prohrála referendum, v tuto chvíli postrádá jasné politické zastoupení</p>
<p>RS 18.7. - Skotsko a Gibraltar žádají, aby byla respektována skutečnost, že na jejich území obyvatelé hlasovali pro setrvání, a aby si proto podržely zvláštní členský status v Unii. Skotsko v opačném případě hrozí odtržením.</p>
<p>MF 30.8. - Divoká předvolební vřava o vystoupení z Evropské unie sice červnovým referendem v Británii skončila, ale ani okurková sezona nedokázala rozpolcený anglický národ uklidnit. A neméně rozdělená média (většina byla na straně odchodu) se celé léto dál handrkovala nejen o historický význam takového kroku či načasování dvouletého vyjednávání s Unii podle Lisabonské smlouvy, ale především o obsah a vůli lidového rozhodnutí. Co přesně znamená. Jde totiž o hluboký paradox, jenž poznamenal celou kampaň.</p>
<p>MF 30.8. - Nevolená premiérka by možná měla vyhlásit předčasné volby, jenomže labouristická parlamentní opozice se nachází v dezolátním stavu vzpoury proti svému extrémně levicovému vůdci a ústavní zákon o rozpuštění parlamentu nepodporí. Většina z nich by se už totiž do svých křesel nevrátila.</p>
<p>HN 6.10. - Celá „smlouva o neútočení“ mezi Londýnem a Edinburgem, kterou první dámy britské politiky uzavřely při návštěvě Mayové ve Skotsku, je po projevu premiérky jen cárem papíru. Hlavně proto, že ministerská předsedkyně řekla, že si „brexit odhlasovalo Spojené království jako celek a jako jeden celek taky z Evropské unie odejde“. A že nedovolí, aby nacionalisté podkopali vzácnou jednotu čtyř národů Spojeného království. To ovšem logicky bojovnost a odhodlání skotských nacionalistů jedině zvětší.</p>
<p>HN 24.11. - Zatímco poslanci Dolní sněmovny naznačují, že necítí mandát k tomu brexit potopit (přestože 440 z 650 zákonodárců před referendem podporovalo setrvání v EU), členové Sněmovny lordů, kde Konzervativní strana nemá většinu, by mohli pořádně kousat. Vláda nenápadně stáhla návrh legislativy týkající se omezení pravomocí horní parlamentní komory s celkem evidentním cílem lordy nenaštvat .</p>
<p>2.3. Imigrace</p>
<p>HN 3.2. - Vyvázání se z integrace už navíc nebude bráno jako vrchol antievropanství. A i s tím nejdebatovanějším omezením přístupu k dávkám se Česko může smířit snáze než třeba Polsko, pro které je Británie oblíbenou pracovní destinací a de facto nejzápadnějším vojvodstvím země. Jistě že jsou zde takové drobnosti jako například zjevná diskriminace unijních pracujících v Británii. Ale paragrafy nakonec nikdy nejsou tou největší překážkou. Cameron musí pro dobrovolnou diskriminaci svých občanů přemluvit lídry dalších zemí klubu. Otázka za všechny peníze: Je Cameronovo úsilí přesvědčit východní státy o diskriminaci jejich občanů a zároveň třeba Francii k blokování další integrace umění možného ?</p>
<p>HN 28.6. - Množí se zprávy o rasistických incidentech. Škodolibí xenofobové prožívají stejně radostné pocity jako nihilističtí levičáci. Vlastně to není překvapivé – vzhledem k rasismu a snaze o politickou destrukci, jež byly hnacím motorem kampaně za odchod z unie. A já se ptám sám sebe: Je tohle doopravdy moje země? Je! A nediv se, říkám si. Věděl jsi, že je taková. Ale že až takhle moc? Cizinci v Británii po čtvrtku cítí nejistotu. Stejně jako Britové v zemích EU.</p>

MF 29.6. - Žádné Německo, Francie, žádní Syřané. Žádný Brusel – nebo jen trochu. To my Češi, Poláci, Maďaři, Slováci, Lotyšši a další jsme se stali hlavním důvodem, proč Spojené království opouští přístav Evropské unie a po desítkách let odplouvá do vod obnovené plné nezávislosti.
MF 29.6. - Velká Británie, na počátku tisíciletí největší příznivec rozšíření Evropské unie na východ, země, která se mezi několika málo prvními státy hned otevřela přistěhovalcům z nových zemí Unie, jako první tento nápor nevydržela
MF 29.6. - Ale hlavně jsme trvali na principu, že když máme Evropskou unii, tak se do Velké Británie může přestěhovat ke třem milionům Východoevropanů, kteří tam přišli v minulých letech, klidně další půlka Polska, Rumunska nebo Lotyšska .
MF 29.6. - Samozřejmě, volný pohyb osob je jednou ze základních svobod Unie. Ale je to právě svoboda, která v Británii viditelně narazila na svůj limit. Je třeba si položit otázku, zda je normální, aby se nové členské státy tempem milion lidí ročně vylidňovaly a aby se tito lidé stěhovali do staré, bohaté Evropy. Ta přitom posílá ročně desítky miliard eur opačným směrem, než míří oni migranti. Jsou státy, kterým za desetiletí ubylo deset dvacet procent obyvatel. To je obrovský problém jak pro domovské státy, z nichž tito lidé, většinou ti nejschopnější a nejvzdělanější, odcházejí, tak pro země, které je musí přijmout.
MF 29.6. - Lidé z Východu nejenže ovládali v Británii už zapomenutá řemesla, ale také byli ochotni pracovat tvrději a za méně peněz než většina Britů. I do britského sociálního systému, na východoevropské poměry nastaveného dost velkoryse, přinášeli víc, než dostávali
MF 29.6. - A na rozdíl od imigrace z takových zemí jako Indie či Pákistán neměl Londýn sebemenší páku, jak jejich příliv ovlivnit ve chvíli, kdy pro mnoho místních začalo být těch Poláků, Lotyšů a Čechů moc. Katoličtí Poláci začali měnit poměry v Severním Irsku, polština se stala po angličtině druhým nejrozšířenějším jazykem a anglickou servírku aby člověk v Londýně pohledal. Pro méně vzdělanou část Britů se stali noví přistěhovalci přílišnou konkurencí, která jim brala práci – sice takovou, již se často štítili dělat, ale prostě brala.
MF 29.6. - Dopadlo to, jak to dopadlo. Vztek na Unii, která těmto lidem otevřela dveře do Velké Británie, byl dost velký na to, aby brexit dokázal zvítězit. Zvláště, když zapšklí důchodci napochodovali k voličským urnám a mladí Britové, kterým ti Poláci a Češi už vlastně nevadí, zůstali doma
RS 18.7. - V zemi jsou tři miliony Evropanů, jejichž další osud je nejistý, v Evropě dva miliony Britů také s nejistou budoucností.
MF 23.7. - Nicméně byla to i nechuť k nám Evropanům ze střední a východní Evropy, která hrála tentokrát rozhodující roli, a to je neblahá zpráva. Jednak se nás to musí lidsky dotknout po všech událostech společných dějin, jednak (ponecháme-li tuto emoci stranou) nás musí znepokojit skutečnost, že tolik Britů považuje Evropany za hrozbu i dnes, kdy ve světě narůstají síly, které jsou všechno možné, jen ne přátelské k našemu chápání lidské společnosti. Jaká slepota !
MF 30.8. - Přívrženci odchodu mluvili o navrácení suverenity, o nutnosti zastavit především nekontrolovanou, nekvalifikovanou imigraci (300 tisíc ročně) a předpokládali, že je i v zájmu Unie, zvláště Německa, vyjednat takové vzájemné obchodní podmínky, jež by obě strany hospodářsky nepoškodily. Tot' však velká neznámá, vždyť právě zásada svobodného celoevropského pracovního trhu, na níž tak dogmaticky trvala německá kancléřka, způsobila brexit.
MF 30.8. - Jednou možná i ostatní státy pochopí, že lidé nejsou zboží a masivní stěhování za lepším poškozuje jedny i druhé. Ostatně tenhle vynález 50. let nepočítal s masovým přistěhovalcům, předpokládalo se, že mobilní je pouze ta kosmopolitní, vzdělaná vrstva, jako kdysi aristokracie. Manuálně pracující v cizím prostředí trpí. Sám jsem to viděl v československé emigraci na Západ v roce 1968: dělníci tenkrát neodcházel, tvořili ani jedno procento.
HN 6.10. - Nejhorší ale je, že Theresa Mayová ve svém projevu jaksi „zapomněla“ zmínit odporné a už nejen slovní útoky na cizince, jejichž vlna se po unijním referendu v Británii zvedla. Cizincům žijícím dlouhodobě v Británii ukázali tento týden vládnoucí konzervativci velmi nevlídnou tvář. Pořád ještě můžeme zkoušet doufat, že to není tvář skutečná, ale jednoduché to není.
Kategorie 3 - Osobnosti

3.1. Theresa Mayová

HN 7.7. - Theresa Mayová, která sice tvrdila, že chce v Evropské unii zůstat, ale v kampani se někam schovala, protože věděla, že všichni víme, že dlouhodobě nenechávala na unii nitku suchou a že s brexitem tím pádem žádný problém nemá .

BL 13.7. - V Británii dnes nastupuje nová premiérka! Druhou ženou historie, jež stane v čele vlády, je Theresa May (59). Bude tak tvrdá a nekompromisní jako její předchůdkyně Margaret Thatcher (†87)? Nechme se překvapit! Žena, které Britové léta přezdívali Ledová královna (Thatcher byla samozřejmě Železná lady), má před sebou celou řadu náročných úkolů. První výzvou je samozřejmě tzv. brexit. Přestože May vždy byla zastánkyní setrvání Británie v EU, i když vcelku zdrženlivě, bude teď muset s jejími lidry vyjednat podmínky odchodu. S tím souvisí i snahy udržet zemi pohromadě.

BL 13.7. - I vysoce postavená politička má právo na osobitý vkus. Vášní Theresy May jsou extravagantní boty! Od lodiček s pestrými zvířecími vzory až po černé kožené kozačky nad kolena, ve kterých se nebála přijít na setkání se samotnou královnou Alžbětou II. (90)! Podívejte se na její nejlepší kousky!

BL 13.7. - 7+1 fakt aneb Věděli jste, že... .. je dcerou vikáře? ...navštěvovala dívčí školu? ...vystudovala zeměpis v Oxfordu? ...tam na diskotéce poznala manžela Philipa? ...je 35 let vdaná, ale nikdy nemohla mít děti? ...je fanynkou švédské hudební skupiny ABBA? ...má cukrovku typu 1 a dvakrát denně si píchá inzulín?...dovolené nejradši tráví na horských túrách?

RS 18.7. - Když britská a americká média popisují Theresu May, mluví o nudné, nenápadné ženě se železnou vůlí a smyslem pro pořádek. Umí být podle potřeby nesmlouvavá i liberální, dokáže stát na svém. Její tým je malý a neunikají z něj žádné informace. Jedinou extravagancí je záliba v tygrováních lodičkách a slabost pro tanec, nejlépe v rytmu skupiny ABBA. Kromě těsného kroužku nejbližších nikdo pořádně neví, co se introvertní ženě vlastně honí hlavou. A tak jsou po prvních dnech, jež bývalá ministryně vnitra strávila v úřadu britské premiérky, více či méně všichni překvapeni. Drsnou, nesentimentální čistkou, během níž šmahem vyházela velkou část významných figur bývalé vlády .

RS 18.7. - Kroky nové premiérky je proto nutné chápat v širším kontextu, než je „pouhé“ vyjednávání s Unii. Theresa May stojí před nutností stabilizovat vlastní rozvrácenou mocenskou základnu, uklidnit všechny, které uklidnit lze. Její zatím nejdůležitější projev především připustil vidění světa té části populace, jež hlasovala pro brexit. O samotném vyjednávání padla v proslovu jedna věta, zbytek byl vlídným přitakáním těm, kteří „se protloukají tak tak“ a mají pocit, že země dnes nefunguje v jejich prospěch.

MF 30.8. - Theresa Mayová si je i jako bývalá ministryně vnitra vědoma politického problému levné konkurenční pracovní síly, která poškodila životní úroveň i pocit domova manuálně pracujících (40 procent). Ve svém prvním premiérském projevu se zastala deklasované anglické třídy .

HN 6.10. - Tvrdě euroskeptické výroky u řečnického pultíku na výroční konferenci Konzervativní strany, ale třeba i odhalení z knihy Cameronova tiskového mluvčího Mayovou staví do úplně nového světla. Zastánci unijního členství museli kolem konference v Birminghamu spolknout několik hořkých pilulek najednou. Naopak euroskeptici, kteří pochybovali, jestli Mayová Británii z EU vůbec vyvede, mají dlaně opuchlé od mohutného potlesku. Samozřejmě, určitou část brexitového nadšení Mayové a s ním spojených plánů (jako třeba znesnadnit britským firmám zaměstnávání cizinců) je třeba přičíst tomu, před jakým publikem premiérka mluvila, ale stejně jsou její slova na pováženu.

HN 24.11. - Premiérka Theresa Mayová musí po vzoru svého předchůdce Davida Camerona žonglovat s několika míčky současně. A to má ještě štěstí, že jí nekomplikuje život ve věci brexitu zcela neschopná Labour Party.

HN 24.11. - Theresa Mayová si nechce nechat od nikoho koukat do karet ohledně cílů a strategie vyjednávání se zbytkem EU. Epizoda s Nissanem ale vlastně světu řekla víc, než z ministerské předsedkyně dokázali „vymáčkнуть“ ostrovní nebo evropští politici.

3.2. David Cameron

HN 3.2. - Britský premiér David Cameron a předseda Evropské rady Donald Tusk se na tom po vyjednávacím maratonu už zjevně shodli. Jinak by se nad zatím hodně vágním návrhem dohody o dalším setrvání Británie v Evropské unii nemohli oba tak svorně radovat. Kromě toho, že Tusk chce jednotnou podporu unijních zemí pro nové podmínky britské existence v EU a Cameron chce červnové referendum o setrvání Británie ve spolku, ale není jasné nic.

HN 3.2. - Cameron musí pro dobrovolnou diskriminaci svých občanů přemluvit lídry dalších zemí klubu. Otázka za všechny peníze: Je Cameronovo úsilí přesvědčit východní státy o diskriminaci jejich občanů a zároveň třeba Francii k blokování další integrace umění možného? Nebo už umění nemožného? Navíc nejde jen o naši kontinentální optiku. Na konci přece musí být britské referendum.

LN 22.2. - Cameron udržuje jádro debaty „pro a proti EU“ na půdě vlastní strany, aby nedával municí radikálům. Když se pro brexit vyslovil ministr spravedlnosti Gove, Cameron nehorlil proti extremismu, ale prostě řekl: „Lituji, že můj blízký přítel bude v opačném argumentačním táboře. Budeme navzájem pozice toho druhého respektovat.“

TD 13.6. - Britský premiér David Cameron slíbil voličům referendum o EU před parlamentními volbami, aby vzal vítr z plachet euroskeptické Straně za nezávislost (UKIP) vedené Nigelem Farage. Kdyby slib nedal, ohrozil by vítězství své Konzervativní strany ve volbách. Teď svůj slib musí splnit.

AHA! 25.6. - Cameron, který v kampani bojoval za setrvání, po oznámení výsledků prohlásil, že rezignuje - na post premiéra. „Nemyslím, - že by bylo správné, abych h byl kapitánem, který povede e naši zemi do jejího dalšího o cíle, odchodu z Evropy,“ prohlásil - s tím, že demisi podá do o října.

TD 27.6. - Co se týče britského ohledu, premiéru Cameronovi se podařilo dokázat opak toho, co chtěl. Měl sjednotit Konzervativní stranu a zajistit si přežití v premiérském křesle. Výsledek je rozdělení Konzervativní strany a jeho odchod.

LN 27.6. - David Cameron doplatil na obmyslné sliby, které mu měly pomoci k úspěchu.

LN 27.6. - V druhé polovině 80. let 20. století studovala na Oxfordu řada mladíků, kteří byli členy Bullingdon Clubu a kteří dnes jsou či donedávna byli ve vysoké politice. Britský premiér David Cameron, jeho ministr financí George Osborne, bývalý starosta Londýna (a zřejmě příští premiér) Boris Johnson, bývalý polský ministr zahraničí Radek Sikorski atd. Všichni v té době na Oxfordu, všichni členové Bullingdon Clubu. David Cameron si nyní musí připadat jako hlavní hrdina Waughova románu. Až na to, že na rozdíl od něho si svou současnou situaci zavinil sám. Ale to, co nyní zažívá, je „sestup a pád“. V prosinci 2005 se stal lídrem Konzervativní strany. Bylo mu tehdy devětadvacet let. Měla dva vážné protikandidáty, podle mě oba lepší než on a rozhodně pravivější. V hlasování o post lídra vyhrál však Cameron. Aby získal městské, liberální, centristické, ekologicky uvědomělé, „metrosexuální“ voliče, posunul stranu doleva, především v morálně-kulturních a environmentálních otázkách. A skutečně, získal pro stranu asi tři procenta nových voličů (byť zlí jazykové tvrdí, asi správně, že tímto posunem tři procenta starých, do té doby loajálních toryů ztratil ve prospěch euroskeptické Strany nezávislosti Spojeného království UKIP). V květnu 2010 však jeho strana vyhrála volby a on se stal premiérem; třebaže v rámci koaliční vlády s liberálními demokraty. Nebylo mu ještě čtyřiačtyřicet let. V roce 2014, aby vyřešil „skotskou otázku“, vypsál ve Skotsku referendum, jež zahrnovalo jen dvě možnosti: status quo, anebo vystoupení Skotska ze Spojeného království, tedy nezávislý skotský stát. Explicitně v referendu nepřipustil možnost, kterou preferovala většina Skotů: setrvání ve Velké Británii, ale ještě výraznější decentralizaci, více pravomocí pro Skotsko. Riskoval – a vyšlo mu to. Skoti poměrem 55:45 hlasovali pro status quo. Před volbami v květnu 2015, aby zastavil odchod dalších toryů k UKIP, přislíbil, že pokud jeho strana volby vyhraje, do dvou let vypíše referendum o vystoupení Velké Británie z EU. Vyslal euroskeptickým toryům signál: nemusíte hlasovat pro UKIP, zůstaňte u konzervativců, a když si brexit přejete, budete moci o něm hlasovat v referendu. Domníval se, že se zopakuje skotská situace: on volby vyhraje a pak (těsně) i referendum (za setrvání). Bude politickým géniem.

LN 27.6. - Zpočátku mu vše vycházelo: skutečně, toryové masivně neodešli k UKIP, setrvali u konzervativců, hlasy mu hodili a Cameron se stal podruhé premiérem; dokonce ve vládě jednobarevné. Slib splnil a referendum vypsal. Jenomže ho prohrál. Sice těsně, ale prohrál. Gambit mu nevyšel. Místo toho, aby vešel do dějin jako premiér-machiavellián, vejde do dějin jako premiér-„lůzr“, který možná spustil kaskádu událostí, jež povedou k rozpadu Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku. Je jako oběť „večírku“ Bullingdon Clubu. Coby premiér končí někdy v říjnu letošního roku, to mu bude přesně padesát let. To je věk, kdy jiní začínají v politice stoupat; on v ní bude končit. Ale asi ne úplně; jako většinu bývalých premiérů i jeho královna povýší do šlechtického stavu a on bude moci zasedat ve Sněmovně lordů.

PR 7.7. - Mimochodem, dosluhující premiér Cameron také přilil olej do ohně další nepromyšlenou intervencí v Libyi – a teď hodlá kvůli brexitu zmizet po anglicku...

BL13.7. - Se svým úřadem se David Cameron (49) rozloučil stylově. Když oznámil, že ve středu úřad a domov v Downing Street 10 uvolní nástupkyni, otočil se a odkráčel. Ze rtů mu ovšem vyšel záhadný popěvek! Co to bylo, si teď láme hlavu celá Británie. Jeden web zatím sestavil notový zápis. Co ještě ho čeká? Snížení platu ze 4,5 milionu Kč na 2,25 milionu Kč ročně. Hledání bydlení, protože ve svém domě v Notting Hillu má nájemníky... Ztráta kocoura, protože slavný Larry je »obecní« a na Downing Street 10 má zůstat.

3.3. Boris Johnson

LN 27.2. - Když londýnský starosta Boris Johnson informoval veřejnost, že bude hlasovat proti setrvání Británie v Evropské unii, posluchače ubezpečil, že Brusel považuje za „fantastické město“ a on „evropskou kulturu a civilizaci miluje“. Stejně by to mohl říci Američan, Egypťan nebo Japonec – Evropa, to jsou ti druzí. Johnson jen vyjádřil životní pocit mnoha Britů, zejména Angličanů. Ostatně už Churchill soudil, že Británie je země evropská („of Europe“), ale neleží v ní (není „in it“), a proto by se sice kontinent sjednocovat měl, ale bez Britů. Tak to ostatně říkal z opačné strany i de Gaulle, který britskému vstupu dočasně zabránil. Británie nakonec přece jen do evropských struktur vstoupila, ale žádný z členů nezažil tak intenzivní zpochybňování svého členství jako právě ona, a to zejména zevnitř.

HN 7.7. - Boris Johnson se v kampani před referendem rozhodl podpořit odchod z unie, protože si myslel, že mu rytířská prohra pomůže stát se předsedou konzervativců, a tudíž i příštím premiérem. Jenže nakonec plebiscit vyhrál, což vůbec nečekal (a reálně nechtěl), a tahle (ne)výhra ho stála místo šéfa toryů a ministerského předsedy, protože spoustu lidí šíleně naštvál, a hlavně stávající premiér, který si myslel, že nemůže prohrát (a nakonec prohrál), složil funkci ještě dřív, než vyvedl zemi z Evropské unie, o čemž referendum reálně bylo (ale většina voličů se vyjadřovala k něčemu jinému). To je špinavá práce, kterou nikdo dělat nechce (ze všeho nejméně Boris), protože si předtím nikdo nedal tu práci zapřemýšlet, co to vlastně všechno obnáší. Ty, kdo si tu práci dali, nikdo neposlouchal.

RS 18.7. - Návratem poníženého Borise Johnsona, na jehož jmenování šéfem britské diplomacie reagoval mluvčí amerického ministerstva zahraničí těžko skrývaným smíchem, zatímco francouzský ministr svůj nový protějšek zcela nediplomaticky označil za lháře, s nímž bude jednání krajně obtížné.

MF 23.7. - Zvláštní kategorii tvoří tvrzení předního zastávce brexitu, konzervativce Borise Johnsona, který mluvil jako komunistický agitátor hlásaje, že členství v EU vyhovuje hlavně bohatcům, jako jsou ředitelé podniků, kteří díky tlaku polských a dalších imigrantů mohou udržovat nízké mzdy chudších pracovníků, a tím si zvyšovat prémie.

Kategorie 4 - Důledky Brexitu

4.1 Důsledky pro Velkou Británii

LN 1.4. - Lord O'Donnell, bývalý sekretář čtyř britských premiérů, v deníku The Telegraph podotkl, že odchod z EU by mohl zahrnovat jednání trávající třeba deset let. Lord O'Donnell připomíná, že odchod Grónska z EU trval tři roky. „Přitom zde byla jen jedna problémová oblast: rybolov.“ „Země jako Francie nebo Německo nedovolí Británii odejít s výhodnou smlouvou, protože by to hrálo do rukou euroskeptických stran ve volbách příští rok,“ dodává O'Donnell. Vypadá to, že z Evropské unie se stala další evropská válka vedená tentokrát jinými prostředky. Naštěstí se obejde bez mrtvých: až na vznešené ideály.

HN 16.6. - Jenže když se nad ní zamyslíte, zjistíte, že také povrchnější. Británie svým odchodem z EU prokazatelně nic nezíská kromě pocitu, že rozhoduje sama o sobě. Ve skutečnosti zchudne, ztratí na významu, a nadto posílí nacionalistická a protievropsky šovinistická hnutí a partaje všude jinde na kontinentě, nakonec i u nás tady v Česku. Čurbesový ksicht brexichtu se kření na všechny.
HN 20.6. - Cesta pro Brity po brexitu není otevřená. Museli by si prošlapat svoji vlastní, trpěli by na ní a kontinent snad ještě více. Firmy by v přetahovačce roky nevěděly, na čem jsou: kde se financovat či jaká budou nová cla a tarify.
LN 23.6. - Politicky však Británie není monolit, nýbrž různorodá země. Dle průzkumů za setrvání v EU jsou Keltové (tj. Skoti, Severní Irové, Velšané) a bohatší část Anglie. Proti – tj. za vystoupení – je většina Anglosasů, tj. Anglie, především její chudší (severnější) část. Tato diskrepance vyvolává otázku: když UK vystoupí z EU, bude ještě UK? Tj. nevystoupí v příštím referendu Skotsko z unie britské, aby následně vstoupilo do té Evropské? Ne, ekonomická otázka není problém. Problémem může být otázka existenciální, týkající se (britské?, anglické?, skotské?,...) identity.
MF 23.6. - Velká Británie by po vystoupení z EU skutečně mohla více kontrolovat svůj osud. Jaký by byl, je zřejmě pro mnoho jejích obyvatel méně důležité než to, že by o něm opět více rozhodovala vlastní vláda. A že si totéž přejí nejenom Britové, ukazuje, že nejde o projev britského podivinství. A dokonce nejde jen o vzpouru proti evropské integraci.
PR 28.6. - Unie nyní dává Britům okatě najevo, že už teď k ní vlastně nepatří. Všichni zúčastnění se snaží předvést ostrovanům, jak se jejich země propadá do stále hlubší evropské izolace.
MF 19.9. - Ještě více se katastrofisté mýlili v předpovědích, že brexit odsoudí Británii do marginální role vedle velké a silné Evropy. Nejnabubřejší zastánci brexitu samozřejmě nemají pravdu, když věští návrat Británie jako světové velmoci, po brexitu se však Spojené království rozhodně nestane malým, nedůležitým ostrůvkem kdesi u Evropy. Jeden příklad za všechny: již dnes velké světové ekonomiky uvažují o samostatné, na EU nezávislé obchodní dohodě s Británií.
LN 15.10. - Londýn jistě zůstane globálním finančním centrem, nebude už ale finančním centrem eurozóny. V Londýně ubude bank a bankéřů, ale to může být i dobře, protože nafouknuté ceny bydlení a nemovitostí klesnou a lidem zbude více peněz na spotřebu. Británie se chystá nějakým způsobem reindustrializovat, více podporovat výzkum a vývoj a přesměrovat nejlepší mozky ze světa financí do světa „užitečnějšího“. Uvidíme, jak se to povede.
4.2. Důsledky pro Evropskou unii
LN 22.2. - Kdykoliv Evropská unie slyší to slovo, zachvěje se v základech. Nyní se bude chvět čtyři měsíce, zda Britové rozhodnou „dobře“, pro setrvání v EU. Z vyššího principu demokratického je výraz „dobře“ nepatřičný. V referendu je volič suverén. Nerozhoduje dobře či špatně, ale prostě suverénně. Jenže tady jde o osud celého projektu evropské integrace, takže vyšší principy jdou stranou .
LN 22.2. - Lze říci, že je v zájmu většiny obyvatel EU, aby v ní Británie setrvala. Ne pro desetiny procenta HDP, ale pro to, čemu biologové říkají druhová rozmanitost. Odchodem Británie by EU neztratila jen jednoho člena a 65 milionů obyvatel. Ztratila by nenahraditelný díl své politické kultury. Ztratila by společnost, která rozvíjí demokracii už 800 let, na rozdíl od kontinentu nikdy nepodlehla totalitě a stále zůstává ostražitá vůči stádním pudům, ať už mířícím ke zlu či k dobru.
LN 27.2. 2016 - Případný brexit by znamenal nejen odchod největší vojenské mocnosti a druhé největší ekonomiky Unie, ale také zmizení prvku, který samotnou přítomností měnil smýšlení o smyslu evropského projektu.
LN 1.4. - Britský příklad může zahájit dominový efekt, na jehož konci by mohl být konec bruselských imperiálních snů. V zájmu činovníků EU i politiků v Berlíně nebo Paříži tedy bude Británii ztrestat za neposlušnost. To by mohlo v krajním případě znamenat dokonce i sankce .

<p>PR 10.5. - Ne Unii by otevřelo cestu k dalšímu politickému a bezpečnostnímu oslabení Západu. Cameron varoval, že brexit může v Evropě rozpoutat válku. V zájmu setrvání v Unii možná přehání, nicméně nerozkořilo by britské ne Severoatlantickou alianci, v níž je Británie nejsilnějším evropským členem, navíc v situaci, kdy v americké prezidentské kampani zaznívají pochybnosti o smyslu NATO, resp. o americkém členství v něm?</p>
<p>TD 13.6. - Když se Britové rozhodnou z EU vystoupit, dotkne se to nás všech. A dlouhodobý přínos bude obrovsky pozitivní.</p>
<p>TD 13.6. - Bez nadsázky se domnívám, že brexit zachrání Evropu.</p>
<p>TD 13.6. - Čím častěji bude EU prosazovat své návrhy proti vůli veřejnosti, tím více bude narůstat odpor lidí vůči Bruselu (a Německu). Politici EU ale vůči nespokojenosti budou slepí, svoji vůli budou prosazovat hlasováním na úkor menšinových států a budou vládnout velkými pravolevými koalicemi, jakýmsi opozičními smlouvami, aby eliminovali rostoucí euroskeptické strany. Budou dále v klidu vládnout, ale Evropa bude upadat. Zaslepené evropské elity probere jen velký otřes. A tím může být britský odchod. Brexit je obrovská šance, že se politici EU proberou. Současný vývoj je příšerný. Je to přešlapování na místě a vršení chyb a problémů. Pokud se Britové rozhodnou těsnou většinou v EU zůstat, budou politici EU blahosklonně pokračovat tak jako dosud. EU se bude potácet několik dalších let v nynějším rozkladném stadiu. Merkelová bude dále tvrdit, že k současné podobě evropské integrace neexistuje alternativa, budou natvrdo přehlasovávat menší země, mezi lidmi bude narůstat odpor k EU a Evropská unie půjde pomalu dál z jedné krize do druhé</p>
<p>TD 13.6. - Pokud se ovšem Britové vysloví pro odchod z EU, vše se změní. Ukáže se, že alternativa existuje. Politici v Bruselu si uvědomí, že nemůžou pokračovat dále jako dosud a všechno řešit kvótami a regulací. Brexit zapůsobí jako nová krev do žil. EU se díky němu má šanci vrátit k základům – k volnému obchodu a cestování, bez drastického přehlasování a obírání států o suverenitu. Omezení byrokracie a zdravá soutěž mezi státy vrátí Evropě ztracenou dynamiku. Pokud se EU změnit nedokáže, veřejnost každopádně uvidí, že lze odejít a svět se u toho neboří.</p>
<p>HN 20.6. - Pokud šéf euroskupiny, nizozemský ministr financí Jeroen Dijsselbloem říká, že brexit by nic nezměnil na eurozóně, prostě nemluví pravdu. Eurozóna a Evropská unie jako celek by se po odchodu Británie z klubu otřásl v základech. Jednak prostě v důsledku dalších nevyhnutelných vynucených kroků. Podle Lisabonské smlouvy by se do dvou let musela dohodnout smlouva s ostrovy, za jakých podmínek je možné odejít. Spousta politiků však soudí, že by Británie začala hned porušovat mnohé omezující euronormy. Navíc by konkrétní dopady na zaměstnanost a HDP pocítily unijní země nejvíce svázané s Británií: Irsko, Nizozemí, Belgie a Německo (v tomto pořadí).</p>
<p>HN 20.6. - Dijsselbloem dobře ví, že by se eurozóna nezměnila jen touto kaskádou vynucených chyb. Bez Británie by výrazně oslabil unijní liberální neeurový klub, který se táhne od ostrovů přes Švédsko až po střední Evropu. Naplno by tandem Německa a Francie rozjel plán navržený přesně před rokem: vlastní rozpočet eurozóny, vlastní daně, vlastní zastoupení v europarlamentu .</p>
<p>HN 20.6. - . A nastane snad čas pro řešení, které mělo přijít už dávno: Pokud chceme úspěšný projekt Evropské unie udržet pohromadě, musíme popustit uzdu. Vícerychlostní Evropa, kdy se v rámci takzvané posílené spolupráce různé unijní státy spojují v různých oblastech, je jedinou možnou odpovědí.</p>
<p>LN 23.6. - Kdyby Spojené království z Evropské unie vystoupilo, ten největší problém by nebyl ekonomický, nýbrž politický a psychologický.</p>
<p>LN 23.6. - Dávejte si velký pozor na to, co si přejete; může se vám to splnit. Rozpad EU by znamenal novou asertivitu národních států, především těch velkých. Naše a další země mezi velkým Německem a velkým Ruskem by ztratily možnost „triangulovat“, navazovat ad hoc koalice tu s Brity, tu s Francouzi, tu s Němci, tu se Skandinávci..., a upadly by pod hegemonii té nejvýraznější velké země sousední. Německa nebo Ruska. Sice lepší demokratické Německo než autokratické Rusko; ale ještě lepší je stav současný, tj. (alespoň nějaká) svoboda volby. Rozpad EU by opět povolal k životu existenciální otázku tohoto geografického prostoru za posledních dvě stě let: Německo, nebo Rusko? Já za sebe říkám, že nejméně špatným ze všech špatných řešení</p>

je..., ehm, ...status quo.
LN 23.6. - Když britská unie vystoupí z té Evropské – a nerozpadne se – obě unie budou příští minimálně dva roky řešit svůj vzájemný vztah. A málo času i prostoru zbude na řešení otázek zahraničních, jakou je například obrana Pobaltí před nejmenovanou východní mocností. Pokud vystoupení UK z EU by následně znamenalo i zánik UK (rozpad na Anglii, Skotsko), pak naléhavou otázkou dne bude přemístění čtyř ponorek třídy Vanguard s jaderným odstrašujícím arzenálem z námořní základny Faslane ve Skotsku do nějakého náhradního přístavu v Anglii. A pak teprve už vůbec nezbude pomýšlení na obranu Pobaltí.
MF 23.6. - Proč si máme přát, aby dnes Britové hlasovali pro odchod z EU? Protože brexit neznamená ránu z milosti pro Unii, ale naopak jedinou šanci na její řízenou reformu.
MF 23.6. - Brexit bych si nepřál jako „ránu z milosti“ pro EU, nýbrž proto, že s ním spojuji jedinou šanci na její řízenou reformu. Přivítal bych sice koordinovanou demontáž EU, ale obávám se jejího nekontrolovaného rozpadu. Unie má totiž za sebou úctyhodnou řádku krizí a do sbírky jí chybí již jen katastrofa. Její pravděpodobnost roste s každou výzvou, která byla (ne) řešena podle hesla „více Evropy“. Nekontrolovaný rozpad EU nepřejí nikomu, ale považuji jej za nevyhnutelný, jestliže v dohledné době nedojde k radikální reformě EU .
MF 23.6. - Snad jen po šoku z vystoupení Britů by byla evropská politická třída ochotná vrátit kompetence státům, omezit produkci dalších kontinentálně škodlivých norem, a hlavně konečně pohřbit velikášskou chiméru Spojených států evropských. Vystoupí-li dnes Velká Británie z EU, dostane osiřelý zbytek Evropy silný impuls a šanci urychleně se reorganizovat.
MF 23.6. - Brusel se k opravdovým reformám nerozhoupe. EU ustrne ve svém modu mnohomluvné nečinnosti, činorodého normování a záplatování děr. Chcete příklad? Tak třeba vykupování dluhopisů středomořských zemí Evropskou centrální bankou. To jim umožňuje vyhnout se nutným reformám jejich ekonomického a sociálního systému a potažmo i rekonstrukci celé měnové unie.
TD 27.6. - Brexit není konec EU jako takové. Zatím je to jen porážka jejího současného stylu. Ten je nutno změnit dříve, než na něm prohrájeme celou myšlenku Evropy. Domácí politické náklady evropské jednoty nesmějí být vyšší než evropské zisky. Tlak na nedobrovolně vysokou míru evropské integrace nesmí jít proti národním zájmům členských států tak brutálně, aby přetrhnul svazek.
TD 27.6. - Navíc EU dosud měla v Radě bezpečnosti OSN dvě z pěti křesel stálých členů. Nyní se v ní zmenšila na polovinu. Co až začne padat otázka, zda je role stálého člena Rady pro anglicko-velšskou federaci „Malé Británie“ relevantní? Zvláště ve chvíli, kdy sjednocené Německo takové křeslo nemá.
TD 27.6. - Mnozí teď jásají nad porážkou bruselského molocha. Zarazí se až tehdy, když se jich zeptáte, co je onou lepší a zářivější možností, kterou by chtěli. Brexit je z tohoto pohledu jeden veliký test. V příštích letech britští euroskeptici musí ukázat sobě i nám, jak se Velké či Malé Británii bez EU daří ve všech ohledech lépe. To by byl empirický důkaz, že myšlenka sjednocené Evropy přestala dávat smysl. Anebo se jim ten „lepší život“ zařídit nepodaří a Británie vyrazí na cestu do Evropy. Doufejme, že do takové, kterou mezitím navštíví zdravý selský rozum. Teprve pak budu vědět, jestli byl brexit kalamitou, nesmyslem anebo bodem obratu.
MF 23.7. - Brexitem však nejen oslabí svůj vliv, ale zároveň stabilitě kontinentu zasadí ránu. Je to proto strategický omyl prvního řádu, který nelze nijak vyvážit údajnými hospodářskými zisky tohoto kroku, a lze jen doufat, že se vynoří nějaký nový Winston Churchill, který mu ještě dokáže na poslední chvíli zabránit,
LN 15.10. - Co se může mezitím zkazit v EU? Navrch mohou získat protekcionistické tendence, Francie, která k nim inklinuje, bude nyní silnější. Němci také nikdy nepropadli náboženství deregulace, spíše věří v přesnou a přísnou regulaci. Pro EU je také zcela zásadní, jakým způsobem vyřeší krizi eurozóny, zda dobuduje její instituce, nebo se v tom bude donekonečna plácet. V neposlední řadě souvisí budoucí hospodářský vývoj EU i Británie s demografií. Začnou lidé mít více dětí, nebo se bude schodek řešit pouze přílivem migrantů? Kdo bude úspěšnější v jejich integraci? Podaří se vnést do migrace pořádek? A nakonec – hospodářský vývoj v Británii i v EU-27 bude souviset s bezpečností a pocitem bezpečnosti. Posílení funkčnosti a síly NATO je ona

přísluvečná „podmínka nutná“, a to vlastně pro všechno ..

4.3. Důsledky pro Českou republiku

HN 3.2. - Viděno českou optikou, tedy jednou z 27, je návrh přijatelný. Státy bez eura nebudou kvůli britskému jančení zcela odsunuty od rozhodování o osudu Evropy. Návrh podporuje prohloubení vnitřního trhu klubu, a tedy větší konkurenceschopnost. Vyvázání se z integrace už navíc nebude bráno jako vrchol antievropanství. A i s tím nejdebatovanějším omezením přístupu k dávkám se Česko může smířit snáze než třeba Polsko, pro které je Británie oblíbenou pracovní destinací a de facto nejzápadnějším vojvodstvím země.

TD 13.6. - To, že zmizí britští poslanci z europarlamentu a že už Britové ani nebudou hlasovat o směrnících a nařízeních v Radě ministrů, se sice dotkne i České republiky, protože ztratíme potenciálního spojence proti snaze Německa a Francie regulovat všechno kolem nás. Ale vzhledem k četným britským výjimkám to ani moc nepocítíme. Například když Českou republiku v Bruselu přehlasovali, pokud jde o migrační kvóty, zástupce Británie se hlasování stejně neúčastnil, protože Británie má výjimku z migrační politiky. Česká republika sice ztratí spojence (a ztratím je i já jako euroskeptický poslanec), ale dlouhodobý efekt vidím jednoznačně pozitivní .

HN 20.6. - Rozdíl mezi federalizovanou eurozónou a kolemstojícím unijním zbytkem by se nebezpečně zvětšil a Česko by stálo zase o trochu více opodál.

TD 27.6. - EU se bez hrdého Albionu v zásadě mění na tandem sílícího Německa se slábnoucí Francií. To obvykle českým národním zájmům nevádí. Ovšem jen do okamžiku, než se německý národní zájem začne rozcházet s naším. I kdyby tomu tak bylo třeba jen v jediné otázce z dvaceti, může být pro nás dávka nikým neředěné německé vakcíny silná. Nu ano, hovořím o migraci a povinných kvótách.

BL 2.7. - To záleží na tom, jaké důsledky bude mít pro Evropskou unii (EU). Když bude mít z mého hlediska pozitivní důsledky, tzn. povede k její reformě, tedy k jejímu zefektivnění, omezení jen na důležité věci, tak by měl brexit pro ČR pozitivní důsledky. Jestliže se ale nebude dít nic, Evropská komise bude reagovat tak, jak reagoval pan Juncker, který chvilku vypadal, jako když mu kdosi rozkopala bábovičky, tak bude mít negativní důsledky.

PR 26.7. - Jediné, co bude dočasně pozastaveno, bude volný pohyb osob. Jak informují média, „v praxi by to znamenalo, že ne každý Čech by směl přijít do Británie za prací jako dosud“.

MF 13.9. - Z našeho, českého pohledu je to tedy spíše naopak, než katastrofické scénáře říkaly. Británie se bez Evropské unie ve světě neztratí. My ve střední Evropě však s odchodem Británie ztratíme – partnera, který by na potřebné, zásadní reformy EU a celé evropské integrace mohl mít stejný pohled jako my. A to je škoda.

4.4. Ekonomické důsledky

LN 1.4. - Problém je, že o členství v EEA rozhoduje EU. Bude čistě jen na vůli Bruselu, zdali Británie bude v případě odchodu z EU připuštěna do EEA. Brusel nepochybně bude dělat drahoty. Zájmem úředníků a politiků Evropské unie není, aby Velká Británie po odchodu zdárně prosperovala a představovala tak nežádoucí příklad pro ostatní.

HN 20.6. - Už nyní vidíme náznaky, co by brexit dokázal. Libra stahuje i euro a finančníci tipují, že by to společná měna měla po odchodu Británie těžké. Nejde přitom jen o kurz eura k dolaru, jenu či švýcarskému franku. Opětovné vzdalování výnosů desetiletých dluhopisů jihoevropských států vůči německému protějšku také ukazuje, že brexit by nepodpořil další snahy o odchod z integrace jen politicky, ale mohl by v plné síle způsobit i návrat ekonomických potíží jihu Evropy.

HN 20.6. - Naprosto by se rozpadly i poměry v současném evropském světě financí mezi Londýnem, Frankfurtem a dalšími centry. Pokud si někdo nedokáže představit, jak by dvouleté vyjednávání s Británií o podmínkách odchodu vypadalo, ať si připomene poslední hospodářskou krizi v celé její úmornosti, kdy se každý další den vše jevílo jinak a vše vypadalo ještě beznadějněji než včera. Příznivci odchodu Británie schválně nemluví o podrobnostech budoucího ekonomického svazku s kontinentem. Mají za to, že jim Evropa poskytne takřka gratis přístup k jednotnému trhu a ostrovy si k tomu budou moci svobodně sjednávat další vztahy se zbytkem světa. To je k smíchu.

LN 23.6. - S Velkou Británií chce obchodovat každý a ona chce obchodovat se všemi. Evropský kontinent je pro ni zajímavým trhem a ona je zajímavým trhem pro kontinent. Takže ekonomicky by dohoda byla nasnadě, Británie by vzhledem k EU na tom nebyla hůře než Norsko či Švýcarsko. Inu, jsou i horší osudy...

RS 18.7. - Většina ekonomů se shoduje, že země míří do recese, ministerstvo financí oficiálně opustilo dlouhodobý plán snižování deficitu státního rozpočtu a připravuje se na další stimulační program. Bankovnímu sektoru hrozí zásadní ztráty, pokud, jak se předpokládá, ztratí výhody plynoucí z členství v EU.

PR 26.7. - Bude zachován volný pohyb kapitálu, takže britští finančníci se nebudou muset stěhovat do Prahy, jak ještě nedávno navrhoval jeden náš vysoký a dobře informovaný úředník. Bude zachován volný pohyb zboží, takže přebytky velkých producentů budou moci nadále překračovat volně hranice a jako rovný s rovným konkurovat místní výrobě. Bude zachován volný pohyb služeb, takže jako dosud budou mít například české firmy naprosto stejnou možnost privatizovat obecní vodovody v Anglii, jako mají firmy francouzské v Česku.

MF 13.9. - Dostatečné množství dat pro rozhodující ukazatele není zatím k dispozici, první odhady však ukazují na mnohem menší negativní dopady, než se čekalo. Spotřebitelská i podnikatelská důvěra se po šokovém propadu ihned po referendu v podstatě vrátila na původní úroveň. Ošidnost těchto indexů je však obecně známa (jen malá změna důvěry v některých segmentech trhu může vést ke skokové změně indexu), takže rozhodující budou „tvrdá“ data o skutečných výdajích, která zatím nemáme. Pozitivně však překvapily především maloobchodní výdaje britských spotřebitelů, které v červenci vzrostly o 5,4 procenta. To nečekal asi ani největší optimista. Jde však asi jen o 30 procent výdajů domácností, takže si musíme počkat na data o nákupu automobilů a výdajích na bydlení, hlavně však na data o hypotékách. To nebude dříve než počátkem října, nicméně zatím na pokles nic neukazuje.

MF 13.9. - Nejasný je zatím dopad na průmyslovou výrobu. Pokles libry po referendu pomohl exportérům, ale zdražil dovozy. První čísla se publikují opět až v říjnu a bude zajímavé sledovat, jaký bude celkový dopad jak na průmysl, tak na relativně vysoký britský obchodní deficit. Ještě důležitější budou data o sektoru služeb, který představuje téměř 80 procent britského hrubého domácího produktu. Zde jsou oficiální data publikována s dvouměsíčním zpožděním, první nástin bude tedy k dispozici až koncem října. Jen laické pozorování však ukazuje, že ani zde nedošlo k nijak dramatickému poklesu. Do tohoto sektoru patří i finanční služby, kterých se katastrofické scénáře týkaly nejvíce. Rozhodující bude řešení takzvané pasportizace, kdy podle dnešních pravidel Evropské unie banky původem mimo Unii, ale sídlící v Londýně mohou bez omezení operovat kdekoli na kontinentu. Pokud by se toto mělo změnit, většina finančních institucí by skutečně zvažovala drastické omezení činností v Londýně. S odstupem dvou měsíců však zatím platí, že všechny finanční instituce, které v Londýně sídlí, zde i nadále v plném rozsahu zůstávají.

MF 13.9. - Finanční sektor pak ovlivní nejdůležitější oblast, jíž jsou investice. Ihned po referendu mnoho ekonomů prudce snížilo předpovědi růstu britské ekonomiky v letošním a příštím roce právě pro předpokládané snížení investiční aktivity firem na britském území. A to minimálně do doby, než se vyjasní institucionální, právní i politické nejasnosti. Zde budeme znát první data až v listopadu a tady lze očekávat negativní dopady: firmy odloží investiční výdaje i přijímání lidí s možným dopadem i na spotřebitelský sektor, především na výdaje na zboží dlouhodobé spotřeby. Ještě jedno zpomalení spotřebitelských výdajů nelze proto vyloučit. Podrobnější obraz o ekonomických dopadech brexitu tedy budeme mít až koncem tohoto roku. Ve srovnání se skeptickými předpověďmi je však už dnes jasné, že se žádná katastrofa zatím nekoná. Naopak, analytici zvýšili odhad růstu britské ekonomiky pro rok 2017 zpět k jednomu procentu. Pokles libry se zastavil, bez ohledu na mohutný peněžní stimul Bank of England. Inflace poroste rozumně, což umožní peněžní stimul ještě zopakovat. Stále sice platí, že britská ekonomika celkově může projít mělkou recesí, svoji sílu si však pravděpodobně udrží.

LN 15.10. - Momentálního vývoje ekonomiky nemá cenu si všimnout, důležitější jsou dlouhodobé trendy. Rekordně slábnoucí libra naznačuje, že trhy Británii nevěří; na druhou stranu kouzlo trhu spočívá v tom, že slabá libra může britské ekonomice i pomoci, ale nepomůže zase, když se budou Britové „na kontinentu“ poměřovat s druhými. Leckdo v Británii věří, že se motorem úspěchu stanou nízké daně a deregulace po uvolnění bruselské obruče. Vyloučit to nelze, ale musela by přijít pravivá deregulační vlna po vzoru Margaret Thatcherové; jenže to už si Britové jednou vyzkoušeli a nemají náladu to opakovat. Navíc po zkušenosti s krizí v roce 2008 není poptávka třeba po deregulaci finančních služeb. Slabá regulace je považována za příčinu krize, daňoví poplatníci museli ztráty britských bank zaplatit a nezapomínejme, že valná část britského bankovníctví je dosud zestátněna. Již nyní má Británie volnější regulaci než zbytek unie, přesto nepředváděla žádný hospodářský zázrak ani v produktivitě, ani v investicích, ani v ekonomickém růstu.

Kategorie 5 - Referendum

5.1. O referendu

LN 23.6. - Jedno poučení by bylo užitečné: už nikdy, o ničem, žádné referendum. Ano, občané mají mít svobodu a právo projevit svou vůli: volbami do parlamentu. Ten ať pak rozhodne. Demokracie nepřímá (reprezentativní) je ušlechtilější formou vlády než demokracie přímá (referenda) nikoli proto, že by lid byl hloupější než poslanci, nýbrž proto, že poslanci, jichž je maximálně pár stovek, mají vzhledem ke svému malému množství možnost podrobnější diskuse o otázce, než je tomu možné v rámci společnosti celé, jež čítá miliony lidí, či jejich desítky. V takovémto rámci podrobná diskuse možná není. Referenda – toť vláda emocí a vášní; parlament – toť vláda emocí a vášní; a někdy i uvážlivého rozhodnutí. Proto v dlouhodobé perspektivě je vláda parlamentu méně špatná než vláda „všeho lidu“.

BL 24.6. - V rámci referenda (tzv. brexit) totiž rozhodovali o své budoucnosti. K hlasovacím urnám zamířilo podle odhadů 46 milionů lidí. A tam už na ně čekal lísteček s dvěma zásadními otázkami: Zůstat v Evropské unii? Opustit ji?

Hlasovat mohli nejenom občané Spojeného království, Irsko a britského Commonwealthu starší 18 let, ale i obyvatelé Gibraltaru. Odvolit zamířil i britský premiér David Cameron (49) – největší zastánce setrvání v Unii. „Neříkám, žeám je EU perfektní, potřebuje reformu, ale neodřízneme se touto volbou od světa a nepoškodíme naši ekonomiku,“ vyzval občany. A jak to dopadlo? To zjistíme už dnes, kdy výsledky hlasování oznámí.

AHA! 25.6. — Britové včera v historickém referendu rozhodli o vystoupení své země z Evropské unie. Verdikt je to přelomový a nezvratný – ač bude samotný proces odchodu z EU ještě pár let trvat, už není cesta zpět. Premiér chodu David Cameron (49) v reakci na výsledek rezignoval. Referenda o tzv. brexitu se účastnilo 72,1 % voličů, od roku 1997 k žádným volbám nepřišlo víc Britů. Celkový poměr měr byl těsný: 51,9 % pro odchod chod vs vs. 48,1 % pro setrvání. Celkem k urnám přišlo 33,5 mili milionu lidí, zastánců odchodu ch z EU tak bylo o 1,3 milionu víc (17,4 milionu proti 16,1 milionu). Pro setrvání v EU bylo prakticky celé Skotsko, baštou brexitu se naopak stal Wales.

HN 24.11. - No a pak tu máme všechny ty zahraniční banky, farmaceutické koncerny a automobilky, které na vládu tlačí sice méně viditelně, leč nejspíš hodně tvrdě. Vedení Nissanu zakleklo kabinetu na prsa tak rychle a rozhodně, že se zrodila polotajná dohoda, kdy se vládní tým zavázal japonské automobilce garantovat stejný přístup na evropský trh, jaký si hlavně její klíčový závod v Sunderlandu užívá v současnosti.

5.2. Výsledky referenda

LN 27.2. - Hlasování o brexitu, které se uskuteční za čtyři měsíce, bude pravděpodobně velmi těsné.

HN 3.6. - Zastánci brexitu, tedy vystoupení Británie z Evropské unie, dostali v posledních dnech hned dvě dobré zprávy. Průzkum ICM pro Guardian jim přisoudil poprvé vedení.

HN 3.6. - Není tak divu, že jiný aktuální průzkum ukázal, že polovina (!) voličů Labour Party necelý měsíc před referendem vůbec neví, jaká je ta oficiální stranická pozice ohledně členství v EU vlastně je. A to je zjištění naprosto devastující a tristní...

TD 13.6. - Ale britské voliče novými sliby nejspíše neuchlácholí, poslední průzkumy naznačují

převahu zastánců brexitu.
PR 22.6. - Hned několik průzkumů nyní signalizuje, že odchod Britů z EU se asi konat nebude
MF 28.6. - Že bude 51,9 % Britů pro odchod z EU, jsem nečekal. Asi jsem je podceňoval. Že se nenechali zastrašit, ukázalo nejen jejich sílu, ale i hloubku demokratické tradice v této zemi. Hluboce se před tím skláním.
HN 28.6. - Rána způsobená výsledkem referenda o brexitu je pro mě pořád ještě hrozně čerstvá. Šok ne a ne odeznít, pocity jako smutek, rozčarování, zmatení či vztek se střídají, přicházejí ve vlnách. Pokusy celou věc racionálně analyzovat jsou většinou přemoženy emocemi.
5.3. Opakování referenda
BL 27.6. - Vystoupení Britů z Evropské unie (EU) lze už teď prohlásit za nejnepromyšlenější politický krok posledních let. Kromě toho, že se totiž národ »probudil« a chce opakování referenda, se schyluje k odchodu našťvaných Skotů!
BL 27.6. - Novým termínem, bez kterého se teď ostrované neobejdou, je »bregret« - spojení slova Británie a anglického regret, které znamená lítost. Dokonce se zrodila nová petice, kterou podepsaly více než 3 miliony lidí a která vyžaduje opakování referenda o brexitu za nových podmínek tak, aby nestačila jen nadpoloviční většina hlasů. Jenže... petici se už začala zabývat Dolní sněmovna a odstranila zatím kolem 80 tisíc podpisů, které jsou podvodné. Ani původní referendum není závazné a parlament se jím nemusí řídit. Jenomže si to vzhledem k voličům nejspíš nedovolí.
PR 28.6. - Otevírá se tak nové okno příležitosti pro britské zastánce Unie. Ti ihned začali volat po novém referendu. Jenže opakovat hlasování, pokud nedopadne podle představy politických elit, je oblíbený trik známý z lidových hlasování o evropských smlouvách.
MF 28.6. - Zklamává mne však pokus hned druhý den masově podepisovat petici se žádostí o nové referendum těmi, kteří získali jen 48,1 % hlasů. To znamená, že nic neplatí?
HN 28.6. - Vzhledem k tomu, jak byl čtvrtěční výsledek těsný a jak enormní budou jeho dopady, je málo překvapivé, že už se začaly ozývat hlasy volající pro nové referendum. Ale přese všechny takové výzvy, přes veřejné petice, přes zjevné lži kampaně za vystoupení z EU, přes jednostrannost médií, přes tendenci voličů škodit sami sobě... nastal čas jít dál.
MF 30.8. - A právě proto, že šlo o příklon k přímé, nezastupitelské demokracii, nelze hlasování opakovat. Proto premiérka v souladu s ústavní tradicí druhý, ponižující plebiscit nechystá, parlament, byť suverénní, nesmí hlasovat o jedinou vyjádřené vůli většiny.
LN 15.10. - Je věčná škoda, že si to Británie ještě nerozmyslela. Referendum se dalo opakovat či vyhlásit nové volby s agendou Brexitu.